

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สถานการณ์และสภาพปัญหา

สถานการณ์ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งภาคการผลิต ภาคบริการ และภาคการเงิน ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเนื่องไปทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาล หรือภาคเอกชน โดยเฉพาะการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคการนำของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ผลกระทบดังกล่าวนอกจากจะส่ง ผลโดยตรงต่อผู้ประกอบการเองแล้ว ยังส่งผลต่อเนื่องไปถึงผู้ใช้แรงงาน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่และเป็นทรัพยากรการผลิตที่สำคัญของประเทศ สภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น กระทั่งวงการคลังได้วิเคราะห์ประมวล

1.1.1 ปัญหาเศรษฐกิจภายในประเทศ

1) ปัญหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สาเหตุมีการลงทุนเกินความต้องการ (Over supply) โดยกู้ยืมเงินที่นำเข้ามาส่วนใหญ่ถูกนำไปเก็งกำไร ราคาอสังหาริมทรัพย์สูงเกินกว่าที่ควรจะเป็น ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการลงทุนเกินความต้องการที่แท้จริง ไม่มีคนซื้อ เงินที่นำไปลงทุนต้องจมไปอยู่กับอสังหาริมทรัพย์ เช่น ธุรกิจบ้านจัดสรร คอนโดมิเนียม

2) ปัญหาสถาบันการเงิน สาเหตุมาจากการขาดการควบคุมการให้กู้เงินของสถาบันการเงิน ก่อให้เกิดหนี้ที่ไม่เกิดรายได้ (Non productive investment) และมีการกู้เงินสูงกว่ามูลค่าของทรัพย์สินค้ำประกัน ผู้บริหารสถาบันการเงินขาดจริยธรรม ผลจากการเปิดเสรีทางการเงิน (BIBF) มีการนำเงินกู้ระยะสั้นจากต่างประเทศมาให้กู้ต่อภายในประเทศเป็นระยะยาว สถาบันการเงินประสบปัญหาขาดเงินหมุนเวียน ทำให้ขาดความเชื่อมั่นจากประชาชนแห่กันถอนเงิน รัฐต้องเข้ามาควบคุมกิจการ เช่นกรณีธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ และการปิดสถาบันการเงิน 56 แห่ง

3) ปัญหาตลาดหลักทรัพย์ตกต่ำอย่างต่อเนื่อง ในเดือนมกราคม 2539 ดัชนีอยู่ในระดับ 1,351 จุด ลดลงเหลืออยู่ระดับ 464.77 จุด

4) ปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัว เนื่องจากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น จากเงินที่นำไปลงธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ตลาดหุ้นตกต่ำ สถาบันการเงินประสบปัญหา ทำให้ความมั่นคงของประชาชนหายไป การใช้จ่ายภายในประเทศชะลอตัว การลงทุนลดลง อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2535 – 2538 เฉลี่ยร้อยละ 8.5 ลดลงในปี 2539 เหลือร้อยละ 6.4 และร้อยละ 0.6 ในปี 2540 จากสาเหตุที่กล่าวมาทั้งหมดได้สะสมในเชิงปริมาณสูงขึ้น ทำให้เกิดวิกฤตการณ์แห่งความเชื่อมั่น

1.1.2 ปัญหาเศรษฐกิจภายนอกประเทศ

1) ปัญหาการส่งออกลดลง สินค้าส่งออกที่ขยายตัวร้อยละ 17.8 ในช่วงปี 2535 - 2539 ลดลงอย่างรวดเร็วในปี 2539 - 2540 และอย่างต่อเนื่อง สาเหตุมาจากการที่ไทยสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขัน สินค้าส่งออกของประเทศไทยเพิ่มขึ้นแต่ต่ำกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา ในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2540

2) ปัญหาบัญชีเดินสะพัดขาดดุลสูง เนื่องจากภาวะการชะลอตัวด้านการส่งออก ขณะที่การนำเข้าอยู่ในเกณฑ์สูง ขาดขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ดุลบัญชีเดินสะพัดเป็นดัชนีที่ชี้วัดให้เห็นถึงความเข้มแข็งและอ่อนแอทางเศรษฐกิจ ถ้าขาดดุลมาก หมายถึง การนำเงินจากต่างประเทศมาใช้จ่ายในประเทศมาก เมื่อถึงระดับหนึ่งต่างชาติขาดความเชื่อถือ สาเหตุจากการลงทุนมากกว่าการออมมาก

3) ปัญหาค่าเงินบาท การใช้ระบบตะกร้าเงินเป็นระยะเวลาสั้น ขณะที่เศรษฐกิจโลกเปลี่ยนแปลงไปมา ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเดิมไม่สามารถสะท้อนภาพที่แท้จริงทางเศรษฐกิจ เมื่อปัจจัยพื้นฐานในประเทศอ่อนแอ เกิดจากการขาดความมั่นใจในเสถียรภาพของค่าเงิน เกิดการเก็งกำไรในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา รัฐบาลได้ประกาศเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงินมาเป็นค่าเงินบาทลอยตัว เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราทำให้ค่าเงินลอยตัวไปถึงดอลลาร์ละ 56 - 57 บาท

4) ปัญหาหนี้สินต่างประเทศเอกชนสูง จากการเปิดเสรีทางการเงินและการลงทุนในประเทศเป็นไปอย่างเสรี โดยรัฐไม่ได้เข้ามาแทรกแซง ทำให้ภาคเอกชนกู้เงินจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี 2535 - 2539 หนี้ต่างประเทศกว่า 90,000 ล้านดอลลาร์ เป็นหนี้ของรัฐเพียง 20 % นอกนั้นเป็นหนี้ภาคเอกชนและเป็นหนี้ระยะสั้นอายุต่ำกว่าปีสูงเกือบร้อยละ 40 ของหนี้ทั้งหมด ภาคเอกชนขาดความสามารถในการชำระหนี้ต่างประเทศ ความเชื่อถือของประเทศโดยรวมพลอยลดลงไปด้วย

5) ปัญหาการลงทุนจากต่างประเทศลดลง ปัญหาที่กล่าวถึงทำให้ต่างชาติขาดความสูงมั่นใจในการลงทุน จึงชะลอการลงทุน อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นสูงขึ้นจากระดับร้อยละ 8 สูงขึ้นถึงร้อยละ 20 ปัจจุบัน(กระทรวงการคลัง:มาตรการฟื้นฟูความมั่นคงและเสถียรภาพของเศรษฐกิจไทย, 2540)

ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดทำให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศขาดสภาพคล่องระบบเครดิตขาดความเชื่อมั่นจากต่างประเทศ ไทยต้องขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ(IMF) และการดำเนินนโยบายทางด้านการเงินและการคลังตามแนวทางของ IMF จากผลกระทบดังกล่าวถึงแม้ว่าจะทำให้ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพมากขึ้นอยู่ในระดับ 38 - 39 บาทต่อดอลลาร์ก็ตาม แต่ปัญหาการขาดสภาพคล่องยังคงดำรงอยู่และนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น มาตรการควบคุมการใช้จ่ายเงิน

งบประมาณของรัฐและการควบคุมการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน ทำให้ธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลางประสบปัญหาอย่างหนัก ธุรกิจกลุ่มประเภทต่าง ๆ ก็ขาดเงินทุนหมุนเวียนไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ก็หยุดและเลิกกิจการไปเป็นจำนวนมาก จนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลว่านโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ภายใต้กรอบและเงื่อนไขที่กำหนดโดย IMF จะเป็นการให้ความช่วยเหลือ หรือจะมาทำให้สถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจภายในประเทศขาดสภาพคล่องจมดิ่งลงไปอีกหรือไม่ การเรียกร้องดังกล่าวขอให้รัฐบาลหันกลับมาองภาวะเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและเร่งหามาตรการให้ความช่วยเหลือก่อให้เกิดสภาพคล่องในระดับภูมิภาคโดยเร็ว มิฉะนั้นกลุ่มธุรกิจประเภทต่าง ๆ จะไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปอีกได้

สำหรับในจังหวัดระยอง ต้องถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของไทย ในการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5-7 จังหวัดระยองถูกกำหนดให้เขตการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และมีเทคโนโลยีสูงและทันสมัย ตามโครงการ Eastern seaboard เป็นพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนเขต 3 มีการลงทุนจากภาครัฐและภาคเอกชนในระดับสูง 1 ใน 5 ของประเทศ ผู้ศึกษาเห็นว่าในกลุ่มอุตสาหกรรมหลักประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดระยอง อาทิเช่น กลุ่มอุตสาหกรรมเปโตรเคมี กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็ก และกลุ่มอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วน มี การลงทุนโดยใช้เงินลงทุนจากต่างประเทศ ใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศ น่าจะมีผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ ในด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ราคาวัตถุดิบเปลี่ยนแปลง และภาวะการมตตลาดที่อุปสงค์ลดลง จึงได้ทำการศึกษาผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมีผลต่อปัจจัยการผลิตของภาคอุตสาหกรรมในกลุ่มที่เป็นแกนนำในจังหวัดระยอง

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาผลกระทบของสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจมีผลอย่างไรต่อกลุ่มอุตสาหกรรมหลักในจังหวัดระยอง

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมหลักของจังหวัดที่ได้ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจ

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการวางแผนการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมหลักเพื่อรับผลกระทบที่เกิดจากวิกฤตเศรษฐกิจ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทำให้ได้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อกลุ่มอุตสาหกรรมหลักในจังหวัดระยอง

1.3.2 ทำให้ได้รับทราบว่าปัจจัยการผลิตใดที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจประเภทใด มากน้อยกว่ากัน

1.3.3 ทำให้ได้ทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อลดผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของกลุ่มอุตสาหกรรมหลัก เพื่อสามารถนำไปแนะนำสถานประกอบการอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ

1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.4.1 การศึกษานี้ดำเนินการศึกษาวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive research) โดยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary) รายงานทางวิชาการ งานวิจัย บทความและเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 กลุ่มอุตสาหกรรม 3 ประเภท ที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์ ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์ และอุตสาหกรรมชิ้นส่วนและส่วนประกอบรถยนต์ และจักรยานยนต์ ประเภทละอย่างน้อย 2 แห่ง

1.4.3 โรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรม มีขอบเขตหมายถึง นิคมอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรม กลุ่มอุตสาหกรรมและชุมชนอุตสาหกรรม ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

1.4.4 ปัจจัยการผลิต ได้แก่ เงินทุนและเงินทุนหมุนเวียน วัตถุดิบ แรงงาน การตลาด การผลิต

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป สถิติภาคอุตสาหกรรมและนโยบายจังหวัดระยอง

ในการศึกษาเรื่องผลกระทบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่มีผลต่อภาคอุตสาหกรรมหลักในนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดระยอง ผู้ศึกษาเห็นว่าควรจะได้ทราบถึงข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริงของสภาพแวดล้อม ลักษณะภูมิประเทศ สภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง อีกทั้งศักยภาพที่เอื้ออำนวย ปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนนโยบายของภาครัฐมาประกอบการศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดระยอง

ที่ตั้งและเนื้อที่ จังหวัดระยองตั้งอยู่กึ่งกลางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 ระยะทาง 176 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 3,552 ตร.กม. หรือ 2.2 ไร่

ประชากร โครงสร้างประชากร ณ วันที่ 31 มีนาคม 2541 มีจำนวนทั้งสิ้น 493,844 คน แยกเป็นชาย จำนวน 247,309 คน เป็นหญิง จำนวน 246,309 คน ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ 139 คน/ตร.กม.

การเมืองการปกครอง จังหวัดระยองมีการบริหารราชการส่วนภูมิภาคแบ่งเป็น 6 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 54 ตำบล 398 หมู่บ้าน และบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมี 4 รูปแบบ

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง
2. เทศบาล 3 แห่ง
3. สุขาภิบาล 13 แห่ง
4. องค์การบริหารส่วนตำบล 54 แห่ง

สภาพเศรษฐกิจ

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดระยอง(GPP) มีมูลค่า 67,544.32 ล้านบาท รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล ณ ปี 2538 เท่ากับ 168,324 บาท/คน/ปี สูงเป็นลำดับที่ 2 ของภาค และลำดับที่ 6 ของประเทศ

2. มีสาขาการผลิตที่สำคัญ ครบทั้ง 5 สาขา

(1) ภาคอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรม 1,098 แห่ง อยู่นอกเขตนิคมอุตสาหกรรม 1,021 แห่ง เงินลงทุน 100,213 ล้านบาท และในเขตนิคมอุตสาหกรรม 77 แห่ง เงินลงทุน 186,241 ล้านบาท มูลค่าการผลิต 16,149 ล้านบาท

(2) ภาคเกษตรกรรม มีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 1,524,072 ไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ยางพารา ทุเรียน เงาะ มังคุด มะม่วง ขนุน มะพร้าว มันสำปะหลัง สับปะรด อ้อย และข้าว มูลค่าการผลิต 10,600 ล้านบาท

(3) ภาคธุรกิจการท่องเที่ยว มีโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล ประมาณ 182 แห่ง รวมห้องพัก 7,230 ห้อง จังหวัดระยองมีศักยภาพและความพร้อมในด้านการท่องเที่ยวสูง โดยเฉพาะเกาะเสม็ดปี 2538 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากกว่า 2 ล้านคน มีรายได้จากนักท่องเที่ยวประมาณ 4,600 ล้านบาท

(4) ภาคพาณิชย์กรรม การคมนาคมขนส่ง และการธนาคาร จังหวัดระยองเป็นศูนย์กลางของจังหวัดในภาคตะวันออก มีการประกอบอาชีพอย่างกว้างขวางทั้งขายส่งและขายปลีก ส่วนใหญ่เป็นผลผลิตจากพืชเศรษฐกิจ และสินค้าอาหารทะเล มูลค่ารวม 6,841 ล้านบาทต่อปี

(5) ภาคการประมง จังหวัดระยองมีเรือประมง 1,422 ลำ เป็นเรือประมงทะเลน้ำลึก ขนาด 60 ตันกรอส จำนวน 153 ลำ และมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีมูลค่ารวม 4,120 ล้านบาท

ศักยภาพในการพัฒนาจังหวัด

(1) เป็นจังหวัดศูนย์กลางภาคตะวันออก และสามารถเชื่อมโยงนานาชาติโดยทางอากาศ โดยใช้สนามบินอู่ตะเภา ทางเรือมีท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุดสามารถรับเรือสินค้าขนาด 20,000 ตัน มีรถไฟเชื่อมโยงแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญ ในอนาคตจะมีรถไฟความเร็วสูงจาก กทม.ผ่านสนามบินหนองงูเห่า และท่าเรือแหลมฉบัง

(2) จังหวัดระยองเป็นจุดที่นำก๊าซขึ้นจากอ่าวไทยนำมาใช้ประโยชน์โดยผ่านกรรมวิธีที่โรงแยกก๊าซที่มาบตาพุด

(3) จังหวัดระยองมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรม มีความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวรองรับทุกรูปแบบ

(4) มีแหล่งน้ำเพียงพอรองรับภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวได้แก่ อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล และดอกกราย มีความจุรวม 255.2 ล้านลบ.ม

(5) ราคาที่ดินยังไม่สูงมากนัก

(6) มีนิคมอุตสาหกรรมทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่ง รองรับการพัฒนาของการลงทุนภาคอุตสาหกรรม

(7) นโยบายรัฐบาลให้การสนับสนุน โดยกำหนดให้จังหวัดระยองอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 3 ผู้ลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ สูงเป็นอันดับ 1 ของประเทศ

(8) รัฐบาลได้ลงทุนสร้างสาธารณูปโภค และอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานไม่ต่ำกว่า 200,000 ล้านบาท

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดระยอง จังหวัดระยองมีแนวทางพัฒนามุ่งสู่ความเป็นเมืองเศรษฐกิจระดับ 5 ดาว โดยกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาไว้ 7 ภารกิจ ดังนี้

- (1) ให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปวัฒนธรรม
- (2) ให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมในระดับนานาชาติ ได้แก่ การกำหนดพื้นที่รองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมในอนาคต
- (3) ให้เป็นเมืองเกษตรกรรมและการประมงครบวงจร
- (4) ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติ
- (5) ให้เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์กรรมในภาคพื้นเอเชีย
- (6) ให้เป็นศูนย์กลางการคมนาคม การสื่อสารในภาคตะวันออก
- (7) ให้เป็นเมืองที่มีการพัฒนาด้านสังคมและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

ปัญหาที่สำคัญของจังหวัดและแนวทางแก้ไข

(1) ปัญหาเรื่องน้ำ แม้ว่าจังหวัดระยองจะมีอ่างเก็บน้ำดอกกรายและอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลแล้วก็ตาม แต่ในอนาคตคาดว่าจะมีปัญหาในการจัดสรรน้ำไว้กับการอุปโภคบริโภค การเกษตร และการอุตสาหกรรมอย่างแน่นอน ควรเร่งรัดให้มีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเพิ่มเติม ที่สำรวจไว้แล้ว ได้แก่ อ่างเก็บน้ำประแสร์ อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ อ่างเก็บน้ำทับมา

(2) ปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ได้แก่ มลภาวะ 5 ประเภท น้ำเสีย สารเคมี เสียง กลิ่น และฝุ่นละออง

(3) ปัญหาการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับการลงทุนของภาคเอกชน ได้แก่ ถนนหลัก 4 สาย สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา และปัญหาสังคม เนื่องจากมีแรงงานหลังไหลมาทำงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้ก่อเกิดแหล่งชุมชนเสื่อมโทรม การแพร่ระบาดของยาเสพติด โรคเอดส์ อาชญากรรม และคุณภาพชีวิตประชาชนเสื่อมลง

2.2 ข้อมูลภาคอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม มีอยู่ทั้งสิ้น จำนวน 1,046 แห่ง เงินทุนจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 272,222.51 ล้านบาท จำนวนแรงงานภาคอุตสาหกรรม มีจำนวน 62,896 คน (ข้อมูล ณ ปี 2540)

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวน โรงงาน เงินทุน คนงาน และกำลังแรงงาน จำแนกรายอำเภอ

ที่	อำเภอ	จำนวน โรงงาน	เงินทุน (ล้านบาท)	คนงาน	แรงงาน
1	เมือง	463	198,219	22,078	8,458,257
2	บ้านฉาง	46	529	231	113,393
3	แกลง	241	4,075	4,627	96,406
4	วังจันทร์	12	546	340	44,915
5	บ้านค่าย	118	23,954	3,916	771,284
6	ปลวกแดง	70	23,998	11,008	87,332
7	เขาชะเมา	10	184	411	4,994
8	นิคมพัฒนา	86	20,174	14,161	407,407
	รวมทั้งสิ้น	1,046	272,222	62,896	9,983,990

จังหวัดระยอง มีนิคมอุตสาหกรรมของรัฐ จำนวน 1 แห่ง นิคมอุตสาหกรรมของเอกชน
จำนวน 4 แห่ง และเขต/กลุ่ม/ชุมชน/สวนอุตสาหกรรม จำนวน 13 แห่ง ได้แก่

- 1) นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เนื้อที่ 10,000 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอเมืองระยอง
- 2) นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก เนื้อที่ 2,430 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอเมืองระยอง
- 3) นิคมอุตสาหกรรมผาแดง เนื้อที่ 516 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอเมืองระยอง
- 4) นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด เนื้อที่ 2,062 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอปลวกแดง
- 5) นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ เนื้อที่ 2,672 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอปลวกแดง
- 6) เขตอุตสาหกรรมสยามอินดัสเตรียลปาร์ค เนื้อที่ 1,341 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอปลวกแดง
- 7) เขตอุตสาหกรรม บริษัทปิโตรเคมีกัลไทย เนื้อที่ 4,335 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอเมืองระยอง
- 8) เขตอุตสาหกรรม จี เค แลนด์ เนื้อที่ 891 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอปลวกแดง
- 9) เขตอุตสาหกรรมอีสเทิร์นอินดัสเตรียลซิตี เนื้อที่ 4,267 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอปลวกแดง
- 10) กลุ่มอุตสาหกรรมแพนธานี(เครือสหพัฒน์) เนื้อที่ 520 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอปลวกแดง
- 11) ชุมชนอุตสาหกรรมนครินทร์-อินดัสเตรียลปาร์ค เนื้อที่ 465 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอบ้านค่าย
- 12) ชุมชนอุตสาหกรรม เอส เอส พี พร็อบเพอร์ตี้ เนื้อที่ 3,427 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอบ้านค่าย

13) ชุมชนอุตสาหกรรมบริษัท ระยะเวลาที่ดินอุตสาหกรรม จำกัด เนื้อที่ 3,427 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอ บ้านค่าย

14) ชุมชนอุตสาหกรรมบ้านค่าย (เครือบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย) เนื้อที่ 2,200 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอบ้านค่าย

15) สวนอุตสาหกรรมโรจนะ เนื้อที่ 2,500 ไร่ ตั้งอยู่อำเภอบ้านค่าย

16) กลุ่มอุตสาหกรรมเครือเจริญโภคภัณฑ์ เนื้อที่ 3,000 ไร่ ตั้งอยู่กิ่งอำเภอนิคมนพัฒนา

17) สวนอุตสาหกรรมระยองอินคัสเตรียลปาร์ค เนื้อที่ 1,500 ไร่ ตั้งอยู่กิ่งอำเภอนิคมนพัฒนา

18) กลุ่มอุตสาหกรรมอินเตอร์เนชั่นแนล โพลีเม็กซ์ (ตะวันออกโพลีเมอร์อุตสาหกรรม) เนื้อที่ 1,500 ไร่ ตั้งอยู่กิ่งอำเภอนิคมนพัฒนา

2.3 กฎและหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุน

ผู้ขอรับการส่งเสริมการลงทุน ควรได้ทราบถึงหลักประกัน การคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ ที่พึงจะได้รับเมื่อได้รับการส่งเสริมการลงทุนแล้ว รวมทั้งควรจะได้เรียนรู้ถึงหลักเกณฑ์สำคัญ ๆ บางประการของพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2534 เพื่อประกอบในการขอรับการลงทุน ดังนี้

2.3.1 การให้หลักประกัน

- 1) รัฐจะไม่โอนกิจการของผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมาเป็นของรัฐ (มาตรา 43)
- 2) รัฐจะไม่ประกอบกิจการขึ้นมาแข่งขัน (มาตรา 44)
- 3) รัฐจะไม่ผูกขาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันกับผู้ได้รับการส่งเสริม(มาตรา 45)
- 4) รัฐจะไม่ควบคุมราคาผลิตภัณฑ์ของผู้ที่ได้รับการส่งเสริม (มาตรา 46)
- 5) รัฐจะอนุญาตให้ส่งออกเสมอไป (มาตรา 47)
- 6) รัฐจะไม่อนุญาตให้ส่วนราชการ องค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ นำผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกับที่ได้รับการส่งเสริมเข้ามา โดยได้รับยกเว้นอากรขาเข้า

2.3.2 มาตรการคุ้มครอง(พิจารณาตามความเหมาะสม)

- 1) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษขาเข้าผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกับที่ผลิตได้ในประเทศได้ไม่เกิน 5 % ของราคารวมค่าประกันภัยและค่าขนส่ง โดยใช้บังคับไม่เกินคราวละ 1 ปี (มาตรา 49)
- 2) ห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกับที่ผลิตได้ในประเทศ (มาตรา 50)

- 3) ประชานกรรมการมีอำนาจสั่งให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขวิธีการจัดเก็บ (มาตรา 51,52)
 ภาษีอากรที่เป็นอุปสรรคต่อกิจการขอผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

2.3.3 การอนุญาต

- 1) อนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาเพื่อศึกษาหลักสูตรลงทุน (มาตรา 24)
 2) อนุญาตให้นำช่างฝีมือและผู้ชำนาญการเข้ามาทำงาน (มาตรา 25,26)
 ในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน
 3) อนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน (มาตรา 27)
 4) อนุญาตให้นำเข้าหรือส่งออกซึ่งเงินตราต่างประเทศ (มาตรา 28)

2.3.4 หลักเกณฑ์การอนุมัติโครงการขอรับการส่งเสริมการลงทุน

ก. โครงการที่มีเงินลงทุนไม่เกิน 200 ล้านบาท(ไม่รวมค่าที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน)

1) มีมูลค่าเพิ่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ ยกเว้นการผลิตเพื่อการส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่ายอดขายหรือใช้ผลิตผลการเกษตรในประเทศเป็นวัตถุดิบหรือมีผลเป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟูหรือพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) มีเงินทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของเงินทุนทั้งสิ้น สำหรับโครงการริเริ่ม ส่วนโครงการขยายจะพิจารณาตามความเหมาะสมเป็นราย ๆ ไป

3) ใช้กรรมวิธีที่ผลิตทันสมัยและใช้เครื่องจักรใหม่ เว้นแต่ในกรณีที่ตั้งสถานที่เชื่อถือได้รับรองประสิทธิภาพและคณะกรรมการให้ความเห็นชอบเป็นกรณีพิเศษ

4) มีระบบการป้องกันสภาพแวดล้อมเป็นพิษที่เพียงพอ

ข. โครงการที่มีเงินลงทุนมากกว่า 200 ล้านบาท(ไม่รวมค่าที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน)ใช้หลักเกณฑ์ตามข้อ ก. และมีข้อพิจารณาเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) ผลกระทบของโครงการที่มีต่ออุตสาหกรรมนั้นหรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 2) ผลกระทบต่อรายได้ของรัฐหรือภาระที่รัฐอาจจะพึงมีเกี่ยวกับโครงการดังกล่าว
- 3) ผลกระทบต่อผู้บริโภค
- 4) การพัฒนาด้านเทคโนโลยี

ค. โครงการที่มีเงินลงทุนมากกว่า 500 ล้านบาท (ไม่รวมค่าที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน) จะต้องแนบรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility study) ตามที่คณะกรรมการกำหนด

2.3.5 หลักเกณฑ์การร่วมทุน

1) โครงการลงทุนในกิจการเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประมง การสำรวจ และการทำเหมืองแร่ และการให้บริการ จะต้องมีผู้มีสัญชาติไทยถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของทุนจดทะเบียน ยกเว้นโครงการที่มีเงินลงทุนเกินกว่า 1,000 ล้านบาท(ไม่รวมค่าที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน) แต่ทั้งนี้จะต้องมีผู้มีสัญชาติไทยถือหุ้นเกินไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของเงินทุนจดทะเบียนภายใน 5 ปี นับแต่วันเปิดดำเนินการ

2) โครงการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งจะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในตลาดภายในประเทศ เป็นสำคัญ จะต้องมีผู้มีสัญชาติไทยถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของทุนจดทะเบียน ยกเว้นโครงการที่ตั้งอยู่ในเขต 3 สามารถจำหน่ายในประเทศได้โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วนการถือหุ้นของต่างประเทศ

3) โครงการลงทุนกิจการอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่ายอดขายจะมีการลงทุนจดทะเบียนข้างมากของนักลงทุนจากต่างประเทศได้ และในกรณีที่เป็นการผลิตเพื่อการส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่ายอดขาย ทุนจดทะเบียนจะเป็นของนักลงทุนต่างชาติทั้งสิ้นก็ได้

4) เฉพาะโครงการต่อไปนี้ที่ได้รับอนุมัติระหว่างปี พ.ศ.2535-2539 โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วนการถือหุ้นของต่างประเทศ ได้แก่ กิจการระบบขนส่งพื้นฐาน กิจการสาธารณูปโภค กิจการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และกิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเทคโนโลยี

2.3.6 เขตส่งเสริมการลงทุน

ให้พื้นที่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังและท้องที่จังหวัดทุกจังหวัดเป็นเขตส่งเสริมการลงทุน ยกเว้น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม สมุทรสงคราม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และชลบุรี

2.3.7 หลักเกณฑ์การให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร

เขต 1 โครงการที่ประกอบหรือตั้งโรงงานในกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี และนครปฐม

1) ให้ได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรเครื่องหนึ่งเฉพาะรายการที่ไม่อยู่ในประกาศกระทรวงการคลัง เว้นแต่รายการเครื่องจักรที่มีอากรขาเข้าที่ต่ำกว่าร้อยละ 10 จะไม่ได้รับลดหย่อนสำหรับโครงการที่ส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่ายอดขาย หรือตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมหรือในเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

2) ให้ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 3 ปี สำหรับโครงการส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่ายอดขาย และตั้งแหล่งประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม หรือเขต อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

3) ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นระยะเวลา 1 ปี สำหรับ โครงการที่ส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่ายอดขาย

เขต 2 โครงการที่ประกอบการหรือตั้งโรงงานในจังหวัดสมุทรสงคราม ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา และชลบุรี

1) ให้ได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกึ่งหนึ่งเฉพาะรายการที่ไม่อยู่ในประกาศกระทรวงการคลัง เว้นแต่รายการเครื่องจักรที่มีอากรขาเข้าต่ำกว่าร้อยละ 10 จะไม่ได้รับการลดหย่อน

2) ให้ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 3 ปี และเพิ่มขึ้นเป็น 7 ปี หากตั้งแหล่งประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม หรือในเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการ

3) ให้ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นระยะเวลา 1 ปี สำหรับโครงการที่ส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่ายอดขาย

เขต 3 โครงการที่ประกอบการหรือตั้งโรงงานในเขตส่งเสริมการลงทุน(รวมทั้งนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง)

1) ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร

2) ให้ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 8 ปี

3) ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบ หรือวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นระยะเวลา 5 ปี สำหรับโครงการที่ส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่ายอดขาย

4) ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าร้อยละ 75 ของอัตราปกติ สำหรับวัตถุดิบ หรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาผลิตเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักรเป็นระยะเวลา 5 ปี โดยคณะกรรมการจะอนุมัติให้คราวละ 1 ปี แต่วัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นนั้นต้องไม่เป็นของที่ผลิต หรือมีกำเนิดในราชอาณาจักร ซึ่งมีคุณภาพใกล้เคียงกับชนิดที่จะนำเข้ามาในราชอาณาจักร และมีปริมาณเพียงพอที่จะจัดหามาใช้ได้

ทั้งนี้ไม่รวมถึงโครงการที่ประกอบการหรือตั้งโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง

5) ให้ได้รับสิทธิและประโยชน์พิเศษ ดังนี้

ก. ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 ของอัตราปกติ เป็นระยะเวลา 5 ปี นับจากวันที่พ้นกำหนดระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล

ข. อนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าประปา เป็น 2 เท่า เป็นระยะเวลา 10 ปีนับแต่ วันที่เริ่มมีเงินได้

ค. อนุญาตให้หักค่าติดตั้งหรือค่าก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกจากกำไรสุทธิร้อยละ 25 ของเงินที่ลงทุนในการนั้น

2.3.8 กิจการที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ได้แก่ประเภทกิจการระบบขนส่งพื้นฐาน กิจการ สาธารณูปการ กิจการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาและฟื้นฟูสภาพแวดล้อม กิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการ พัฒนาเทคโนโลยี กิจการอุตสาหกรรมพื้นฐานให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ ดังนี้

1) ให้ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 8 ปี ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในเขตใด
2) โครงการที่ตั้งอยู่ในเขต 1 หรือ เขต 2 ให้ลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกึ่งหนึ่ง เฉพาะรายการที่ไม่อยู่ในประกาศกระทรวงการคลัง เว้นแต่เครื่องจักรที่มีอากรขาเข้าต่ำกว่าร้อยละ 10 จะ ไม่ได้รับลดหย่อน

3) โครงการที่ตั้งอยู่ในเขต 3 ให้ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร

(ที่มา:ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ฉบับที่ 1/2536 ลงวันที่ 9 เมษายน 2536)

2.4 มาตรการและแนวทางบรรเทาปัญหาการเลิกจ้าง (กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน:2536)

เพื่อเป็นการธำรงไว้ซึ่งสภาพแรงงานสัมพันธ์ที่ดีในสถานประกอบการ ในกรณีที่กิจการของ นายจ้างได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจก่อนที่นายจ้างจะดำเนินการตามมาตราใดมาตรการหนึ่งหรือ หลายมาตรการดังกล่าวต่อไปนี้ นายจ้างน่าจะเป็นโอกาสให้ลูกจ้างได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เห็นเจตนาอันบริสุทธิ์ และความจำเป็นของนายจ้างที่ต้องนำมาตรการต่าง ๆ ไปใช้โดยการจัดให้มีการประชุมร่วมปรึกษาหารือกับผู้แทนลูกจ้างหรือสหภาพแรงงาน เพื่อร่วมกันพิจารณาเลือกดำเนินการ มาตรการต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายไปใช้ในการแก้ไขปัญหา

1) มาตรการในการลดค่าใช้จ่ายโดยความร่วมมือของลูกจ้าง

ก.มาตรการลดค่าใช้จ่ายทางด้านบริหาร มาตรการนี้เป็นมาตรการขั้นต้นที่นายจ้างควร พิจารณานำมาใช้ก่อนมาตรการอื่น เช่น การลดหรือประหยัคพลังงาน ลดต้นทุนการผลิตลดค่าใช้จ่ายทาง การบริหาร ปรับปรุงวิธีการบริหารบุคคล เป็นต้น

ข.มาตรการลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน มาตรการนี้ผลกระทบต่อลูกจ้างโดยตรง ดังนั้น การนำมาตรานี้มาใช้ควรเริ่มวิธีการที่มีผลกระทบต่อลูกจ้างน้อยไปหามาก โดยควรนำไปพิจารณาใช้ดังนี้

- ลดหรือยกเลิกการทำงานล่วงเวลา และวันหยุด
- ให้ลูกจ้างใช้สิทธิวันลาที่มีอยู่ เช่น การลาพักผ่อนประจำปี

- ลดชั่วโมงการทำงานในแต่ละวัน หรือลดวันในแต่ละสัปดาห์โดยจ่ายค่าจ้างตามปกติ
- ลดชั่วโมงการทำงานในแต่ละวัน หรือลดวันในแต่ละสัปดาห์โดยจ่ายค่าจ้างบางส่วน

ตามที่ตกลงกัน

- ให้สิทธิลูกจ้างลาหยุด โดยไม่รับค่าจ้างหรือรับบางส่วนแต่สวัสดิการยังมีปกติ
- ลดการทำงานเป็นกะ โดยให้ลูกจ้างสลับกันทำงาน ให้ได้รับค่าจ้างตามที่ตกลงกันแต่

ไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของค่าจ้างปกติ

- ลดค่าใช้จ่ายที่เป็นสวัสดิการ โดยเลือกจากสวัสดิการที่จำเป็นต่อลูกจ้างน้อยที่สุดก่อน

เช่น การท่องเที่ยวทัศนจร การส่งสรค์ประจำปี

- การขึ้นค่าจ้างประจำปีให้มีสัดส่วนน้อยลง หรือจำเป็นก็ไม่ขึ้นค่าจ้าง

- เมื่อไม่สามารถลดประโยชน์อื่น ๆ ไม่ได้แล้ว ยังจำเป็นอยู่อีกอาจลดค่าจ้างลงโดยเริ่ม

จากผู้ที่ได้รับค่าจ้างสูงก่อน หรือลดค่าจ้างลูกจ้างระดับสูงในอัตราที่มากกว่าระดับต่ำกว่า

2) มาตรการในการลดจำนวนลูกจ้าง

ในการลดจำนวนลูกจ้าง นายจ้างควรพิจารณาปรับอัตราค่าจ้างและตำแหน่งเสียก่อน หลังจากนั้นจึงพิจารณาตัดลูกจ้างโดยเป็นการสมัครใจของลูกจ้าง หากยังจำเป็นต้องทำการเลิกจ้างให้ยึดหลักให้ความเป็นธรรมทั้งสองฝ่ายมากที่สุด มาตรการลดลูกจ้างโดยสมัครใจ อาทิเช่น การให้เกษียณก่อนกำหนด หรือการจ่ายเงินช่วยเหลือหรือชดเชยให้กับลูกจ้างที่ลาออกโดยสมัครใจ ทั้งนี้เงินช่วยเหลือให้คำนึงการเป็นค่าใช้จ่ายในระหว่างหางานใหม่

3) มาตรการการเลิกจ้าง มาตรการนี้เป็นมาตรการสุดท้ายหลังจากเลือกใช้มาตรการอื่นๆ ข้างต้นแล้ว ดังนั้น การเลิกจ้างควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- เลิกจ้างลูกจ้างที่อายุงานน้อยที่สุดก่อน

- เลิกจ้างลูกจ้างที่ประวัติการหยุดงาน ลางาน มาสาย ทั้งนี้ให้คำนึงถึงข้อเท็จจริงในการ

ลาป่วย

- เลิกจ้างลูกจ้างที่มีพฤติกรรมฝ่าฝืนข้อบังคับหรือคำสั่งมากที่สุดก่อน

- เลิกจ้างลูกจ้างที่มีพฤติกรรมที่มีความสามารถและผลงานน้อยที่สุดก่อน

- เลิกจ้างลูกจ้างที่ได้รับความเดือดร้อนต่อครอบครัวน้อยที่สุดก่อน

ทั้งนี้ถ้าผู้อยู่ในข่ายถูกเลิกจ้างมีมากอาจใช้วิธีการจับฉลากหรือวิธีอื่นตามที่ตกลงกัน

บทที่ 3

แนวคิดทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและนำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นมาประกอบการศึกษาและเพื่ออธิบายเพื่อสนับสนุนรายงานการศึกษาได้ดังนี้

3.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

3.1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการพึ่งพา(Dependence theory)

Dos Sontos (1976 อ้างถึงใน แดงอ่อน มั่นใจคน : 2533) ได้ชี้ให้เห็นสภาพการพึ่งพาว่าเป็นสถานการณ์ที่เศรษฐกิจของประเทศถูกกำหนดเงื่อนไข โดยการพัฒนาการและการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยการอาศัยเทคโนโลยี ทุน สินค้าประเภททุน ความเชี่ยวชาญ และตลาดการค้าเพื่อการส่งออก ซึ่งมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์เชิงเอาเปรียบ เช่น การขายสินค้า วัตถุดิบในราคาถูก แต่ต้องซื้อสินค้าอุตสาหกรรมในราคาแพง และมีการถ่ายโอนขายให้โดยการดำเนินการในรูปของบริษัทข้ามชาติ (Transition Corperation) ซึ่งผลทำให้การพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดการพึ่งพาของประเทศโลกที่สามต่อมหาอำนาจ หรือประเทศตะวันตก เป็นไปในแง่ที่ประเทศเหล่านั้นจะเข้ามามีอำนาจและควบคุมทรัพยากรจากประเทศโลกที่สาม ซึ่งผลให้เกิดปัญหาความยากจน ปัญหาการว่างงาน และปัญหาทางสังคม โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ

3.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ

Adam Smith (1724-1790 อ้างถึงใน แดงอ่อน มั่นใจคน 2533:3-4) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการแบ่งงานทำไว้ข้อหนึ่ง คือ “ขนาดของตลาด” โดยกล่าวว่าหากขนาดของตลาดเล็กมากแล้วก็จะไม่มีใครอุทิศแรงงานเพื่องานชนิดหนึ่งชนิดใดแต่เพียงชนิดเดียว เพราะหากทำเช่นนั้นจะปรากฏว่าจะหาผู้ต้องการผลผลิตอันเหลือจากการบริโภคของเขาเองมิได้ ข้อสังเกตดังกล่าวนี้อธิบายได้ว่า ถึงแม้จะปรากฏว่า “Division of labour” สามารถจะเพิ่ม “Labour productivity” ได้ก็ตาม แต่ “Division of labour” ก็อาจจะไม่เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดกำไรเพียงพอหากตลาดที่ใช้แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการไม่ใหญ่พอ ดังนั้นจะเห็นว่าทัศนะของ ฮัดัม สมิท การค้าระหว่างประเทศจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพราะว่าการค้าระหว่างประเทศเป็นการขยายขอบเขตของตลาดออกไป โดยทฤษฎีที่สำคัญยิ่งของ ฮัดัม สมิท ในเศรษฐกิจระหว่างประเทศก็คือ ทฤษฎีการค้าโดยเสรี กล่าวคือการค้าต้องดำเนินการไปโดยไม่มี การควบคุมแทรกแซงโดยรัฐแต่ประการใด และส่งเสริมให้แบ่งงานกันทำดำเนินไปอย่างเต็มที่ กล่าวคือ ประเทศใดผลิตสินค้าประเภทใดได้ราคาต้นทุนต่ำก็ให้ผลิตแต่สินค้าประเภทนั้น แล้วส่งไปขาย

แลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ตนผลิตไม่ได้ หรือผลิตได้แต่มีราคาต้นทุนสูงกว่า ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศนี้ชี้ให้เห็นว่า อัดัม สมิท พยายามที่จะหา “Condition” ที่ “Division of labour” สามารถเพิ่มเพิ่ม “Labour productivity” ได้สูงสุด และขณะเดียวกันเป็นการปฏิบัติที่กำไรพอสมควรด้วย เมื่อการค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดความเพิ่มพูนใน “productivity” ประเทศต่าง ๆ เช่นนี้แล้ว ประเทศทั้งหลายก็ย่อมจะมีการพัฒนาเศรษฐกิจโดยทั่วกัน

ในโอกาสเดียวกัน อัดัม สมิท ก็เล็งเห็นความสำคัญของ “External economic” ต่อการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น ความเจริญของการขนส่งในบริเวณหนึ่งบริเวณใดอาจนำไปสู่การลดต่ำลงของต้นทุนการผลิตของกิจการธุรกิจซึ่งต้องพึ่งพาบริการขนส่งนั้นๆ ได้ นอกจากนี้ข้อสังเกตดังกล่าวยังนำไปสู่ความเข้าใจว่า “Sector” ต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจหนึ่งๆ นั้นย่อมต้องพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependence) และเป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกัน (Complementarity) เสมอไป เมื่อ “Sector” หนึ่งเจริญขึ้นก็จะช่วยทำให้ “sector” อื่นๆ เจริญขึ้นด้วย ไม่เพียงแต่เพราะมีส่วนในการเพิ่มอุปสงค์ (Demand) เท่านั้น หากในหลายกรณีเป็นการลดต้นทุนการผลิตลงด้วย และเมื่อ “Sector” อื่นๆ เจริญขึ้นด้วยแล้วย่อมส่งผลกระทบต่ออันมาถึง “Sector” แรกนั้นอีก

ทฤษฎีนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นการส่งเสริมการส่งออกนั่นเอง

3.1.3 ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจของ โจเซฟ ชุมปีเตอร์

Joseph Schumpeter (1883-1950) อ้างถึงใน แต่งอ่อน มั่นใจคน 2533:5-8) ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจของ ชุมปีเตอร์ นอกจากจะแตกต่างไปจากทฤษฎีอื่นๆ อีกข้อหนึ่งคือ แทนที่จะสันนิษฐานว่า เงินทุนสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจจะมาจากการออมทรัพย์ซึ่งมาจากรายได้ของบุคคลต่างๆ ชุมปีเตอร์สันนิษฐานว่า เงินทุนนั้นจะมาจากการสร้างเครดิตธนาคาร แนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่า ชุมปีเตอร์ให้ความสำคัญเงินตราและอิทธิพลของมันต่อตัวประกอบทางเศรษฐกิจต่างๆ และเมื่อเงินตราเข้ามามีบทบาทในโมเดลพัฒนาการเช่นนี้แล้ว ก็เป็นสิ่งที่เห็นได้ว่าการพัฒนาจะไม่เป็นกระบวนการที่ราบรื่นนุ่มนวล เพราะการลงทุนอาจเพิ่มขึ้นได้อย่างรวดเร็ว โดยการกู้เงินจากธนาคาร ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจอยู่ในสภาวะมีงานทำเต็มที่ (Full employment) กิจการด้านนวัตกรรม (Innovation) ของผู้ประกอบการ (Entrepreneur) จะทำให้ราคาของตัวประกอบการผลิตสูงขึ้น เช่น ค่าเช่า ค่าจ้าง เป็นต้น และในกรณีตัวประกอบการผลิตกำลังถูกใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคอยู่ เมื่อต้องถูกย้ายไปใช้ประโยชน์ในงานลงทุนของผู้ประกอบการ (Entrepreneur) แล้ว ผลผลิตทางอุปโภคบริโภคก็ย่อมจะลดลง ซึ่งหมายถึงว่าการอุปโภคจะมีความสำคัญยิ่งสำหรับการสะสมทุน อย่างไรก็ตาม ชุมปีเตอร์อธิบายว่า การสะสมทุนที่เกิดจากวิธี “Inflationary” นี้มีข้อจำกัด เมื่อระดับราคาเพิ่มสูงขึ้น และอุปทาน (Supply) ของเงินตรายัง

คงขยายตัวต่อไปอีก ด้วยการขยายเศรษฐกิจของธนาคารเพื่อให้ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) จะพบกับความยากลำบากขึ้นทุกๆ ขณะ ในการหาตัวประกอบการผลิตมาใช้ใน โครงการลงทุนของตนนอกจากนี้ในภาพจำลอง (Model) ของซุมปีเตอร์นั้นสันนิฐานว่า เมื่อมีการลงทุนสำเร็จเป็นลุล่วงไปแล้ว ผู้ประกอบการจะนำเงินที่นำไปมาชำระคืนต่อธนาคารเงินนี้ก็ได้อาจมาจากผลกำไรนั่นเอง ดังนั้นโดยสรุปแล้วผลที่ได้รับจากการนี้ทั้งหมดก็คือการลงทุนที่แท้จริงเกิดขึ้น ซึ่งหากไม่มีการสร้างเศรษฐกิจแล้วก็จะยอมเป็นไปไม่ได้ยังมีอีกลักษณะหนึ่งในโมเดลของซุมปีเตอร์ซึ่งน่าสังเกตคือ ในโมเดลดังกล่าวอธิปไตยของผู้บริโภค (Consumer sovereignty) มีบทบาทน้อยลงกว่าที่เคยสันนิษฐานกันมาก่อนมาก ทั้งนี้ก็เพราะซุมปีเตอร์สันนิษฐานว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้เช่นกัน แต่เชื่อว่าคงจะมีความสำคัญเพียงเล็กน้อยในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

ซุมปีเตอร์ เน้นและให้ความสำคัญของผู้ประกอบการ (Entrepreneur) และนวัตกรรม (Innovation) ในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าหากขาดนวัตกรรมเสียแล้วระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนี้จะค่อยๆ เข้าสู่ “Equilibrium” ซึ่งเรียกว่า “Circular flow economy” หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า “stationary state” ซุมปีเตอร์ให้ความหมายว่ามีลักษณะ คือพลเมืองไม่เปลี่ยนแปลงไม่ว่าขนาด สัดส่วนอายุ รสนิยมไม่เปลี่ยน เช่นเดียวกับเทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติก็มีปริมาณเท่าเดิม ไม่มีการลงทุนและการออม (Capital stock) ยังคงเดิม โดยมี “Replacement” อยู่เป็นประจำแต่ไม่มีการเพิ่มขนาด อัตราการพัฒนาเศรษฐกิจเท่ากับศูนย์ ซึ่งเช่นเดียวกับการไม่มีงานทำ (Unemployment)

เมื่อผู้ประกอบการได้มีนวัตกรรมขึ้นสภาพการหยุดนิ่ง (Stationary state) ถูกทำลายลง การลงทุนเกิดและการออมสุทธิเพิ่มขึ้น ทั้งสองอย่างเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงกล่าวได้ว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมจะต้องเผชิญกับปัญหาความเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติอยู่ตลอดเวลา เมื่อเริ่มต้นผู้ประกอบการมองเห็นโอกาสทำกำไรจากธุรกิจโดยการหาทุนมาเพื่อคิดหานวัตกรรมด้วยการไปกู้เงินมาจากธนาคาร และต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทน เมื่อประสบความสำเร็จ ก็มีผู้อื่นทำตามเป็นจำนวนมาก ภายใต้นี้ตามวงจรธุรกิจ (Business circles) ของซุมปีเตอร์เรียกว่าระยะ (Prosperity) ระยะนี้ราคาสินค้า, รายได้บุคคลจะสูงขึ้น แต่ไม่ช้านานก็จะแย่งกันผลิตสินค้าออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก มีการแข่งขันกันอย่างจริงจัง ระยะนี้รายได้เริ่มลดลงเข้าสู่ระยะที่ 2 ของวงจรธุรกิจเรียกว่าระยะ “Recession” เป็นความพยายามกลับไปสู่ระยะหยุดนิ่ง “Equilibrium” หรืออาจเรียกว่าระยะการปรับเปลี่ยน “Adaptation” การแข่งขันทางการค้าบังคับให้ธุรกิจเดิมต้องมีการปรับเปลี่ยน ต้องปรับตัวเอง ถ้าผู้ประกอบการไม่สามารถหานวัตกรรมใหม่ไม่ได้ ผู้นั้นก็ต้องออกจากการแข่งขันไป

ธุรกิจที่ตั้งอยู่เดิมทวีความยากลำบากมากขึ้น ถึงเวลาชำระหนี้เสียดอกเบี้ยปรากฏว่าปริมาณเงินลดลง เนื่องจากรายรับลดลง ผลกำไรก็ลดลง สถานการณ์ระยะนี้ตลาดมีการแข่งขันสูง ตลาดเต็มไปด้วยความสับสน การลงทุนมีความเสี่ยงสูง การคาดคะเนต้นทุน และราคาเต็มไปด้วยความยากลำบาก ไม่แน่นอน การดำเนินธุรกิจซ้าลงและจะหยุดนิ่งในบั้นปลาย เนื่องจากนวัตกรรมไม่มี

ซุมปีเตอร์ เชื่อว่าภาวะวิกฤต(Depression) อาจเกิดขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการหยุดชะงักของ "Secondary investment waves" ซึ่งเป็นระยะที่ธุรกิจมีการขยายตัวเกินขนาด บางที่ผู้เงินธนาคารเกินตัว ทั้งนักธุรกิจและผู้บริโภค ซึ่งเป็นการคาดการณ์ในแง่ดีเกินไป นวัตกรรมล้ำสมัยมีการแข่งขันมากเกินไป ระยะนี้เป็นระยะเปลี่ยนผ่านจากคลื่นลูกแรก(Primery waves) ไปคลื่นลูกที่ 2 (Secondary waves)ธุรกิจพากันพังทลายเป็นต้นของเศรษฐกิจตกต่ำ ซุมปีเตอร์กล่าวอธิบายในทฤษฎีนี้ว่า ไม่จำเป็นว่าเศรษฐกิจจะต้องฟื้นคืนตัวได้เสมอไป อาจไม่ฟื้นเลยก็เป็นไปได้ แต่ซุมปีเตอร์เชื่อว่าโดยปกติระบบเศรษฐกิจจะกลับคืนสู่ระยะหยุดนิ่ง "Equilibrium" และในไม่ช้าเมื่อ "Equilibrium" กลับคืนมานวัตกรรม(Innovation) ก็ จะเริ่มต่อไปอีก

โดยสรุปหัวใจของทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจของซุมปีเตอร์อยู่ที่ผู้ประกอบการ (Entrepreneur)ในฐานะผู้ริเริ่มงานซึ่งนำไปสู่การเพิ่มรายได้ประชาชาติ หรือการพัฒนาเศรษฐกิจนี้จะ เป็นกระบวนการที่ราบรื่นนุ่มนวลและติดต่อกันไป ตรงกันข้ามกับการพัฒนาเป็นกระบวนการที่เต็มไปด้วยความไม่ราบเรียบนาๆประการ นอกจากความไม่ราบเรียบของระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบทุนนิยม ยังมีลักษณะหลายประการที่ชี้ให้เห็นว่าเริ่มจะสลายตัวลง ซุมปีเตอร์เชื่อว่าเป็นเหตุทางสังคมมากกว่าจะเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ กล่าวคือหน้าที่ของผู้ประกอบการ(Entrepreneur)จะฟื้นสมัย

- 1) การสลายตัวของสถาบันการเงินของระบบสถาบันการเงิน
- 2) ความสลายตัวของชนชั้นปกครอง ซึ่งปกป้องคุ้มครองอยู่เดิม

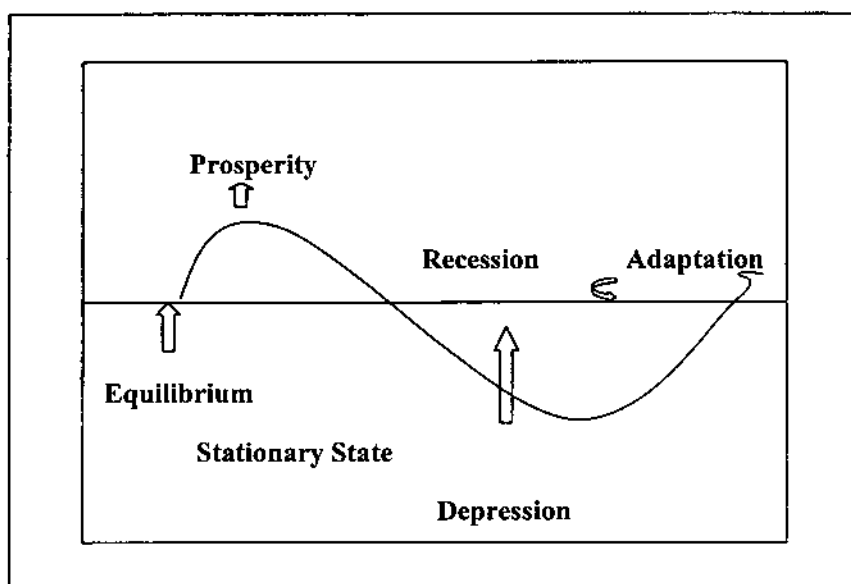
สำหรับในข้อแรกซุมปีเตอร์อธิบายว่า ยิ่งนานวัน นวัตกรรม(Innovation) ก็จะ กลายเป็นงานซึ่งมีลักษณะเป็นการใช้เทคโนโลยีในการผลิตใหม่ๆหรือการแสวงหาดลาดใหม่ๆก็ ตาม บริษัทใหญ่ๆ จะมีส่วนวิจัย(Reseach bureau) ของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยนักวิทยาศาสตร์เป็นทีมงาน วิจัยเสาะแสวงหาความก้าวหน้าในทางเทคโนโลยีและทางการบริหารอยู่เป็นประจำและจะมีฝ่ายการตลาด(Marketing buereau) ดำเนินการในเรื่องการตลาดทุกอย่าง เมื่อเป็นเช่นนี้นวัตกรรมจึงไม่ใช่ หน้าที่ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดแต่เป็นงานประจำ(Routine work) เช่นเดียวกับงานอื่นๆ

การที่ผู้ศึกษานำเสนอ Model ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมปีเตอร์ เนื่องจากได้มีการเปรียบเทียบคล้ายคลึงกับสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจของไทยในช่วงปี พ.ศ.2535 – 2540 ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังประสบอยู่ในขณะนั้น เป็นช่วง “Depression” และกำลังอยู่ในช่วงของ “Secondary investment waves” ซึ่งมีลักษณะตามที่ Model กล่าวถึงคือเป็นช่วงที่มีการลงทุนเกินขนาด และมีการใช้เงินกู้กันเกินตัว อีกประเด็นหนึ่งมีการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่เนื่องจากประเทศไทยมีการสะสมทุนน้อย ดังนั้นการลงทุนในโครงการใหญ่ๆ จึงต้องมีการกู้เงินจากแหล่งทุนต่างประเทศ

2. ชุมปีเตอร์ได้กล่าวถึง ปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจระบบทุนนิยมที่เกี่ยวข้องว่าจะไม่มีผู้ประกอบการมืออาชีพที่มีนวัตกรรม(Innovation) แต่ธุรกิจส่วนใหญ่จะมีส่วนหรือทีมงานด้านนี้โดยเฉพาะไม่ว่าด้านการตลาด หรือด้านการผลิต เพื่อตอบสนองผู้บริโภคและ แข่งขันกับคู่แข่งทางธุรกิจ

แผนภูมิที่3.1 The Schumpeter cycle model

3.1.4 ทฤษฎีว่าด้วยขั้นตอนการพัฒนาหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ Rostow

(Rostow's Model – The stage of Economic Development)

ทฤษฎีว่าด้วยขั้นตอนการพัฒนาหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ Rostow (1960) (อ้างใน ประเสริฐ รักรการดี, 2540 : 45-47) ว่าด้วยการพัฒนาหรือการเจริญเติบโตของแต่ละประเทศ มีลำดับขั้นตอน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ขั้นตอน(Stage) แต่ Rostow ไม่ได้กำหนดไว้ตายตัวว่าแต่ละขั้นตอนจะมีระยะเวลาานเท่าใด แล้วแต่สถานการณ์ของประเทศนั้น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสังคมแบบดั้งเดิม(Traditional Society) ในขั้นตอนนี้เศรษฐกิจยังไม่มีการพัฒนาหรือขยายตัว ประชาชนยังขาดเทคนิคการผลิตที่มีประสิทธิภาพทำให้ต้องใช้แรงงานเป็น จำนวนมาก

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเตรียมการ(Preconditions for take-off) หรือขั้นสภาวะก่อนที่ระบบเศรษฐกิจจะทะยานขึ้น ในขั้นนี้จะมีการสร้างทุนพื้นฐานอย่างกว้างขวาง (The build-up social overhead capital) โดยเฉพาะการสร้างถนนหนทาง มีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต นำความรู้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเกษตร ผลผลิตของแรงงานเพิ่มขึ้น รายได้ การออม และการลงทุนเพิ่ม มีการส่งออกของสินค้าพื้นฐาน มีผู้เสียสละเพื่อบ้านเมือง (Reactive Nationalist) เพื่อหลุดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นของประเทศมหาอำนาจ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นทะยานขึ้นหรือขั้นเริ่มขยายตัว(Take-off) เป็นขั้นตอนที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจบางส่วนเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมเป็นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น เช่น การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบภาคเกษตร เป็นต้น ผลกำไรนำไปขยายการลงทุนต่อ ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้แรงงานที่มีประสิทธิภาพสูง Rostow เห็นว่าขั้นตอนนี้มีระยะก่อนข้างต้น ประมาณ 20 ปี

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นเร่งรัดการขยายตัว หรือขั้นผลักดันไปสู่เศรษฐกิจเติบโตเต็มที่(Drive to Maturity) ในขั้นตอนนี้จะมีการนำเอาความรู้ทางวิชาการมาใช้กันอย่างกว้างขวางในกิจกรรมการผลิตและบริการ มีการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง นำเทคโนโลยีใหม่ๆและมีประสิทธิภาพสูงเข้ามาแทนที่กิจกรรมที่ไม่มีคุณภาพรายได้ และการบริโภคต่อคนจะสูงขึ้นอีก ในระยะนี้การกระจายรายได้จะมีการเหลื่อมล้ำต่ำสูงกันมาก ผลผลิตแรงงานและที่ดินจะสูงขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นอุดมสมบูรณ์หรือขั้นที่มีการบริโภคขนาดใหญ่ (High Mass Consumption) ระบบเศรษฐกิจในขั้นนี้มีความอุดมสมบูรณ์ทางการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม มีผลิตภัณฑ์คงทนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภคมาก (Consumer durables) เช่น รถยนต์ โทรทัศน์ วิทยุ

เครื่องซักผ้า เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น ประชาชนจะโยกย้ายไปอยู่ชานเมือง ระบบเศรษฐกิจในระยะนี้อาจมีทางเลือก 3 ทาง ได้แก่

1) การพัฒนาสร้างความมั่นคงทางสังคม โดยใช้ทรัพยากรและรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย มีการส่งเสริมสวัสดิการและความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งลดชั่วโมงในการทำงานของประชาชนให้น้อยลง

2) การเพิ่มปริมาณสินค้าอุปโภคบริโภคคนานาชนิดเพื่อให้โลกน่าอยู่ขึ้น โดยใช้ทรัพยากรและรายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้นในการส่งเสริมการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการส่งเสริมให้แต่ละครอบครัวมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นของตนเอง

3) การกระจายอำนาจออกไป โดยใช้ทรัพยากรและรายได้ประชาชาติที่มีอยู่อย่างมากมาย เพื่อให้ประเทศต่างๆ ในโลกได้ขยับกรง นับถือ และยกย่องเกียรติคุณ และเพื่อการโฆษณาทางการเมือง

ขั้นตอนที่ 6 ขึ้นเหนือกินเหลือใช้ (Beyond Consumption Stage) ระบบเศรษฐกิจในขั้นนี้มีลักษณะที่มีอัตราการเกิดสูง อัตราการตายต่ำมาก เนื่องจากอัตราการเพิ่มของพลเมืองสูง ในระยะนี้ความต้องการยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย และเครื่องอำนวยความสะดวกก็เพิ่มมากขึ้น

Rostow ให้รายละเอียดในแต่ละขั้นตอนมีลักษณะพิเศษของระบบเศรษฐกิจอย่างไร ดังนั้นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่อยู่ในขั้นตอนสูงกว่าจะดึงดูดแรงงานจากประเทศที่มีเศรษฐกิจที่อยู่ในขั้นตอนต่ำกว่าเพราะอัตราค่าจ้างสูงกว่าและมีความเป็นอยู่ดีกว่า ทฤษฎีของ Rostow นี้อาจจะไม่ใช่บรรทัดฐานว่าทุกประเทศต้องมีขั้นตอนในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นขั้นๆ ดังที่กล่าวมา เนื่องจากแต่ละประเทศมีสภาพแวดล้อมต่างกัน โครงสร้างสังคม ประวัติศาสตร์แตกต่างกัน สิ่งที่ประเทศกำลังพัฒนาแสวงหาในปัจจุบันนี้เป็นการแสวงหาทางลัดในการพัฒนามากกว่าการพัฒนาตามขั้นตอนที่กล่าวมา

3.1.5 ทฤษฎีแรงผลักดันสำหรับการพัฒนา (Big push)

เป็นแนวคิดของ Rosente in-Rodam (อ้างใน ประเสริฐ รักการดี, 2540 : 48) ที่เน้นในเรื่องการสะสมทุนและการลงทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้เสนอว่า สำหรับประเทศที่ด้อยพัฒนานั้น การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องการลงทุนขนาดใหญ่ในตอนเริ่มแรก เพื่อผลักดันให้เข้าสู่กระบวนการพัฒนา เพราะหากไม่ทำเช่นนั้นก็อาจไม่เพียงพอที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศด้อย พัฒนาได้ เปรียบเสมือนกับเครื่องบินที่จะทะยานขึ้นจากลานบินได้ จำเป็นต้องมีแรงส่งอย่างเพียงพอ ฉะนั้น ดังนั้น การมีการลงทุนขนาดใหญ่ในตอนเริ่มต้น โดยพัฒนาอุตสาหกรรมหลายอย่างไปพร้อมๆ กัน จะช่วยให้มีอุปสงค์มากพอ สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่ผลิตขึ้นและเกิดการประหยัดอีกด้วย เพราะอุตสาหกรรมต่าง ๆ นั้น มีส่วนต้องพึ่งพาอาศัยกันเช่น การที่รัฐลงทุนทางสาธารณูปโภคสาธารณูปการ

เป็นต้น ดังนั้นบรรยากาศของการพัฒนาสำหรับประเภทด้อยพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ตามการลงทุนขนาดที่ได้มากพอสมควร

3.1.6 ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไม่มีดุลยภาพ(Unbalance Growth Theory)

เนื่องจากข้อบกพร่องของทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบมีดุลยภาพ Hirschman ได้เสนอทฤษฎีของการพัฒนาในทางตรงกันข้าม (อ้างใน ประเสริฐ รักการ คี, 2540 : 49-51) มีสาระสำคัญของทฤษฎีนี้คือ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ด้อยพัฒนาควรเริ่มจากการลงทุนพัฒนาขนาดใหญ่ โดยเน้นสาขาใดสาขาหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ การพัฒนาแนวทางนี้ทำให้เกิดการพัฒนาขาดดุลยภาพ (Disequilibrium) ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ แต่ระบบเศรษฐกิจจะทำการปรับตัวเองเข้าสู่ดุลยภาพในเวลาต่อมา ถ้ารัฐได้ใช้มาตรการอย่างเหมาะสม การลงทุนในการพัฒนาในสาขาใดก็ตามจะต้องคำนึงถึงผลในการชักนำให้เกิดอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบการอื่นๆที่ตามมา (Forward Linkage) และผลในการใช้ประโยชน์หรือพัฒนาสิ่งที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการผลิตในอุตสาหกรรมนั้น (Backward Linkage) ด้วยทัศนะของ Hirschman นั้น อุตสาหกรรมจะเป็นสาขานำควรจะเป็นอุตสาหกรรมที่ผลในประการหลังนี้ ซึ่งได้แก่อุตสาหกรรมประเภทผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป (Finished Product) หรือเกือบสำเร็จรูปเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยอาจจะใช้วัตถุดิบหรือชิ้นส่วนจากต่างประเทศ ซึ่งเรียกว่าประเภท (Last Industries หรือ Impact Onclave Industries) โดยที่อุตสาหกรรมประเภทนี้จะชักนำให้เกิดอุตสาหกรรมประเภทที่ผลิตภัณฑ์ขั้นกลางและขั้นพื้นฐาน (Intermediate and Basic Industries) ขึ้นในประเทศต่อไป

ข้อบกพร่องที่สำคัญของทฤษฎีการพัฒนาแบบไม่มีดุลยภาพนี้ที่สำคัญ คือ เมื่อระบบเศรษฐกิจขาดดุลยภาพนั้น จะมีผลทำให้เกิดภาวะความตึงเครียดและการต่อต้าน สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานและตลาดของผลิตผลไม่เพียงพอ ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อเนื่องจากการขาดแคลนสินค้าและบริการในบางสาขาของระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามก็ติดจากประสบการณ์ของประเทศด้อยพัฒนา เช่น ไชเวีย ตรุสเซีย และอินเดีย ในแผนการพัฒนาประเทศฉบับที่ 2 ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาประเทศไปตามแนวทางทฤษฎีแบบไม่มีดุลยภาพนี้ ปรากฏว่า สำหรับประเทศไชเวียตรุสเซียได้ผลค่อนข้างน่าพึงพอใจ ในการสร้างอุตสาหกรรมต่างๆขึ้นมาพร้อมกับการควบคุมระดับการบริโภคให้อยู่ในระดับต่ำ แต่ สำหรับประเทศอินเดียนั้น ผลเป็นไปในทางตรงกันข้ามเมื่อมีการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักและการผลิตสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภค แต่มิได้มีการควบคุมระดับการอุปโภคบริโภค ซึ่งมีผลทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อในระดับสูง

3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต

3.2.1 ทฤษฎีมูลค่า ของเดวิด ริคาร์โด (David Ricardo)

ริคาร์โด ได้จำแนกมูลค่าวัสดุออกเป็น 2 อย่าง คือ

- 1) มูลค่าในการใช้สอย
- 2) มูลค่าในการแลกเปลี่ยน

ซึ่งมูลค่าของทั้งสองอย่างอาจจะไม่ได้ไปด้วยกัน คือ เมื่อมีมูลค่าในการใช้สอยสูง ก็อาจจะไม่มีมูลค่าในการแลกเปลี่ยนได้ เช่น น้ำมันประโยชน์มากในการนำไปใช้ไปต้มน้ำแต่มูลค่าในการแลกเปลี่ยนต่ำ ริคาร์โดให้ความเห็นว่า “ประโยชน์ใช้สอย(Utility) เป็นสิ่งสำคัญทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน สิ่งที่ไม่สามารถใช้ทำประโยชน์ได้ย่อมไม่สามารถสนองความต้องการและไม่มีมูลค่าในการแลกเปลี่ยน ไม่ว่าจะเป็นของหายากเพียงไรก็ตาม หรือต้องใช้แรงงานจำนวนมากในการผลิต แต่ประโยชน์ไม่ใช่เครื่องมือวัดมูลค่าในการแลกเปลี่ยนของสิ่งของ” สิ่งของเมื่อมีประโยชน์แล้ว มูลค่าในการแลกเปลี่ยนจะขึ้นอยู่กับความหายากได้ยาก และจำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตสิ่งของสิ่งนั้น ของบางอย่างอาจจะถูกกำหนดโดยการหายากได้อย่างเดียว เช่น รูปภาพ เหยี่ยว หนังสือ ซึ่งมีจำนวนจำกัด มูลค่าของสิ่งเหล่านั้นจะขึ้นอยู่กับแรงงานที่ใช้ในการผลิตและความต้องการของผู้อยากได้

แรงงาน ริคาร์โดมีความเห็นเช่นเดียวกับ สมิท เพียงแต่ สมิท คิดว่าทฤษฎีแรงงานใช้กับสังคมโบราณ แต่ริคาร์โดเห็นว่าทฤษฎีของเขาใช้ได้ในการกำหนดมูลค่าทุกสมัย

ทุน ริคาร์โดยอมรับว่า ทุนเป็นปัจจัยการผลิตที่มีความสำคัญ และต้นทุนการผลิตสินค้าต้องประกอบด้วยค่าจ้าง และกำไร ซึ่งเป็นผลประโยชน์ตอบแทนจากการใช้ทุน ริคาร์โดแบ่งทุนเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) ทุนประจำ ได้แก่ โรงงาน เครื่องมือเครื่องจักร
- 2) ทุนหมุนเวียน ได้แก่ ค่าวัตถุดิบและค่าจ้างแรงงานสูงกว่าอัตราค่าจ้างธรรมชาติ แรงงานจะมีความสุข สามารถมีสิ่งจำเป็นและอำนวยความสะดวกมากขึ้น และมีครอบครัวใหญ่ขึ้นได้ เป็นเหตุให้ประชากรเพิ่มขึ้น อัตราค่าจ้างจะลดต่ำลงที่ระดับพอยังชีพ คือราคาธรรมชาติหรือต่ำกว่า เมื่อไรที่อัตราค่าจ้างธรรมชาติอยู่สูงกว่าอัตราค่าจ้างตลาด แรงงานจะลำบากและยากจน ประชากรจะ ลดลง จำนวนแรงงานลดลง อัตราค่าจ้างจะเพิ่มสูงขึ้นจนเท่ากับราคาธรรมชาติ

3.2.2 ทฤษฎีอุปสงค์-อุปทาน(Demand-Supply)

Alfred Marshall ได้ให้ความเห็นว่ามูลค่าของสินค้าจะถูกกำหนดจาก อุปสงค์และอุปทาน ร่วมกัน หลักการนี้ยังใช้ในการกำหนดราคา ปัจจัยการผลิต เช่นทุน และแรงงาน นอกจากนั้นยังใช้ในการ กำหนดการกระจายรายได้อีกด้วย

มาร์แชล ใช้ทฤษฎีดุลยภาพของอุปสงค์กับอุปทานในการกำหนดมูลค่าเป็นหลักทั่วไป และเป็นทฤษฎีพื้นฐานประกอบการคิด ทฤษฎีการผลิต และการกระจายรายได้ขึ้นใหม่ ซึ่งทฤษฎีนี้จะเป็น การผสมระหว่างสำนักคลาสสิกและหลักการ ถือเอาอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย โดยมองเห็นถึงความ สำคัญของเวลาในการกำหนดมูลค่าของสิ่งของปัจจัยต่างๆ ย่อมมีความแตกต่างกันตามอิทธิพลของเวลา เช่น บางอย่างเห็นผลทันที บางอย่างเห็นผลในระยะสั้น บางอย่างกว่าจะเห็นผลต้องใช้เวลาอัน นาน ดังนั้น ในการพิจารณาควรจะแยกปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างกันออกไปต่างหาก โดยสมมติ ให้สภาพอื่นๆ คงที่ตามหลักภาษาของเศรษฐศาสตร์ เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ เพราะยิ่งเวลานานจะทำให้ อุปทานมีค่าใช้จ่ายด้านการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อมูลค่ามากขึ้น ดังนั้น จึงแบ่งมูลค่าของ สินค้าออกตามระยะเวลาเป็น ราคาตลาด ราคาปกติ ในระยะสั้น และราคาปกติในระยะยาว

ราคาตลาด คือ ราคาสิ่งของในแต่ละวัน อุปทานของสินค้า คือ สต็อกของวันนั้น สำหรับ ราคาปกติ แบ่งออกเป็นระยะสั้นกับระยะยาว โดยใช้หลักเกณฑ์สต็อกของอุปกรณ์การผลิตว่าคงที่หรือ ไม่ ถ้าช่วงเวลาของสต็อก อุปกรณ์การผลิตไม่เปลี่ยนแปลงถือว่าเป็นระยะสั้น ราคาคุณภาพที่กำหนด ขึ้นภายในความสามารถที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงอุปกรณ์การผลิต อุปทานการผลิตนี้ถือว่าเป็นปกติระยะสั้น แต่ถ้าในระยะยาวที่สามารถปรับสต็อกให้เปลี่ยนแปลงตามอุปสงค์ได้ ถือเป็นระยะเวลานานหรือระยะ ยาว ราคาคุณภาพในกรณีนี้จะเป็นราคาปกติ ระยะยาว เนื่องจากค่าใช้จ่ายจะเปลี่ยนแปลงตามปริมาณ การผลิต ทำให้ไม่สามารถจะกำหนดราคาคุณภาพได้

3.2.3 การตลาด(Marketing)

William J. Stanton (1981:65) ได้ให้นิยามคำว่า “ตลาด” หมายถึง กลุ่มคนที่ซึ่งมีความ ต้องการในสินค้าและบริการที่เสนอขาย มีเงินที่จะซื้อและมีความเต็มใจที่จะใช้เงินเพื่อซื้อสินค้าและ บริการตามความต้องการ ซึ่งประกอบด้วย 3 ประการ คือ

- 1) คนที่มีความต้องการ (People)
- 2) มีอำนาจในการซื้อ (Purchasing Power)
- 3) มีความเต็มใจที่จะซื้อ (Willing to spend it)

ความหมายและประเภทของการตลาดของนักเศรษฐศาสตร์

คำว่า ตลาด หมายถึง สถานที่ที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันนั้น มีความหลากหลายเป็นจำนวนมาก นับตั้งแต่ในชนบทที่มีการเจรจาซื้อขายผลผลิตกันระหว่างชาวนาชาวไร่กับพ่อค้าคนกลาง มาจนถึงในเมืองขนาดใหญ่อย่าง กทม.หรือตั้งแต่ภายในบ้านอันเป็นที่อยู่อาศัยที่มีการเจรจาซื้อขาย ข้าว ปลาและเศษโลหะให้แก่ผู้มาติดต่อซื้อ ไปจนถึงภายในอาคารใหญ่โตโอโถงอย่างห้างเซ็นทรัล หรือนับตั้งแต่ในน้ำเมื่อมีการตกลงซื้อขายกันในเรือ ขึ้นไปถึงอวกาศเมื่อมีการซื้อขายกันในเครื่องบิน ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะจำแนกประเภทตลาดเมื่อให้ความหมายถึง สถานที่ แต่สำหรับตลาดตามความหมายของนักเศรษฐศาสตร์ สามารถจำแนกออกได้ ดังนี้

1) ตลาดผูกขาดอย่างแท้จริง (Pure Monopoly) หมายถึง ตลาดที่มีผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายรายหนึ่งเพียงรายเดียว ทำการผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งในตลาดนั้น การผูกขาดอาจเป็นผลมาจากการที่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายนั้น ได้รับสิทธิตามกฎหมายเพียงผู้เดียว หรือเป็นเจ้าของสิทธิบัตร หรือได้รับเอกสิทธิ์จากเจ้าของเครื่องหมายการค้า หรือจากความได้เปรียบทางด้านต้นทุนการผลิต หรือจากปัจจัยอื่นๆ ผลิตภัณฑ์ที่ผูกขาดนี้มักจะหาผลผลิตอื่นมาทดแทนลำบาก ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ที่ได้รับการผูกขาดเนื่องจากสาเหตุอื่นอันมิใช่โดยกฎหมาย มักแสวงหากำไรให้มากที่สุด ด้วยการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ไว้แพง ทำการโฆษณาน้อยหรือไม่ทำเลยมีการบริการเพิ่มเติมแก่ผู้ซื้อน้อยมาก ทั้งนี้เพราะผู้ซื้อถูกบังคับให้ซื้อโดยทางอ้อม เนื่องจากหาผลิตภัณฑ์อื่นทดแทนไม่ได้ แต่เมื่อใดก็ตามที่ปรากฏว่า จะมีผู้ประกอบการรายอื่นเข้ามาแข่งขัน หรือจะมีผลิตภัณฑ์อื่น ซึ่งอาจใช้ทดแทนกันได้เกิดขึ้นในตลาด ผู้ผูกขาดอาจยอมลงทุนในด้านให้บริการหรือทำการปรับปรุงผลิตภัณฑ์โดยอาศัยเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเป็นการสร้างแนวป้องกันให้แก่ตนเองส่วนผู้ได้รับการผูกขาดตามกฎหมาย รัฐบาลจะกดดันให้กำหนดราคาไว้ถูกและให้มีบริการเพิ่มเติมมากขึ้น เพื่อผลประโยชน์ของสาธารณชนนั่นเอง

2) ตลาดแข่งขันน้อยรายแท้จริง (Pure Oligopoly) เป็นตลาดที่ประกอบด้วยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเพียงสองสามราย ทำการผลิตหรือจำหน่ายสินค้าโภคภัณฑ์ที่สำคัญๆอย่างเดียวกัน เช่น น้ำมัน หรือเหล็ก เป็นต้น ราคาผลิตภัณฑ์ในตลาดแบบนี้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายมักกำหนดให้เกาะกลุ่มกันไป มีความแตกต่างกันไม่มาก ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายที่จะกำหนดราคาให้แพงกว่ากลุ่มได้ต้องมีบริการเพิ่มเติมไปจากผลิตภัณฑ์มอบให้แก่ผู้ซื้อมากกว่าผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายอื่นๆ แต่ถ้าผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายทุกรายเสนอบริการให้แก่ผู้ซื้อได้ทัดเทียมกัน ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ความสามารถในการลดต้นทุนการผลิต หรือการจำหน่ายซึ่งทำได้สองทาง คือ การผลิตหรือจำหน่าย จำนวนมาก กับ การสะสมประสบการณ์ในการผลิตหรือจำหน่าย

3) ตลาดแข่งขันน้อยรายไม่แท้ (Differentiated Oligopoly) เป็นตลาดที่ประกอบด้วยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเพียงสองสามราย ทำการผลิตหรือจำหน่ายสินค้าโภคภัณฑ์ชนิดเดียวกัน เช่น กล้องถ่ายรูปเหมือนกัน รถยนต์เหมือนกัน หรือเครื่องแต่งกายเหมือนกัน เป็นต้น แต่ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตหรือจำหน่ายจะมีลักษณะสำคัญแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น ทางด้านคุณภาพ สัญลักษณ์ แบบ หรือการให้บริการเพิ่มเติมแก่ผู้ซื้อ เป็นต้น ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายแต่ละรายอาจสร้างจุดเด่น หรือทำตัวให้เป็นผู้นำในลักษณะสำคัญเหล่านี้ เพื่อสร้างความสนใจและสร้างความพอใจให้แก่ลูกค้า แล้วกำหนดให้ราคาแพงขึ้น

4) ตลาดแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition) เป็นตลาดที่ประกอบด้วยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจำนวนมากทำการผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันหรือคนละชนิดก็ได้ ผลิตภัณฑ์ มีความแตกต่างกันเล็กน้อย หรือแตกต่างกันสิ้นเชิงก็ได้ เช่น ภัตตาคาร บ้าน ร้านเสริมสวย หรือยารักษาโรค เป็นต้น ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะให้ความสนใจแก่ส่วนตลาด ที่เขาสามารถตอบสนอง ความต้องการของลูกค้าได้ดีที่สุดและสามารถขายได้ในราคาแพงที่สุด

5) ตลาดแข่งขันแท้จริง (Pure Competition) เป็นตลาดที่ประกอบด้วยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจำนวนมากทำการผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีข้อแตกต่างกัน เลขาธิการในการสร้างความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ไม่ได้ จึงทำให้ราคาเป็นราคาเดียวกัน ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะสร้างความแตกต่างขึ้นมาได้ก็โดยอาศัยฐานทางจิตวิทยาเท่านั้น เช่น การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะสามารถทำกำไรในอัตราสูงได้ก็โดยอาศัยการลดต้นทุนการผลิตหรือจำหน่าย

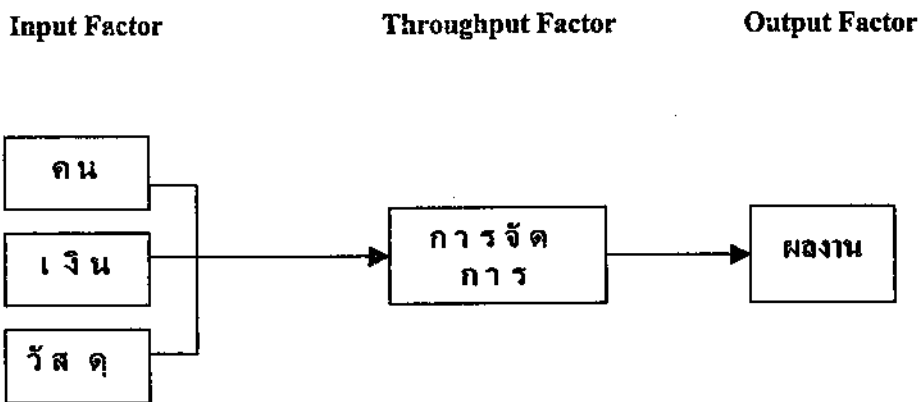
3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร (Administration)

การบริหาร เป็นเรื่องของการทำงานที่จะมีคนจำนวนมากมาทำงานร่วมกันและได้ผลดีที่สุด คำว่า การบริหาร ตรงกับภาษาอังกฤษว่า *Administration* และใช้คำว่า *Management* ได้เช่นเดียวกัน ในความหมายทั่วไป หมายถึง การทำงานของคณะบุคคล (Group) ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติ การให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ฉะนั้น คำว่าการบริหารนี้จึงใช้แสดงให้เห็นลักษณะการบริหารงานแต่ละประเภทได้เสมอแล้วแต่กรณีไป แต่ถ้าเป็นการทำงานโดยบุคคลคนเดียว เราเรียกว่าเป็นการทำงานเฉยๆ เท่านั้น (ชูป กาญจนประกร, 2513:23) นอกจากนี้ยังหมายถึง กิจกรรมของ กลุ่มคนในองค์กรที่ทำงานร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Joseph B. Kingbury อ้างถึงใน ประทาน คงฤทธิศึกษากร, 2529:53)

มาลัย หุวะนันท์ (อ้างถึงใน ประทาน คงฤทธิศึกษากร, 2529:53) ยังได้ให้ความหมาย การบริหาร คือ การนำนโยบาย แนวคิด หรือแนวทาง มาตรการของคนหรือหน่วยเหนือไปปฏิบัติจัดทำให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล การบริหารงานในองค์กรใดก็ตามจะ

ต้องมีการกำหนดนโยบายขึ้น เพื่อให้ความมุ่งหมายเรื่องวัตถุประสงค์ขององค์กรที่วางไว้เกิดผลสำเร็จ หรือสัมฤทธิ์ผลให้จงได้และจักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ ได้กล่าวถึงแบบแผนของการบริหารไว้ 7 แบบ ได้แก่ 1) แบบตามคำสั่ง 2) แบบตามหน้าที่ 3) แบบตามกฎระเบียบ 4) แบบตามพิธีการ 5) แบบตามจุดมุ่งหมายของงาน 6) แบบตามงบประมาณ 7) แบบตามนโยบาย/พร้อมทั้งกล่าวว่า ปัจจุบันอยู่ในยุคของการบริหารงานตามนโยบายที่วางไว้ และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการบริหารงานใดๆ เพื่อให้ได้ผลงานออกมา(Output Factor)นั้น จะต้องมีปัจจัยสี่ คือ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ มาใช้เสียก่อน โดยถือว่าก่อนอื่น จะต้องมียปัจจัยสามอย่างแรกตามปริมาณและคุณภาพในระดับต่างๆ เป็นปัจจัยนำเข้า (Input Factor) แต่การมีปัจจัยทั้งสามอย่างเท่านั้น โดยไม่มีการจัดการก็ย่อมไม่เกิดผลงานขึ้นมา ฉะนั้น การจัดการก็คือ การนำปัจจัยทั้งสามมารวมกันและหาทางใช้ประโยชน์ เพราะผลงานต่างๆ ย่อมไม่อาจเกิดขึ้นเองได้ ดังนั้นจึงแยกกระบวนการจัดการว่าเป็นคอนเข้าเครื่อง(Throughput Factor) ต่างหากจากตอนนำเข้า

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงกระบวนการจัดการ

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ(2537) ยังได้ให้ความเห็นในเรื่องปัจจัยดังกล่าวหรือเรียกว่าทรัพยากร การบริหาร(Administra Resources) เพิ่มเติมเป็น 5 ด้าน ให้แก่

MI (Mechanism) หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดรูปแบบแต่ละภารกิจของ องค์กร การกำหนด โครงสร้างความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆภายในองค์กร และการสร้างระบบการควบคุมให้ทุก ส่วนภายในองค์กรเป็นไปอย่างสืบเนื่องและมีเอกภาพ

M2 (Money) หมายถึง การจัดงบประมาณ เป็นการจัดหาเงินเพื่อดำเนินกิจกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ การจัดสรรเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในรายการต่างๆ ให้ได้สัดส่วนที่จะได้ผลตอบแทนที่ดีที่สุด การควบคุมค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์โดยไม่สูญเสียหรือฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น และการรายงานฐานะทางการเงินเพื่อแสดงผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงในระยะต่อไป

M3 (Manpower) การจัดบุคลากร เป็นการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถกับตำแหน่งหน้าที่การงานที่กำหนดไว้อย่างมีจำนวนที่เพียงพอ และได้รับค่าตอบแทนที่สมดุลกับภาวะการปฏิบัติหน้าที่ และการเพิ่มพูนความรู้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรของหน่วยงานเป็นระยะๆ ด้วย

M4 (Materials and Building) การจัดวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ปฏิบัติงาน เป็นการจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ปฏิบัติงานที่เหมาะสม ทันสมัย เพียงพอ และมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้การดำเนินงานตามหน้าที่ของหน่วยงานเป็นไปอย่างเหมาะสมที่สุด

M5 (Methodlogy and Information) หมายถึง การจัดองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสาร เป็นการนำความรู้และข่าวสารมาใช้ในการวางแผน การเลือกใช้กลยุทธ์และกิจกรรม การจัดองค์กร การติดต่อสื่อสาร การอำนวยความสะดวก การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การติดตามควบคุมงาน การประสาน งานกับหน่วยงานอื่น การประเมินผลและการปรับปรุงงานเพื่อให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมาย

ถ้าจะกล่าวว่าการบริหารเป็นการทำงานเพื่อให้งานเสร็จสิ้นไปแต่เพียงอย่างเดียว ข่อมไม่เป็นการเพียงพอ แต่จะต้องคำนึงถึงคุณค่าของการบริหาร คือการได้ทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพตามความหมายดังนี้

1) ประสิทธิภาพ(Effectiveness) หมายถึง การนำเอาผลงานที่สำเร็จดังที่คาดหวังไว้มาพิจารณา ซึ่งอาจเกิดจากการปฏิบัติงานที่ไม่ประหยัด หรือไม่มีประสิทธิภาพก็ได้

2) ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การทำงานที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด ตามอัตราส่วนของทรัพยากรที่ลงทุนหรือใช้ไป ตลอดจนการทำงานที่ทำงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของ บุคคล กลุ่มชน หรือองค์กรด้วย

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม หมายถึง(กรมแรงงาน,อ้างถึงใน วิทย์ สัตยารักษ์วิทย์ : 2537) หน่วยกิจกรรมการผลิตทางเศรษฐกิจต่างๆ ซึ่งบุคคลทำงานอยู่ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น

เมื่อพิจารณาความหมายอีกนัยหนึ่งที่มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า Manufacturing หรือ อุตสาหกรรมการผลิต หมายถึง กระบวนการผลิตที่ได้มาจากฝีมือแรงงานหรือเครื่องจักรสำหรับการ ส่ง ออก หรือการป้อนเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสินค้า ได้มีการแบ่งอุตสาหกรรมออกเป็น หมวด ใหญ่ๆ ได้ ดังนี้

- 1) เกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้ และการประมง
- 2) การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน
- 3) การผลิต
- 4) การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา
- 5) การก่อสร้าง
- 6) การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและคมนาคม
- 7) บริการการเงิน การประกันภัย อสังหาริมทรัพย์และธุรกิจ
- 8) บริการชุมชน บริการสังคม และบริการส่วนบุคคล
- 9) กิจกรรมซึ่งมีอาจะระบุประเภทได้

นอกจากนี้ได้มีการจัดประเภทอุตสาหกรรมการผลิตออกได้เป็นประเภท ดังนี้

- 1) การผลิตอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ(Food,Beverages and Tobacco)
- 2) การผลิตสิ่งทอ สิ่งถัก เครื่องแต่งกาย หนังสัตว์ และผลิตภัณฑ์หนังสัตว์
(Manufacturing of textile,wearing apparel,leather and leather product)
- 3) การผลิต ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ รวมทั้งเครื่องเรือน(Manufacturing of wood product including furniture)
- 4) การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ การพิมพ์และพิมพ์โฆษณา(Manufacturing of paper and paper product , printing and publishing)
- 5) การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี น้ำมันปิโตรเลียม ถ่านหิน ยาง พลาสติก
(Manufacturing of chemical and chemical , pitrolium , coal , rubber and plastic product)
- 6) การผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ(Manufacturing of non metallic product)
- 7) อุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน(Basic metal industial)
- 8) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์(Manufacturing of fabricated metal products machinery and equipment)

9) อุตสาหกรรมผลิตอื่นๆ(Others manufacturing industrials)

ลักษณะเด่นบางประการของโครงสร้างอุตสาหกรรมไทย(ดร.แต่งอ่อน มั่นใจตน,2533:23)

- 1) สถานประกอบการอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (มีคนงานต่ำกว่า 10 คน) มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 83.46 และสถานประกอบการขนาดใหญ่มีเพียงจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 1.82
- 2) ประเภทของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ การผลิตเสื้อผ้า ร้อยละ 33.27 รองลงมาคือ โรงสีข้าว ร้อยละ 6.92 และผลิตภัณฑ์โลหะที่ใช้ในการก่อสร้าง ร้อยละ 5.46 ตามลำดับ
- 3) ธุรกิจที่ได้มีการขยายตัวขนาดใหญ่และมีแนวโน้มการผูกขาด เพราะ
 - มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จึงมีการสะสมทุนและขยายกิจการ
 - จากนโยบายขยายการลงทุนทำให้เกิดการร่วมทุนของทุนต่างชาติ
 - การขยายตัวของระบบการเงินและธนาคารพาณิชย์
 - ธุรกิจเชื่อมโยงกับการเมืองและข้าราชการบางกลุ่มเพื่อผลประโยชน์
- 4) โครงสร้างอุตสาหกรรมที่มีการกระจายกันมากขึ้น เช่น เครื่องดื่ม ผ้าผืน เสื้อผ้าเฟอร์นิเจอร์ กระดาษ เครื่องหนัง ยางพาราและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร ที่ไม่ใช่ไฟฟ้า และเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น

แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย

จากปรัชญาแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้มีการกำหนดให้คนเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนา ดังนั้น มาตรการสำคัญของแผนฯที่มีผลตรงต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมมี ดังนี้

- 1) การยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเร่งขยายการศึกษาภาคบังคับ และการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของแรงงาน
- 2) การพัฒนาทักษะกำลังแรงงาน โดยการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

3.5 แนวคิดหลักการจัดการสวัสดิการ

เสนาะ ตียาวัว(อ้างใน สวัสดิการฯ ชันทรูจิ , 2540 : 14)โดยทั่วไป หลักการของการจัด บริการสวัสดิการ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ และประเภทของการบริการสวัสดิการที่จัดให้ ได้มีผู้เสนอหลักการให้บริการสวัสดิการ เพื่อไปกำหนด แนวทางการจัดสวัสดิการขององค์กรไว้ ดังนี้

3.5.1 หลักการให้บริการสวัสดิการ

1. บริการที่ให้อาจต้องตอบสนองความต้องการของบุคลากรอย่างแท้จริง และการจัดบริการสวัสดิการควรจะ ได้ศึกษาให้ทราบถึงลักษณะความต้องการของบุคลากรในองค์กร ไม่ควรดำเนินการ โดยเห็นว่าบุคลากรบางกลุ่มเรียกร้อง เพราะบางครั้งองค์กรจัดขึ้นแต่ไม่มีผู้ใช้บริการนั้น
2. บริการที่ให้อาจต้องสนองความต้องการของบุคลากรทั้งหมด หรือโดยส่วนรวม ไม่ใช่เพื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น เช่น หากต้องการให้มีการประกันบุคลากรควรจะมีการประกันเป็นกลุ่ม เพราะมีผลคุ้มครองคนทั้งกลุ่มและประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วย
3. การให้บริการบุคลากรควรมีขอบเขตที่กว้างขวางเท่าที่ทำได้เพื่อทุกคนจะได้มีส่วนร่วมใช้บริการขององค์กรมากที่สุด กล่าวคือบริการควรมีขอบเขตที่ทำให้ทุกคนได้ใช้บริการต่าง ๆ โดยทั่วถึง
4. การบริการควรมีแบบอย่างเดียวกัน ทุกคนมีความเสมอภาค และสิทธิเท่าเทียมกัน
5. ควรจะคำนวณต้นทุนของบริการที่ให้แก่บุคลากร ได้อย่างถูกต้อง และมีหลักเกณฑ์ที่เชื่อถือได้ การให้บริการเป็นรายจ่ายอย่างหนึ่งของผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องคำนวณได้ว่า ค่าใช้จ่ายดังกล่าวมีจำนวนเท่าใด เพื่อเป็นหลักในการควบคุมและตรวจสอบที่จะติดตามผลว่าคุ้มค่าหรือไม่

K.N. Valid (อ้างใน สระวิกรม์ ชันธรุจี , 2540 : 14-16) ได้วางการจัดสวัสดิการที่ดีไว้มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักความรับผิดชอบของสังคมอุตสาหกรรม(Principal of Social Responsibility of Industry) :เพราะถือว่านายจ้างเป็นผู้หนึ่งในสังคม จึงควรจะต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อคนในสังคม การจัดสวัสดิการจึงต้องให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของคนหรือลูกจ้างด้วย
2. หลักแห่งประชาธิปไตย(Principal of Democratic Value) เป็นหลักการเปิดโอกาสให้ลูกจ้างมีสิทธิมีเสียงในการแสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการ ตลอดจนมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ สวัสดิการจึงจะสอดคล้องกับความต้องการของลูกจ้างและเกิดผลดี
3. หลักความเท่าเทียมแห่งลูกจ้าง(Principal of Adequacy of wages) เพราะถือว่าสวัสดิการเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ค่าจ้าง จึงไม่ควรถือว่าสวัสดิการคือส่วนหนึ่งของค่าจ้าง
4. หลักแห่งประสิทธิภาพ(Principal of Efficiency) เพื่อความคุ้มค่าต่อการดำเนินการจัดสวัสดิการ และสามารถทำให้ลูกจ้างเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น
5. หลักการพัฒนาบุคลิกภาพ(Principal of Re-personalization) เป็นการเน้นให้ลูกจ้างแต่ละคนสามารถปรับตัว และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

6. หลักแห่งความรับผิดชอบร่วมกัน (Principal of Co-responsibility) เป็นการเปิดโอกาสให้กับลูกจ้างได้มีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อก่อให้เกิดความผูกพัน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการ ได้อย่างแท้จริง

7. หลักแห่งการยอมรับโดยทั่วไปภายในสถานประกอบการ (Principal of Totality of Welfare) เนื่องจากสวัสดิการเป็นเรื่องของคน โดยทั่วไป จึงจะต้องให้คนทั่วไปยอมรับในสวัสดิการดังกล่าว จึงจะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน ไม่แบ่งแยกกัน

3.5.2 ประเภทของสวัสดิการแรงงาน

สวัสดิการแรงงาน โดยทั่วไป อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. สวัสดิการแรงงานที่กฎหมายกำหนด (Legal Requirements) ได้แก่ การที่รัฐกำหนดให้นายจ้างจัดสวัสดิการต่างๆ ตามความจำเป็นในด้านการคุ้มครองแรงงาน กำหนดสภาพการทำงานและความปลอดภัยในการทำงาน กฎหมายประกันสังคม เช่น ประกันการว่างงาน ชราภาพ เจ็บป่วย หรือทุพพลภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แล้วแต่รัฐจะเป็นผู้กำหนด รวมถึงสวัสดิการแรงงานที่เกิดจากการต่อรองระหว่างนายจ้างและสหภาพแรงงาน หรือบรรดาคนงานที่สามารถตกลงกันได้ ซึ่งถือเป็นข้อผูกพันอย่างหนึ่งที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเช่นกัน

2. สวัสดิการแรงงานที่นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด เป็นสวัสดิการที่กำหนดโดยนายจ้างหรือสหภาพที่จัดบริการให้กับคนงาน สวัสดิการแรงงานประเภทนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

2.1 สวัสดิการทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Welfare) เป็นสวัสดิการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นสิ่งที่จูงใจในการทำงานของลูกจ้าง โดยนายจ้างเป็นผู้จัดให้ เช่น การให้บ้านหนึ่งบ้านญาติ การแบ่งผลกำไร สวัสดิการในเรื่องอาหาร การให้เงินรางวัลในการทำงาน เบี้ยขยัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ต้องสามารถนำมาวิเคราะห์ในรูปของต้นทุน ซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายในด้านต้นทุนการผลิตได้ด้วย

2.2 สวัสดิการทางด้ารสังคม (Social of Humanitarian Welfare) เป็นสวัสดิการที่จัดให้ในรูปแบบของการนันทนาการ กีฬา ห้องสมุด การเยี่ยมเยียนผู้ป่วย การให้คำปรึกษา หรือการจัดเพลงขณะทำงาน การศึกษาในโรงงาน

บทที่ 4

กรอบแนวคิดและวิธีศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูล ตลอดจนนโยบายของรัฐบาลต่างๆ ที่รวบรวมเพื่อทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่มีผลต่อภาคอุตสาหกรรมหลักในเขตนิคมอุตสาหกรรมพื้นที่จังหวัดระยอง พอสรุปประมวล ได้ดังนี้

1. จังหวัดระยองได้รับผลพวงจากการวางแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5-7 ซึ่งใช้แนวคิดตามหลักการแนวคิดทฤษฎี และความเอื้ออำนวยของสภาพทางภูมิศาสตร์ จึงทำให้จังหวัดระยองถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก มีการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบโดยการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ที่มีความพร้อมด้านการคมนาคมขนส่ง สาธารณูปโภคครบครัน ทั้งมีท่าเรือน้ำลึก ท่าอากาศยาน เส้นทางคมนาคมทางบกสะดวก การขยายการลงทุนเป็นไปตามหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุน โดยกำหนดให้จังหวัดระยองอยู่ในพื้นที่การส่งเสริมการลงทุนเขต 3 ทำให้ก่อเกิดนิคม อุตสาหกรรม เขต/กลุ่มและชุมชนอุตสาหกรรมภาคเอกชนขึ้นอีก 17 แห่ง การขยายตัวภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคการนำในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดระยอง ทำให้มีการขยายตัวจากจำนวน โรงงานอุตสาหกรรมในปี พ.ศ.2531 ที่มีเพียง 421 แห่ง เพิ่มขึ้นเป็น 1,046 แห่งในปี พ.ศ.2540 และมีเงินลงทุนถึง 272,222.91 ล้านบาท ภาคอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นมาส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่ร่วมทุนจากต่างประเทศ(Joint-venture) ตามทฤษฎีการพึ่งพา(Dependence Theory) โรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมทั้งของรัฐและเอกชนใช้กระบวนการผลิตและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีลักษณะ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและพึ่งพาวัตถุดิบและผลผลิตที่ต่อเนื่องกัน โดยมีอุตสาหกรรม ที่เป็นแกนนำ ตามทฤษฎีว่าด้วยขั้นตอนของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ(Stage of economic growth) ทฤษฎีการพัฒนาแบบมีดุลยภาพ(Balance growth theory) และทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างไม่มีดุลยภาพ(Unbalance growth theory) และทฤษฎีแรงผลักดันสำหรับการพัฒนา(Bigpush) โดยเน้นการส่งออกเป็นสำคัญ ตามทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นในเมื่อภาวะเศรษฐกิจในภาคอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เพราะจังหวัดระยองมีเงินมาลงทุนถึงกว่า 272,000 ล้านบาท ประเทศไทยเป็นประเทศ โลกที่ 3 ที่มีการสะสมทุนต่ำ ดังนั้นต้องกู้เงินลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งในปัญหาเศรษฐกิจไทยที่ประสบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดระยองใช้เงินทุนประกอบ

การสูง ดังนั้น จะต้องใช้เงินทุนจากต่างประเทศไม่ว่าต่างประเทศร่วมทุน หรือเป็นเงินกู้จากต่างประเทศลงทุน ผู้ศึกษาจึงใช้โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดระยองเป็นกรณีศึกษา

2) กลุ่มอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดระยอง มีปริมาณมาก ซึ่งถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นแกนนำ ได้แก่

ประเภทที่ 1 กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและพลาสติก เป็นอุตสาหกรรมประเภทต้นน้ำ (Upstream) ได้แก่ โรงกลั่นน้ำมัน โรงงานแยกก๊าซ โรงงานอโรเมติก ผลิตภัณฑ์พลาสติก และประเภทปลายน้ำ (Downstream) ได้แก่ โรงงานผลิตภัณฑ์และภาชนะที่ผลิตจากเม็ดพลาสติก ซึ่งมีอยู่ 109 แห่ง

ประเภทที่ 2 กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์ จังหวัดระยอง ได้รับผลเอื้ออำนวยทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับทะเล และมีท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด เหล็กเป็นวัตถุดิบที่ไทยต้องสั่งนำเข้าร้อยละ 90 โรงงานประเภทนี้จึงมีอยู่ไม่น้อยกว่า 40 แห่ง

ประเภทที่ 3 กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนอุปกรณ์ทั้งรถยนต์และจักรยานยนต์ ซึ่งมีอยู่ประมาณ 20 แห่ง และขณะนี้โรงงานประกอบรถยนต์อีก 2 แห่งอยู่ระหว่างการก่อสร้าง ได้แก่ บริษัท Auto Alliance Ltd. ประกอบรถยนต์ยี่ห้อ Ford และ Mazda และบริษัท General Motor Ltd. ซึ่งจะทำให้เกิดโรงงานที่ผลิตอะไหล่และอุปกรณ์อีกเป็นจำนวนมากตามมา ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงจะทำการศึกษาโดยใช้กลุ่มโรงงานทั้ง 3 ประเภทเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

4.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา(แผนภูมิที่ 4.1) ประกอบด้วย ตัวแปรในการศึกษา นิยามศัพท์ และสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

4.1.1. ตัวแปรในการศึกษา

ในการศึกษานี้มีตัวแปรต่างๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กันดังนี้

1. ตัวแปรปัญหา(Problematic Variable) หรือตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ผลกระทบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตในภาคอุตสาหกรรมหลักในเขตนิคมอุตสาหกรรม

2. ตัวแปรอิสระ(Independent Variable) ได้แก่ตัวแปรที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตในภาคอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็น

1) เงินทุน ประกอบด้วย เงินทุนประกอบการ และเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากกู้เงินจากต่างประเทศ

- 2) วัตถุดิบ ประกอบด้วย แหล่งวัตถุดิบ การจัดหา และราคา
- 3) การผลิต ประกอบด้วย ปริมาณ คุณภาพ ต้นทุนต่อหน่วย และแนวโน้ม
- 4) แรงงาน ประกอบด้วย จำนวน ค่าจ้าง สวัสดิการ และวิธีการแก้ไขจากผลกระทบ
- 5) ภาวะด้านการตลาด ประกอบด้วย ยอดจำหน่าย ตัวแทนจำหน่าย สต็อก สภาวะการ

ชำระหนี้

แผนภูมิที่ 4.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4.2 นิยามศัพท์

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ให้ความหมายศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ไว้ดังนี้

เงินทุน หมายถึง เงินที่ผู้ประกอบการนำมาลงทุนเพื่อก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม จัดซื้อ และติดตั้งเครื่องมือเครื่องจักรกล จัดจ้างแรงงาน วัตถุดิบตลอดจน ใช้จ่ายเงินในการผลิตผลผลิตออกสู่ ตลาดและรวมถึงค่าใช้จ่ายในการตลาด

เงินทุนประกอบการ หมายถึง เงินที่ผู้ประกอบการนำมาใช้จ่ายเพื่อลงทุนก่อสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม จัดซื้อเครื่องมือเครื่องจักรกล

เงินทุนหมุนเวียน หมายถึง เงินที่ผู้ประกอบการนำมาลงทุนเป็นค่าใช้จ่าย เพื่อการผลิตสินค้าหรือผลผลิต และจัดจำหน่าย เช่น เงินที่ใช้ในการสต็อกวัตถุดิบ ค่าจ้าง ค่าพลังงาน ค่าโฆษณา ค่าขนส่ง เป็นต้น

เงินกู้ หมายถึง เงินที่ผู้ประกอบการ ไปขอกู้ยืมมาเพื่อใช้เป็นเงินลงทุน จากสถาบันการเงิน หรือเอกชน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

การส่งเสริมการลงทุน หมายถึง การลงทุนทางภาคอุตสาหกรรมที่รัฐมีนโยบายดึงดูดให้นักลงทุนจากในประเทศและต่างประเทศ โดยผู้ลงทุนจะได้รับสิทธิพิเศษต่างๆ เช่น ยกเว้นและลดหย่อนภาษีอากร ต่าง ๆ ,สิทธิในการจ้างแรงงานต่างชาติ เป็นต้น

ระบบเครดิตของสถาบันการเงิน หมายถึง วิธีการที่ผู้ประกอบการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินมาเพื่อใช้ลงทุน

Letter of credit(LC) หมายถึง หนังสือของสถาบันการเงินเป็นผู้รับรองให้ผู้สั่งซื้อสินค้า แสดงการยืนยันการสั่งสินค้า และเป็นผู้จ่ายแทนเมื่อผู้ผลิตหรือผู้ขายได้จัดส่งสินค้าหรือบริการให้กับผู้สั่งซื้อเรียบร้อยแล้ว เป็นการสร้างความเชื่อมั่นของผู้สั่งซื้อ และทำให้ผู้ขายสามารถมีหลักฐานยืนยันในการเสนอของกู้เงิน ไปใช้เป็นทุนในการผลิตสินค้าและผลผลิต

Packing credit หมายถึง วิธีการจัดการสินเชื่อเพื่อการลงทุน โดยการให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายสินค้านำ Letter of credit(LC) ของผู้สั่งซื้อสินค้า ไปแสดงต่อสถาบันการเงินเพื่อของกู้เงินทุน ไปใช้ผลิตสินค้า

วัตถุดิบ หมายถึง วัสดุ สิ่งของ หรือส่วนประกอบต่าง ๆ ที่อาจมาจากกระบวนการผลิตแล้ว เพื่อนำไป เข้ากระบวนการผลิตออกมาเป็นผลิตภัณฑ์

การผลิต หมายถึง การดำเนินการทำให้เกิดขึ้น ซึ่งผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์โดยใช้กระบวนการทางอุตสาหกรรม หมายถึง การวางแผน และควบคุมจำนวนการผลิตให้เหมาะสมกับอุปสงค์ (Demand) ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

แรงงาน หมายถึง ลูกจ้างหรือผู้ที่ตกลงทำงาน โดยใช้กำลังกาย กำลังความคิด ให้กับนายจ้าง โดยมีผลตอบแทนเรียกว่า ค่าจ้าง

ค่าจ้าง หมายถึง เงินที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานตามสัญญาจ้างสำหรับระยะเวลาการทำงานปกติเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือระยะเวลาอื่น หรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ในเวลาทำงานปกติของวันทำงาน และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันหยุดและวันลาที่ลูกจ้างมิได้ทำงาน

การเลิกจ้าง หมายถึง วิธีการที่นายจ้างให้ลูกจ้างออกจากงานโดยลูกจ้างมิได้กระทำความผิดตามข้อตกลงการจ้าง แต่เป็นสาเหตุจากนายจ้างอาจมีปัญหาหรือความจำเป็น เช่น การประสบภาวะขาดทุน หรือต้องการเปลี่ยนแปลงระบบหรือกระบวนการผลิต เป็นต้น การเลิกจ้างตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานไทย มีบทบัญญัติให้นายจ้างต้องจ่าย ค่าชดเชยและค่าบอกกล่าวล่วงหน้าให้กับลูกจ้าง แล้วแต่กรณี ทั้งนี้มีหลักเกณฑ์การจ่ายค่าชดเชยขึ้นอยู่กับอายุงานที่เคยทำให้กับนายจ้าง

ภาวะการตลาด หมายถึง ความต้องการและความจะเป็นที่จะซื้อสินค้าในช่วงขณะนั้น ซึ่งหมายรวมถึง วิธี การสร้างแรงจูงใจของผู้ขายเพื่อดึงดูดให้ซื้อสินค้าที่ผลิตขึ้น โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ ราคาที่จะจำหน่าย ยอดการจำหน่าย การวางแผนการขาย

ตัวแทน/ผู้แทนจำหน่าย หมายถึง บุคคล หรือ นิติบุคคล ที่ทำหน้าที่แทนผู้ผลิตในการจัดจำหน่ายหรือขายสินค้า เป็นวิธีการทางการบริหารธุรกิจ ที่ต้องการผู้ที่มีความชำนาญเป็นผู้ดำเนินการ ต้องการลดภาระค่าใช้จ่ายและหลีกเลี่ยงจัดองค์กรใหญ่ๆ

สต็อก(Stock) หมายถึง การสะสม หรือการจัดเก็บผลผลิต วัตถุดิบ ให้เพียงพอต่อการผลิต และจำหน่ายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ตลอดจนมีผลต่อการลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไร เช่น การจัดซื้อเป็นจำนวนมากจะทำให้ราคาต่อหน่วยลดลง หรือ การเก็บผลผลิตไว้จำหน่ายในช่วงที่มีความต้องการ หรือ อุปสงค์(Demand)สูง

4.3 วิธีการศึกษา

ในหัวข้อวิธีการศึกษานี้ จะได้นำเสนอประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารของประเภทโรงงานอุตสาหกรรมใน 3 กลุ่มหลักในนิคม/เขต/กลุ่ม/ชุมชนกลุ่มอุตสาหกรรม อย่างน้อยกลุ่มอุตสาหกรรมละ 2 คนขึ้นไป โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในแบบสอบถามที่ใช้ในประกอบการสัมภาษณ์สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการศึกษามีลักษณะโครงสร้าง แบ่งออกได้เป็น 7 ตอน ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 1 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูล โรงงานอุตสาหกรรมที่ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อโรงงาน ประเภทอุตสาหกรรม ลักษณะหรือประเภทผลผลิต ระยะเวลาดำเนินการ และการได้รับการส่งเสริมการลงทุน

2.2 ปัจจัยการผลิตที่ได้รับผลกระทบ

ตอนที่ 3 ประเด็นคำถามเกี่ยวข้องกับเงินทุน เงินทุนประกอบการ เงินทุนหมุนเวียนที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลของค่าเงินบาทลดลง การใช้สถาบันการเงิน สินเชื่อ

ตอนที่ 4 ประเด็นคำถามเกี่ยวข้องกับวัตถุดิบ ได้แก่ แหล่งที่มา ราคา ปริมาณสต็อก คุณภาพและการจัดส่งของsupplierมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร ความสามารถในการชำระค่า วัตถุดิบ

ตอนที่ 5 ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับด้านการผลิต ได้แก่ ปริมาณการผลิต ต้นทุนต่อหน่วย คุณภาพการผลิต และแนวโน้มในอนาคต

ตอนที่ 6 ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับด้านแรงงาน ได้แก่ จำนวนลูกจ้าง ค่าจ้าง วิธีการที่แก้ไขปัญหาผลกระทบต่อด้านแรงงาน และแนวโน้ม เช่นการลดจำนวนลูกจ้าง การลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน

ตอนที่ 7 ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับภาวะการตลาดปัจจุบัน ได้แก่ ยอดการจำหน่าย จำนวนตัวแทนจำหน่าย ปริมาณสต็อกของสินค้า ภาวะการชำระเงินของลูกค้า แนวโน้มการผลิตและจำหน่าย

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการขอเข้าสัมภาษณ์ผู้บริหารของโรงงานอุตสาหกรรม ประเภทปิโตรเคมี และผลิตภัณฑ์ ประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ และประเภทเหล็กและผลิตภัณฑ์ จำนวนประเภทละ 6 แห่ง รวม 18 แห่ง มีผู้บริหารที่สามารถตอบข้อสัมภาษณ์ รวม 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 61.11

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่(Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ตามลักษณะข้อมูล เพื่อบรรยายตัวแปรต่าง ๆ

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษา “ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมหลักในนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง” ได้ทำการศึกษาโดยสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 11 ราย การนำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 8 หัวข้อ ได้แก่ 1.ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 2.ผลกระทบที่มีต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินทุน ได้แก่ เงินทุนประกอบการ เงินทุนหมุนเวียน 3.ผลกระทบที่มีต่อปัจจัยการผลิตด้านวัตถุดิบ ได้แก่ ราคา ปริมาณสต็อก คุณภาพ ปริมาณการสั่ง ระยะเวลาให้ credit ความเที่ยงตรง ในจำนวน/ระยะเวลาที่จัดส่ง และความสามารถชำระหนี้ 4.ผลกระทบที่มีต่อปัจจัยการผลิตด้านกระบวนการผลิต ได้แก่ ปริมาณการผลิต ต้นทุนการผลิต คุณภาพการผลิต และแนวโน้มในอนาคต 5.ผลกระทบที่มีต่อปัจจัยการผลิตด้านแรงงาน ได้แก่ จำนวนลูกจ้าง อัตราค่าจ้าง สวัสดิการ และวิธีการแก้ไขปัญหา ด้านแรงงาน 6.ผลกระทบที่มีต่อปัจจัยการผลิตด้านการตลาด ได้แก่ ยอดการจำหน่าย ตัวแทนจำหน่าย สต็อกผลผลิต ภาวะการชำระหนี้ของลูกค้า แนวโน้ม และการจำหน่าย 7.ความเห็นผลกระทบที่มีต่อแหล่งที่มาวัตถุดิบและตลาด

5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ รัศับอายุ การศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ และประเภทอุตสาหกรรม(ตารางที่ 5.1) ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 11 ราย ดังนี้

ร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายทั้งหมด มีอายุเฉลี่ย 39.90 ปี รัศับอายุร้อยละ 45.45 มีอายุ 21-30 ปี และ 31-40 ปี จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 9.09 มีรัศับอายุต่ำกว่า 30 ปี กลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยที่สุด 28 ปี และมากที่สุด 47 ปี

สำหรับระดับการศึกษาร้อยละ 63.63 จบการศึกษาปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 27.27 จบปริญญาโท และจบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีน้อยที่สุดร้อยละ 9.09 ส่วนประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 14.09 ปี โดยร้อยละ 36.36 มีประสบการณ์ในการทำงาน 1- 10 ปี และ 11- 20 ปีเท่ากัน น้อยที่สุดร้อยละ 27.27 มีประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป สำหรับตำแหน่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 45.45 มีตำแหน่งเป็นผู้จัดการฝ่าย และร้อยละ 27.27 เป็นผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายและเจ้าหน้าที่อาวุโสจำนวนเท่ากัน ข้อมูลภูมิหลังประเภทสุดท้าย คือ ประเภทอุตสาหกรรม ร้อยละ 54.54 เป็นอุตสาหกรรมประเภท

ชิ้นส่วนยานยนต์ รองลงมาร้อยละ 27.27 ประเภทปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์ และน้อยที่สุดร้อยละ 18.18 ได้แก่ประเภทเหล็กและผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 5.1 ข้อมูลภูมิหลังกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทข้อมูล	จำแนกลักษณะ	จำนวน N=11	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพศ	ชาย	11	100	
	หญิง	-	-	
ระดับอายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	1	9.09	อายุเฉลี่ย 39.9 ปี
	อายุ 31- 40 ปี	5	45.45	อายุต่ำที่สุด 28 ปี
	อายุ 41 ปีขึ้นไป	5	45.45	อายุสูงที่สุด 47 ปี
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	9.09	
	ปริญญาตรี	7	63.63	
	ปริญญาโทขึ้นไป	3	27.27	
ประสบการณ์	1-10 ปี	4	36.36	เฉลี่ย 14.09 ปี
	11- 20 ปี	4	36.36	น้อยที่สุด 4 ปี
	20-30ปี	3	27.27	มากที่สุด 25 ปี
ตำแหน่ง	ผู้จัดการฝ่าย	5	45.45	
	ผู้ช่วยผู้จัดการ	3	27.27	
	เจ้าหน้าที่อาวุโส	3	27.27	
ประเภทอุตสาหกรรม	ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	3	27.27	
	ชิ้นส่วนยานยนต์	6	54.54	
	เหล็กและผลิตภัณฑ์	2	18.18	

5.1.2 ข้อมูลภูมิหลังโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในนิคมอุตสาหกรรม ได้แก่ ชื่อโรงงาน ชื่อย่อ ประเภทโรงงาน ที่ตั้งในนิคม/เขต/กลุ่ม/ชุมชนอุตสาหกรรม ระยะเวลาที่ได้ดำเนินการมาแล้วกี่ปี จำนวนแรงงาน ชนิดของผลผลิตและการได้รับการส่งเสริมอุตสาหกรรม จากกลุ่มตัวอย่าง 11 ราย ผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้(ตารางที่ 5.2)

ร้อยละ 27.27 (จำนวน 3 แห่ง) อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อยู่ในนิคมอุตสาหกรรม Siam Eastern Industrial Park จำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 54.54) และชุมชนอุตสาหกรรมบริษัทยางของ ที่ดิน อุตสาหกรรม (ปูนซิเมนต์ ไทย) จำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 18.18) สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ดำเนินการมาไม่ถึง 10 ปีโดยมีค่าเฉลี่ย 312.45 โรงงานปิโตรเคมีแห่งชาติได้ดำเนินการมานานที่สุด 8 ปี และโรงงานสยามลวดเหล็กอุตสาหกรรมดำเนินการมาแล้วน้อยที่สุดเพียง 1 ปี ส่วนจำนวนแรงงานมีค่าเฉลี่ย 312.45 โรงงานกลุ่มตัวอย่างที่มีแรงงานน้อยที่สุด ได้แก่ โรงงานอิตาซิมมีกัลมี 65 คน และ โรงงานปิโตรเคมีแห่งชาติ มีแรงงานมากที่สุดจำนวน 768 คน รองลงมา โรงงานสยามโกซิกซ์ มี 675 คนและ โรงงานThai Olifil 499 คน ตามลำดับ

สำหรับชนิดของผลผลิต พบว่า ร้อยละ 54.54 หรือจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างผลิตผลิตภัณฑ์ชิ้นส่วนยานยนต์ รองลงมาร้อยละ 27.27หรือจำนวน 3 แห่งเป็นโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างที่ผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทปิโตรเคมี และ โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด ร้อยละ 18.18 หรือ จำนวน 2 แห่งผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กและผลิตภัณฑ์ และ โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ 100 ได้รับการส่งเสริมการลงทุนประเภท BOI Zone 3 ทั้งสิ้น

ตารางที่ 5.2 ข้อมูลภูมิหลังโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ลำดับที่	ชื่อโรงงาน	ประเภทโรงงาน	ที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรม	ดำเนินการมาแล้วปี	จำนวนแรงงาน	ชนิดผลผลิต	ประเภท BOI
1	บจม. โรงกลั่นน้ำมันระยอง(Shell)	ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	มาบตาพุด	3	295	ผลิตภัณฑ์น้ำมัน	zone 3
2	บจม. Thai Oilfield(TOC)	ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	มาบตาพุด	4	499	เอทิลีน โพรพิลีน	zone 3
3	บจม. ปิโตรเคมีแห่งชาติ(NPC)	ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	มาบตาพุด	8	768	เอทิลีน โพรพิลีน	zone 3
4	บ. ไอที ฟอรัจ(ประเทศไทย)จำกัด (IFT)	ชิ้นส่วนยานยนต์	Siam Eastern Industrial Park	2	139	เสื้อ, ก้านสูบรถยนต์	zone 3
5	บ. อัทสูมิเทค(ประเทศไทย)จำกัด (ATT)	ชิ้นส่วนยานยนต์	Siam Eastern Industrial Park	3	215	เครื่อง, เกียร์รถยนต์	zone 3
6	บ. สยามโกชิ เมนูแฟคเจอร์ จำกัด (SGM)	ชิ้นส่วนยานยนต์	Siam Eastern Industrial Park	4	675	ท่อไอเสียวงล้อรถยนต์	zone 3
7	บ. ฮิตาชิ เคมิคัล ออโตโมทีฟ โปรดักส์ (ประเทศไทย) จำกัด (HCAT)	ชิ้นส่วนยานยนต์	Siam Eastern Industrial Park	2	65	ชิ้นส่วนพลาสติกรถยนต์	zone 3
8	บ. มิทซูบิ สยาม คอมโพเน้นท์ส จำกัด (MSC)	ชิ้นส่วนยานยนต์	Siam Eastern Industrial Park	2.5	160	ล้อประกอบรถยนต์	zone 3
9	บ. สยามนิปปอนสตีลไพท์ จำกัด (SNP)	ชิ้นส่วนยานยนต์	Siam Eastern Industrial Park	3	160	ท่อเหล็กคุณภาพสูงใช้กับรถยนต์	zone 3
10	บ. สยามลวดเหล็กอุตสาหกรรม จำกัด(SIW)	เหล็กและผลิตภัณฑ์	ระยองที่ดินอุตสาหกรรม(ปูนซิเมนต์ไทย)	1	250	ลวดก่อสร้างแรงดันสูง	zone 3
11	บ. สยามสตีลคอร์ด จำกัด	เหล็กและผลิตภัณฑ์	ระยองที่ดินอุตสาหกรรม(ปูนซิเมนต์ไทย)	1.5	211	เส้นลวดเสริมใยเหล็กขางรถยนต์	zone 3
	ค่าเฉลี่ย	-	-	3.09	312.45	-	-

5.2 ผลการศึกษาผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินทุน

5.2.1 ผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินทุนประกอบการ

จากศึกษาผลกระทบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมด้านเงินลงทุนประกอบการ ได้แก่ ประเภทเงินลงทุนประกอบการ ผลกระทบต่อเงินทุนประกอบการในแง่เงินทุนจากต่างประเทศ ในด้านความเปลี่ยนแปลงของมูลค่าของเงินกู้ มูลค่า ของดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ย การชลอหรือระงับเงินกู้ และกำหนดการชำระเงินกู้ ซึ่งมีผลวิเคราะห์ ได้ ดังนี้(ตารางที่ 5.3และตารางที่ 5.4) พบว่า เงินลงทุนประกอบการได้รับผล กระทบ 100% เนื่องจากโรงงานทั้งหมด ใช้เงินลงทุนสูง และเป็นนักลงทุนจากต่างประเทศ หรือเป็นอุตสาหกรรมที่ส่งเสริม ให้ มีอุตสาหกรรมดังกล่าว ดังนั้นจึงใช้เงินลงทุนจากต่างประเทศและกู้เงินจากต่างประเทศทั้งสิ้น ร้อยละ 100 โดยร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่งเป็น โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างที่กู้เงินจากต่างประเทศมาลงทุน ร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่งเป็น โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เงินลงทุนจากต่างประเทศ และ ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งเป็น โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เงินลงทุนและเงินกู้จากต่างประเทศ

ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเงินตรา ทำให้ค่าเงินบาทลดลง จึงทำให้วงเงินกู้ซึ่งเป็นสกุลเงินต่างประเทศก็มีมูลค่าเพิ่มขึ้นไปด้วยโดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่งเพิ่มตามอัตราแลกเปลี่ยน และมูลค่าของดอกเบี้ยเงินกู้ก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันร้อยละ 100 หรือทั้ง 11 โรงงาน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 45.45 หรือจำนวน 5 แห่ง มีมูลค่าของดอกเบี้ยมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยนเช่นกัน ส่วนอัตราดอกเบี้ยได้รับผลกระทบไม่มากนักมีเพียง ร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่งที่ได้รับผลอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น สำหรับแหล่งเงินกู้ของโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 63.63หรือจำนวน 7 แห่งยังคงอัตราดอกเบี้ยไม่เปลี่ยนแปลง

นอกจากนั้นร้อยละ 18.18 ถูกสถาบันการเงินปรับลดวงเงินกู้และเปลี่ยนแปลงลดกำหนดการชำระให้สั้นลง

ตารางที่ 5.3 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินลงทุนประกอบการ

ประเภทข้อมูล	จำแนกลักษณะ	จำนวน N=11	ร้อยละ	หมายเหตุ
เงินลงทุนประกอบการ	• ทุนต่างประเทศ	3	27.27	
	• กู้จากต่างประเทศ	6	54.54	
	• ทุน/กู้จากต่างประเทศ	2	18.18	
ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา	• ได้รับผล	11	100	
	• ไม่ได้รับ	-	-	
มูลค่าเงินกู้ที่ได้รับ ผลกระทบ	• เพิ่มขึ้น	11	100	
	- ตามอัตราแลกเปลี่ยน	6	54.54	
	- ต่ำกว่า 50%	1	9.09	
	- 51-100 %	3	27.27	
	- เกินกว่า 100 %	1	9.09	
มูลค่าของดอกเบี้ยเงินกู้ได้รับผลกระทบ	• เพิ่มขึ้น	11	100	
	- ตามอัตราแลกเปลี่ยน	5	45.45	
	- ต่ำกว่า 50 %	2	18.18	
	- 51-100 %	3	27.27	
	- เกินกว่า 100 %	1	9.09	
อัตราดอกเบี้ยที่ได้รับผลกระทบ	• คงที่	7	63.63	
	• สูงขึ้น	4	36.36	
การชลอหรือระงับเงินกู้	• ไม่เปลี่ยนแปลง	9	82.82	
	• วงเงินกู้ลดลง	2	18.18	
	• ระงับวงเงิน	-	-	
กำหนดชำระเงินกู้	• ไม่เปลี่ยนแปลง	9	82.82	
	• เปลี่ยนแปลง	2	18.18	

ตารางที่ 5.4 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินลงทุนประกอบการจำแนกรายโรงงาน

ลำดับที่	ชื่อ โรงงาน	แหล่งเงินทุน/ เงินกู้และผล กระทบจาก	มูลค่า เงินกู้	มูลค่าดอก เบี้ย	อัตรา ดอกเบี้ย	ชะลอ/ต/ ระงับเงินกู้	เปลี่ยน กำหนด ชำระ
1	บจก. โรงกลั่นน้ำมันระยอง (Shell)	ต่างประเทศ/	เพิ่ม ตามอัตรา แลกเปลี่ยน	เพิ่ม ตาม อัตราแลกเปลี่ยน	คงที่	ไม่เปลี่ยน	ไม่ เปลี่ยน
2	บจก. Thai Oilfield (TOC)	ต่างประเทศ	เพิ่ม ตามอัตรา แลกเปลี่ยน	เพิ่ม ตาม อัตราแลกเปลี่ยน	คงที่	ไม่เปลี่ยน	ไม่ เปลี่ยน
3	บจก. ปิโตรเคมีแห่งชาติ (NPC)	ต่างประเทศ	เพิ่ม ตามอัตรา แลกเปลี่ยน	เพิ่มประมาณ 75-80%	คงที่	ไม่เปลี่ยน	ไม่ เปลี่ยน
4	บ. ไอที ฟอรัจ (ประเทศไทย) จำกัด (IFT)	กู้จากต่าง ประเทศ	เพิ่มขึ้น/อัตรา แลกเปลี่ยน 38%	เพิ่มประมาณ 38%	สูงขึ้น 0.5%	ไม่เปลี่ยน	เปลี่ยน เร็วขึ้น
5	บ. อัทสมิเทค (ประเทศไทย) จำกัด (ATT)	กู้จากต่าง ประเทศ	เพิ่ม ตามอัตรา แลกเปลี่ยน	เพิ่ม ตาม อัตราแลกเปลี่ยน	สูงขึ้น 3%	ไม่เปลี่ยน	ไม่ เปลี่ยน
6	บ. สยามโกธิ เมฆูแพคเซอร์วิซ จำกัด (SGM)	กู้จากต่าง ประเทศ	เพิ่ม ตามอัตรา แลกเปลี่ยน	เพิ่ม ตาม อัตราแลกเปลี่ยน	คงที่	ลดวงเงินลง 20%	ไม่ เปลี่ยน
7	บ. ฮีตารี เคมีคัล ออโตโมทีฟ โปรดักส์ (ประเทศไทย) จำกัด (HCAT)	กู้จากต่าง ประเทศ	เพิ่มขึ้นอัตรา แลกเปลี่ยน เกิน 100%	เพิ่มขึ้นเกิน 100%	สูงขึ้น 20%	ไม่เปลี่ยน	ไม่ เปลี่ยน
8	บ. มิตซูบิชิ สยาม คอมโพเน้นท์ส จำกัด (MSC)	กู้จากต่าง ประเทศ	เพิ่มขึ้น 100%	เพิ่มขึ้น 10%	คงที่	ไม่เปลี่ยน	ไม่ เปลี่ยน
9	บ. สยามนิปปอนสตีล ไพท์ จำกัด (SNP)	กู้จากต่าง ประเทศ	เพิ่มขึ้นอัตรา แลกเปลี่ยน 88%	เพิ่มขึ้น 88%	สูงขึ้น 1%	ลดวงเงินลง 4.86%	เปลี่ยน เร็วขึ้น
10	บ. สยามลวดเหล็ก อุตสาหกรรม จำกัด (SIW)	เงินทุน/กู้จาก ต่างอัตรา	เพิ่ม ตามอัตรา แลกเปลี่ยน	เพิ่ม ตาม อัตราแลกเปลี่ยน	คงที่	ไม่เปลี่ยน	ไม่ เปลี่ยน
11	บ. สยามสตีลคอร์ค จำกัด (SSC)	เงินทุน/กู้จาก ต่างประเทศ	เพิ่มขึ้นอัตรา แลกเปลี่ยน เกิน 50%	เพิ่มขึ้น 60%	คงที่	ไม่เปลี่ยน	ไม่ เปลี่ยน

5.2.2 ผลการศึกษาผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินทุนหมุนเวียน

จากการศึกษาปัจจัยการผลิตด้านเงินทุนหมุนเวียนของโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 5.5) ได้แก่ ความเพียงพอของเงินทุนหมุนเวียน เงินทุนหมุนเวียนใช้จากแหล่งสถาบันการเงินที่ถูกปิดกิจการหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันการเงินที่ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนหรือไม่ ถ้ามีเพราะเหตุใด พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่งยังมีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ และร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่งมีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ ส่วนสถาบันการเงินที่โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างใช้บริการด้านเงินทุนหมุนเวียนไม่ใช่ 1 ใน 56 แห่งที่ถูกปิดกิจการไป และมีเพียงร้อยละ 9.09 หรือเพียง 1 แห่งที่เปลี่ยนสถาบันการเงินที่ใช้บริการเงินทุนหมุนเวียนเนื่องจากถูกลดวงเงินสินเชื่อลง

สำหรับผลการศึกษาผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินทุนหมุนเวียนที่เกิดจากปัญหาระบบหรือเงื่อนไขด้านสินเชื่อของสถาบันการเงิน ในประเด็น ปริมาณการให้สินเชื่อ สินเชื่อเพียงพอต่อเงินทุนหมุนเวียน อัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาการให้สินเชื่อ และการใช้ Letter of credit ไปทำ Packing credit (ตารางที่ 5.6) พบว่า

ร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่งสถาบันการเงินยังให้ปริมาณสินเชื่อในการใช้เงินทุนหมุนเวียนเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่ง ถูกสถาบันการเงินลดปริมาณสินเชื่อที่ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนลง ส่วนความเพียงพอของสินเชื่อที่สถาบันการเงินให้โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน พบว่า ร้อยละ 90.91 หรือจำนวน 10 แห่งของโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างได้รับสินเชื่อไม่เพียงพอในการใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน

นอกจากนั้น ร้อยละ 63.63 หรือ จำนวน 7 แห่งของโรงงานได้รับผลกระทบอัตรา ดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนถูกเพิ่มอัตราขึ้น เหลือเพียงร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่ง อัตราดอกเบี้ยที่โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่าง ใช้สินเชื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนยังคงเดิม ส่วนระยะเวลาของ สินเชื่อดังกล่าว ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่งยังไม่เปลี่ยนแปลงมีเพียง ร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 4 แห่ง ถูกลดระยะเวลาของสินเชื่อเพื่อเงินทุนหมุนเวียนของโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่าง สำหรับในประเด็นสุดท้ายการใช้หนังสือยืนยันการสั่งซื้อ Letter of credit เพื่อไปขอสินเชื่อในรูปแบบ Packing credit ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการขอสินเชื่อดังกล่าว

ตารางที่ 5.5 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินลงทุนหมุนเวียนจำแนกรายโรงงาน

ลำดับที่	ชื่อโรงงาน	ความเพียงพอ ของเงินทุนหมุน เวียน	สถาบันการเงิน ที่ใช้ถูกปิด 56 แห่ง หรือ ไม่	เปลี่ยนแปลง สถาบันหรือไม่	เหตุผลที่ เปลี่ยน สถาบัน
1	บจก. โรงกลั่นน้ำมันระยอง (Shell)	ไม่พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
2	บจก. Thai Oilfield(TOC)	พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
3	บจก.ปิโตรเคมีแห่งชาติ(NPC)	พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
4	บ. ไอที ฟอรัจ(ประเทศไทย) จำกัด (IFT)	พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
5	บ. อัทสมิเทค(ประเทศไทย)จำกัด (ATT)	พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
6	บ. สยามโกชิ เมนูแฟคเจอร์ริง จำกัด(SGM)	พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
7	บ. ฮิตาชิ เคมิคัล ออโตโมทีฟ โปรดักส์ (ประเทศไทย) จำกัด (HCAT)	พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
8	บ. มิตรชัย สยาม คอม โพนেন্টส จำกัด(MSC)	ไม่พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
9	บ. สยามนิปปอนสตีลไพท์ จำกัด (SNP)	ไม่พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
10	บ. สยามลวดเหล็กอุตสาหกรรม จำกัด(SIW)	พอ	ไม่ใช้	ไม่	-
11	บ. สยามสตีลคอร์ค จำกัด(SSC)	ไม่พอ	ไม่ใช้	เปลี่ยน	ถูกลวงเงิน สินเชื่อ
	สัดส่วนต่อ 100	63.63:36.37	0:100	9.09:90.91	9.09:90.91

ตารางที่ 5.6 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินทุนหมุนเวียน ที่เกิดจากปัญหา
ระบบหรือเงื่อนไขด้านสินเชื่อของสถาบันการเงิน

ประเภทข้อมูล	จำแนกลักษณะ	จำนวน N=11	ร้อยละ	หมายเหตุ
ปริมาณการให้สินเชื่อ	● เพิ่มขึ้น	-	-	
	● เท่าเดิม	7	63.63	
	● ลดลง	4	36.64	
	● ถูกระงับ	-	-	
ปริมาณสินเชื่อพอเพียง ต่อเงินทุนหมุนเวียน	● เพียงพอ	1	9.09	
	● ไม่เพียงพอ	10	90.91	
อัตราดอกเบี้ย	● เพิ่มขึ้น	7	63.63	
	● เท่าเดิม	4	36.64	
	● ลดลง	-	-	
ระยะเวลาให้สินเชื่อ	● คงเดิม	8	72.72	
	● ลดลง	3	27.27	
การใช้LCไปทำ Packing Credit	● ใช้	-	-	
	● ไม่ใช้	11	100	

5.3 ผลการศึกษาผลกระทบต่อวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านวัตถุดิบ

จากการศึกษาผลกระทบต่อวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านวัตถุดิบ ได้แก่ ผลกระทบ ต่อแหล่งที่มาของวัตถุดิบ ปริมาณสัดส่วนภายในต่อภายนอกประเทศ และจากในเครือ กับ ภายนอก ผลกระทบต่อราคา ผลกระทบต่อการสต็อกวัตถุดิบ ผลกระทบต่อคุณภาพผลกระทบต่อ ปริมาณการสั่ง ระยะเวลาการให้เครดิตของSupplier ความเที่ยงตรงของส่งวัตถุดิบด้านจำนวนและเวลา และผลกระทบต่อความสามารถชำระหนี้(ตารางที่ 5.7-5.8) มีผลวิเคราะห์ดังนี้

ผลกระทบต่อสัดส่วนของแหล่งที่มาของวัตถุดิบ ภายใน : ต่างประเทศของกลุ่มตัวอย่างพบว่า โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วัตถุดิบจากแหล่งในประเทศมากกว่าต่างประเทศ และใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศมากกว่าในประเทศมีร้อยละ 36.36 หรือ จำนวน 4 แห่งเท่ากัน รองลงมา ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งใช้แหล่งวัตถุดิบเฉพาะจากต่างประเทศ และร้อยละ 9.09 หรือ จำนวน 1 แห่งใช้วัตถุดิบเฉพาะในประเทศ ส่วนผลกระทบต่อแหล่งที่มาของวัตถุดิบจากบริษัทในเครือหรือจาก ภายนอกทั่วไป พบว่า ร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วัตถุดิบจาก

แหล่งในเครืออย่างเดียว และรองลงมาร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่งใช้วัตถุดิบจากภายนอกทั่วไป และร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งใช้วัตถุดิบจากทั้ง 2 แหล่ง

สำหรับผลกระทบต่อราคา ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.91 หรือจำนวน 10 โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่าง วัตถุดิบมีราคาสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้ โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่ง ลดปริมาณสต็อกวัตถุดิบลง เนื่องจากOrderลดลง, ยอดขายลดลงและต้องการลดต้นทุนการผลิต ส่วนผลกระทบในการลดคุณภาพวัตถุดิบ พบว่ามีน้อยเพียงร้อยละ 9.09 หรือเพียงจำนวน 1 แห่งที่วัตถุดิบมีคุณภาพลดลงเนื่องจากเปลี่ยนเป็นการใช้วัตถุดิบในประเทศแทน และสำหรับผลกระทบต่อปริมาณการสั่งซื้อวัตถุดิบ พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่ง ลดปริมาณการสั่งซื้อวัตถุดิบลงเนื่องจากOrderและยอดขายลดลง ตลอดจนต้องการลดสต็อกลง เพื่อลดต้นทุนการผลิต

ส่วนในประเด็นผลกระทบที่สัมพันธ์กับSuppliers ที่จัดส่งวัตถุดิบให้ นั้น พบว่า มีผลกระทบไม่มากนัก ได้แก่ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.63 หรือ จำนวน 7 โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่าง Suppliersยังคงระยะเวลาให้เครดิตเหมือนเดิมอยู่ ซึ่งมีร้อยละ 18.18 จำนวน 2 โรงงานที่ขอขยายเวลาเครดิตเป็นบางกรณี และมีที่ที่ต้องขอขยายเวลาทั้งหมดกับต้องชำระล่วงหน้าร้อยละ 9.09 หรือจำนวนอย่างละ 1 แห่งเท่านั้น สำหรับผลกระทบต่อความเที่ยงตรงในการส่งวัตถุดิบ มีเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในเรื่องจำนวนมีเพียงร้อยละ 9.09 หรือ จำนวนอย่างละ 1 แห่งที่Suppliers จัดส่งไม่ครบและทยอยส่งเนื่องจาก ตัวSuppliers เองก็ได้รับผลกระทบเกิดการขาดสภาพคล่องเรื่องเงินทุนหมุนเวียน ส่วนในเรื่องการส่งวัตถุดิบตรงเวลาก็เช่นเดียวกัน มีเพียงร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่งเท่านั้น ในประเด็นสุดท้ายความสามารถในการชำระหนี้ด้านวัตถุดิบ ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่ง ยังสามารถชำระหนี้ ด้านวัตถุดิบได้ตรงเวลา มีเพียงร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งที่ขอขยายบางกรณี และร้อยละ 9.09 หรือ เพียง 1 แห่งที่ต้องขอขยายเวลาชำระหนี้ด้านวัตถุดิบอยู่

ตารางที่ 5.7 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านวัตถุดิบ

ปัจจัยที่ได้รับผลกระทบ	จำแนกลักษณะ	จำนวน N=11	ร้อยละ	เหตุผล
ผลกระทบต่อสัดส่วนของแหล่งที่มาวัตถุดิบภายใน/ภายนอก	● ในประเทศทั้งหมด	1	9.09	
	● ในมากกว่านอกประเทศ	4	36.36	
	● นอกรมากกว่าในประเทศ	4	36.36	
	● นอกประเทศทั้งหมด	2	18.18	

ปัจจัยที่รับผลกระทบ	จำแนกลักษณะ	จำนวน N=11	ร้อยละ	เหตุผล
ผลกระทบต่อสัดส่วนของแหล่งที่มาวัสดุคืบจากในเครื่องและภายนอกทั่วไป	● ในเครื่องบริษัทอย่างเดียว	6	54.54	
	● ภายนอกทั่วไปอย่างเดียว	3	27.27	
	● ใช้ทั้ง 2 แหล่ง	2	18.18	
ผลกระทบต่อราคาวัสดุคืบ	● สูงขึ้น	10	90.91	เท่าเดิมเพราะทำสัญญาจัดซื้อระยะยาว
	● เท่าเดิม	1	9.09	
ผลกระทบต่อสต็อกวัสดุคืบ	● เท่าเดิม	5	45.45	Order ลดลง/ขอขยายลด/ลดต้นทุน
	● ลดลง	6	54.54	
ผลกระทบต่อคุณภาพวัสดุคืบ	● เท่าเดิม	10	90.91	สั่งภายในประเทศแทน
	● ลดลง	1	9.09	
ผลกระทบต่อปริมาณการสั่งซื้อวัสดุคืบ	● เท่าเดิม	4	36.36	Order ลดลง/ลดต้นทุน
	● ลดลง	7	63.63	
ผลกระทบต่อระยะเวลาการให้เครดิตของSupplier	● คงเดิม	7	63.63	ขยายเวลาบริษัทในเครื่องนอกประเทศ
	● ขยายเวลาบางกรณี	2	18.18	
	● ขยายเวลาทั้งหมด	1	9.09	
	● ชำระล่วงหน้า	1	9.09	
ผลกระทบต่อความเที่ยงตรงของการส่งวัสดุคืบครบจำนวน	● ครบ	9	81.81	Supplierขาดเงินหมุนเวียน
	● ไม่ครบ	1	9.09	
	● ทขยส่ง	1	9.09	
ผลกระทบต่อความเที่ยงตรงของการส่งวัสดุคืบตรงเวลา	● ตรงเวลา	10	90.91	
	● ช้ากว่ากำหนด	1	9.09	
ความสามารถในการชำระหนี้	● ตรงเวลา	8	72.72	ขยายบริษัทในเครื่อง/นอกประเทศ
	● ขยายเวลาบางกรณี	2	18.18	
	● ขยายเวลา	1	9.09	

ตารางที่ 5.8 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านวัตถุดิบจำแนกรายโรงงาน

ลำดับที่	รายชื่อโรงงาน	แหล่งวัตถุดิบ		ราคา	สต็อก	คุณภาพ	ปริมาณสั่ง	ระยะเวลา ให้เครดิต	ความเที่ยงตรง		ความสามารถในการชำระหนี้
		ภายใน:ต่าง ประเทศ	ในเครื่อง: ภายนอก						จำนวน	เวลา	
1	โรงกลั่นน้ำมันระยอง (Shell)	5:95	ในเครื่อง	สูงขึ้น	เท่าเดิม	เท่าเดิม	เท่าเดิม	คงเดิม	ครบ	ตรง	ตรง
2	Thai Oil (TOC)	95:5	ใน+นอก เครื่อง	สูงขึ้น	เท่าเดิม	เท่าเดิม	เท่าเดิม	ขยายบาง กรณี	ครบ	ตรง	ขยายเวลา
3	ปิโตรเคมีแห่งชาติ (NPC)	100:0	ในเครื่อง	เท่าเดิม/ ทำสัญญา ระยะยาว	เท่าเดิม	เท่าเดิม	เท่าเดิม	คงเดิม	ไม่ครบ	ตรง	ตรง
4	ไอที ฟอรัจ (IFT)	0:100	นอกเครื่อง	สูงขึ้น	เท่าเดิม	เท่าเดิม	เท่าเดิม	ขยายเวลา	ครบ	ตรง	ตรง
5	อัทสูมิเทค (ATT)	80:20 Simi-product	ในเครื่อง	สูงขึ้น 20-30%	ลดลง ยอดขาย ดุด	ลดลง/ สั่งใน ประเทศ	ลดลง/ซื้อ ใน ประเทศ/ลด สต็อก	คงเดิม	ทยอยสั่ง	ช้า	ตรง
6	สยามโกสิ (SGM)	70:30	ในเครื่อง	สูงขึ้น	เท่าเดิม	เท่าเดิม	ลดลง/ยอด สั่ง ลดลง	คงเดิม	ครบ	ตรง	ตรง

ตารางที่ 5.8 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านวัตถุดิบจำแนกรายโรงงาน (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อโรงงาน	แหล่งวัตถุดิบ		ราคา	สต็อก	คุณภาพ	ปริมาณ สิ่ง	ระยะเวลาให้ เครดิต	ความเที่ยงตรง		ความสามารถใน การชำระหนี้
		ภายใน:ต่าง ประเทศ	ในเครือ:ภายใน นอก						จำนวน	เวลา	
7	อิตาซี เคมิคัล (HCAT)	70:30	ในเครือ	สูงขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม	ลดลง	คงเดิม	ครบ	ตรง	ตรง
8	มิตซูบิ ซยาม (MSC)	30:70	ในเครือ+ภายใน นอก	สูงขึ้น	ลดลง/ order/ ลดต้นทุน	เท่าเดิม	ลดลง/ ลดต้นทุน	ภายในคงเดิม/ ต่างประเทศ ขยาย	ครบ	ตรง	ตรงภายใน/ขยาย ต่างประเทศ
9	สยามนิโอบอนสเตล ไพท์ (SNP)	10:90	ในเครือ	สูงขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม	ลดลง	คงเดิม	ครบ	ตรง	เป็นบางครั้ง
10	สยามลวดเหล็ก (SIW)	0:100	ภายนอก	สูงขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม	ลดลง	คงเดิม	ครบ	ตรง	ตรง
11	สยามสตีลคอร์ด (SSC)	10:90	ภายนอก	สูงขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม	ลดลง	ชำระล่วงหน้า	ครบ	ตรง	ตรง

5.4 ผลการศึกษาผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านการผลิต

จากการศึกษาผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านการผลิต(ตารางที่ 5.9และ 5.10) ได้แก่ ผลกระทบต่อ ปริมาณการผลิต ผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต ผลกระทบต่อคุณภาพการผลิต และผลกระทบทำให้ปัจจัยการผลิตด้านการผลิตมีแนวโน้มอย่างไร ซึ่งมีผลเชิงวิเคราะห์ดังนี้

1. ผลกระทบต่อปริมาณการผลิต พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่ง ปริมาณการผลิตลดลง โดยมีเหตุผลทั้งหมดเนื่องจาก Demand ลดลง รองลงมา ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง โดยมีเหตุผลเนื่องจากต้องการปรับปรุงการผลิตและต้องการขยายส่งออก ร้อยละ 9.09 หรืออย่างละ 1 แห่งเท่ากัน และร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่งคงปริมาณการผลิตเท่าเดิม

2. ผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 91.92 หรือจำนวน 10 แห่ง ได้รับผลกระทบทำให้ต้นทุนจากการผลิตสูงขึ้น โดยมีเหตุผลส่วนใหญ่ร้อยละ 81.81 หรือจำนวน 9 แห่งเนื่องจากราคาวัตถุดิบสูงขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยน และร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่งเนื่องจาก Financial utility costs และร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่งคงมีต้นทุนการผลิตคงเดิม

3. ผลกระทบต่อคุณภาพการผลิต พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.81 หรือจำนวน 9 แห่งยังคงคุณภาพการผลิตเท่าเดิม มีเพียงร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งที่ได้พัฒนาการผลิตให้คุณภาพการผลิตสูงขึ้น โดยมีเหตุผลเนื่องจากปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและต้องการแยกลูกค้าและขยายตลาด ในสัดส่วนร้อยละ 9.09 หรือจำนวนอย่างละ 1 แห่งเท่ากัน

4. สำหรับแนวโน้มการผลิต พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ร้อยละ 45.45 หรือ จำนวน 5 แห่ง มีแนวโน้มลดลง โดยมีเหตุผลเนื่องจากตลาดลดลงและจากวิกฤตเศรษฐกิจ รองลงมา ร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่งเห็นว่าน่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากการขยายตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีความเห็นเท่าเดิม และขึ้นอยู่กับ Demand ร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่งเท่ากัน

ตารางที่ 5.9 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านการผลิต

ปัจจัยที่รับผลกระทบ	จำแนกลักษณะ	จำนวน N=11	ร้อยละ	เหตุผล
ปริมาณการผลิต	● เพิ่มขึ้น	2	18.18	
	- ปรับปรุงการผลิต	1	9.09	
	- ขยายตลาดส่งออก	1	9.09	
	● เท่าเดิม	1	9.09	
	● ลดลง/Demand ลดลง	8	72.72	
ต้นทุนการผลิต	● เพิ่มขึ้น	10	91.91	
	- ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นตาม ตามอัตราแลกเปลี่ยน	9	81.82	
	- Financial utility costs	1	9.09	
	● เท่าเดิม	1	9.09	
คุณภาพ	● เพิ่มขึ้น	2	18.18	
	- ปรับปรุงประสิทธิภาพ การผลิต	1	9.09	
	- แยกลูกค้าขยายตลาด	1	9.09	
	● เท่าเดิม	9	81.82	
แนวโน้ม	● เพิ่มขึ้น	4	36.36	
	- ขยายตลาดต่างประเทศ	3	27.27	
	- ขยายตลาดทั้งในและต่าง ประเทศ	1	9.09	
	● เท่าเดิม	1	9.09	
	● ลดลง	5	45.45	
	- วิกฤตเศรษฐกิจ	1	9.09	
	- ตลาดหดตัว	4	36.36	
	● อื่นๆ (ขึ้นอยู่กับDemand)	1	9.09	

ตารางที่ 5.10 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านการผลิตจำแนกรายโรงงาน

ลำดับที่	ชื่อโรงงาน	ปริมาณการผลิต ทิศทาง/เหตุผล	ต้นทุนการผลิต ทิศทาง/เหตุผล	คุณภาพ ทิศทาง/เหตุผล	แนวโน้ม ทิศทาง/เหตุผล
1	โรงกลั่นน้ำมันระยอง (Shell)	เพิ่มขึ้น/ปรับปรุง กระบวนการผลิต	เพิ่มขึ้น/ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นจาก อัตราแลกเปลี่ยน	เพิ่มขึ้น ทิศทาง/เหตุผล	เพิ่มขึ้น ทิศทาง/เหตุผล
2	Thai Oilfield (TOC)	ลดลง/Demand ลดลง	เพิ่มขึ้น/ Financial utility costs	เพิ่มขึ้น/ปรับปรุงประสิทธิภาพ การผลิต	ขึ้นอยู่กับ Demand
3	ปิโตรเคมีแห่งชาติ (NPC)	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	ลดลง/วิกฤตเศรษฐกิจ
4	ไอที พอร์จิง (IFT)	ลดลง/Demand ลดลง 75%	เพิ่มขึ้น/ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นจาก อัตราแลกเปลี่ยน	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น/ขยายตลาดต่างประเทศ
5	อัทสุมิเทค (ATT)	ลดลง/Demand ลดลง 30-40%	เพิ่มขึ้น/ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นจาก อัตราแลกเปลี่ยน	เพิ่มขึ้น	ลดลง/ตลาดหดตัว
6	สยาม โกโก้ (SGM)	ลดลง/Demand ลดลง 25%	เพิ่มขึ้น/ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นจาก อัตราแลกเปลี่ยน	เพิ่มขึ้น	ลดลง/ตลาด Motorcycleหดตัว

ตารางที่ 5.10 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านการผลิตจำแนกรายโรงงาน(ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อโรงงาน	ปริมาณการผลิต ทิศทาง/เหตุผล	ต้นทุน ทิศทาง/เหตุผล	คุณภาพทิศทาง/เหตุ ผล	แนวโน้มทิศทาง/เหตุผล
7	อิตาซี เคมีคัล (HCAT)	ลดลง/Demand ลดลง 70%	เพิ่มขึ้น/ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นจาก อัตราแลกเปลี่ยน	เท่าเดิม	ลดลง/ตลาด Motorcycle หมดตัว
8	มีตซูย สยาม (MSC)	ลดลง/Demand ลดลง 60%	เพิ่มขึ้น/ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นจาก อัตราแลกเปลี่ยน	เพิ่มขึ้น/แยกถูกค้า ขยายตลาด	เพิ่มขึ้น/ขยายตลาด ต่าง ประเทศ
9	สยามนิปปอนสตีลไพท์ (SNP)	ลดลง/Demand ลดลง 60%	เพิ่มขึ้น/ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นจาก อัตราแลกเปลี่ยน	เท่าเดิม	เพิ่มขึ้น/ขยายตลาดทั้งใน และต่างประเทศ
10	สยามลวดเหล็ก (SIW)	ลดลง/Demand ลดลง 30%	เพิ่มขึ้น/ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นจาก อัตราแลกเปลี่ยน	เท่าเดิม	ลดลง/ตลาด หมดตัว
11	สยามสตีลทอร์ค (SSC)	เพิ่มขึ้น/ขยาย ตลาดส่ง ออก	เพิ่มขึ้น/ราคาวัตถุดิบสูงขึ้นจาก อัตราแลกเปลี่ยน	เท่าเดิม	เพิ่มขึ้น/ขยายตลาด ต่าง ประเทศ

5.5 ผลการศึกษาผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านแรงงาน

ในการศึกษาผลกระทบวิกฤตต่อปัจจัยการผลิตด้านแรงงานของโรงงานอุตสาหกรรมหลักในนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดระยอง ได้แก่ ผลกระทบต่อจำนวนแรงงาน ผลกระทบต่ออัตราค่าจ้าง ผลกระทบต่อสวัสดิการที่โรงงานให้กับแรงงานนอกเหนือจากกฎหมาย กำหนดผลกระทบที่ทำให้โรงงานต้องใช้วิธีการต่างๆ แก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบ มีผลการวิเคราะห์ศึกษา(ตารางที่ 5.11 และตารางที่ 5.12) ได้ดังนี้

1. จำนวนแรงงานพบว่า ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนแรงงานจำนวน 100 – 499 คน รองลงมาร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง มีจำนวนแรงงาน 500 คนขึ้นไป และน้อยที่สุดร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่ง มีจำนวนแรงงานไม่เกิน 99 คน โดยมีค่าเฉลี่ย = 312.45 และ ค่ามัธยฐาน = 160 สำหรับประเด็นผลกระทบที่ทำให้โรงงานมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงาน พบว่า ส่วนใหญ่ของโรงงานกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่งจำนวนแรงงานยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่ง ลดจำนวนแรงงานลง และร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่ง มีจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการขยายการผลิต

2. ผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างแรงงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 100 หรือ 11 แห่งทั้งหมดล้วนมีอัตราค่าจ้างสูงกว่ากฎหมายกำหนด

3. สวัสดิการที่ให้กับแรงงานเกินกว่ากฎหมายแรงงานกำหนด พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้สวัสดิการด้านแรงงานเกินกว่ากฎหมายมากที่สุด 9 ประเภท และน้อยที่สุด 5 ประเภท โดยมีค่าเฉลี่ย = 6.90 และค่ามัธยฐาน = 7 และหากจำแนกประเภทออกเป็น 2 ระดับ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.91 หรือจำนวน 10 แห่ง มีสวัสดิการเกินกฎหมายแรงงานกำหนด 6 - 10 ประเภท และร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่ง มีสวัสดิการ 1 - 5 ประเภท

4. วิธีการที่ใช้แก้ไขภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่แรงงานได้รับผลกระทบ ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.63 หรือ จำนวน 7 แห่ง โรงงานกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการแก้ไขปัญหาที่แรงงานได้รับผลกระทบ และร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่ง ไม่มีนโยบายใช้วิธีการแก้ไขปัญหาที่แรงงานได้รับผลกระทบ ถ้าจำแนกจำนวนวิธีการที่โรงงานกลุ่มตัวอย่างใช้แก้ไขปัญหา พบว่า ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง ใช้วิธีการแก้ไขปัญหาที่แรงงานได้รับผลกระทบ 1 ประเภท และ 2 ประเภทเท่ากัน และโรงงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีที่แก้ไขปัญหาที่แรงงานได้รับผลกระทบ 3 ประเภท, 4 ประเภท และ 5 ประเภท ทั้ง 3 ระดับมีร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่งเท่ากัน และหากวิเคราะห์ว่าประเภทที่โรงงานเลือกวิธีการที่ใช้แก้ไขภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่แรงงานได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ การลดค่าล่วงเวลา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่ง รองลงมาร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่ง

เลือกใช้วิธีการลดเงินเดือน และการจ้างให้ออกเหมือนกัน นอกจากนั้นร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง เลือกใช้วิธีการลดสวัสดิการเลื่อนทำงาน และวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้น้อยที่สุดร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่งเท่านั้น ได้แก่ วิธีการลดคุณภาพอุปกรณ์ที่ใช้และวิธีการหยุดกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

ตารางที่ 5.11 ผลการวิเคราะห์การศึกษาผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านแรงงาน

ปัจจัยที่รับผลกระทบ	จำแนกลักษณะ	จำนวน N=11	ร้อยละ	เหตุผล
จำนวนแรงงาน	ไม่เกิน 100 คน	1	9.09	
	• 100 -499 คน	8	72.72	
	• 500 คนขึ้นไป	2	18.18	
	• เพิ่มขึ้น	1	9.09	ขยายการผลิต
	• เท่าเดิม	7	63.64	
• ลดลง	3	27.27		
อัตราค่าจ้าง	• สูงกว่ากฎหมายกำหนด	11	100	
จำนวนสวัสดิการที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด	• 1 – 5 ประเภท	1	9.09	
	• 6 – 10 ประเภท	10	90.91	
(จำนวน) วิธีการที่ใช้แก้ไขภาวะ วิกฤตที่แรงงานได้รับ ผลกระทบ	• ไม่มีนโยบายใช้	4	36.37	
	• โรงงานที่ใช้วิธีการฯ	7	63.63	
(ประเภท) วิธีการที่ใช้แก้ไขภาวะ วิกฤตที่แรงงานได้รับ ผลกระทบ	• 1 ประเภท	2	18.18	ร้อยละของจำนวน ของแต่ละประเภท/ จำนวนโรงงานทั้ง หมด
	• 2 ประเภท	2	18.18	
	• 3 ประเภท	1	9.09	
	• 4 ประเภท	1	9.09	
	• 5 ประเภท	1	9.09	
	• ลด OT ลง	7	63.63	
• ลดเงินเดือน/ค่าจ้าง	3	27.27		
• ลด/งด Bonus	1	9.90		
• จ้างให้ออก	3	27.27		
• ลดสวัสดิการเลื่อนทำงาน	2	18.18		
• ลดคุณภาพอุปกรณ์ที่ใช้	1	9.09		
• หยุดกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	1	9.09		

ตารางที่ 5.12 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านแรงงาน

ลำดับที่	รายชื่อโรงงาน	จำนวนแรงงาน		ค่าจ้าง สูง/ค่าตอบแทน กว่ากฎ หมาย	สวัสดิการที่เก ิด (จำนวนประเภท)	วิธีการที่ใช้แก้ไขภาวะวิกฤต ที่แรงงานได้รับผลกระทบ (จำนวน/ประเภท)	หมายเหตุ
		คน	เพิ่ม/ลด				
1	โรงกลั่นน้ำมันระยอง (Shell)	295	เท่าเดิม	สูงกว่า	8	ไม่มีนโยบายให้แรงงานได้รับผลกระทบ	
2	Thai Oilfill (TOC)	499	เพิ่มขึ้น*	สูงกว่า	9	ไม่มีนโยบายให้แรงงานได้รับผลกระทบ	* เพิ่มขึ้นเนื่องจาก ขยายการผลิต
3	ปิโตรเคมีแห่งชาติ (NPC)	768	เท่าเดิม	สูงกว่า	8	ไม่มีนโยบายให้แรงงานได้รับผลกระทบ	
4	ไอที พอร์จิง (IFT)	139	เท่าเดิม	สูงกว่า	5	(2) เพิ่มวันหยุดเพื่อลดค่าจ้าง และ ลด OT ลงบางส่วน	
5	อัทสูมิตค (ATT)	215	ลดลง	สูงกว่า	6	(1) ลด OT บางงาน	
6	สยามโกชิ (SGM)	675	เท่าเดิม	สูงกว่า	7	(4) ลดเงินเดือนผู้บริหารลง 20% / ลด Bonus จาก 2 เดือนเหลือ 1.5 เดือน / ลด OT บางงาน / จ้างแรงงานที่ไม่มีที่ไม่มีประสิทธิภาพออก 20 คน	

ตารางที่ 5.12 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านแรงงานข้ามกรวยโรงงาน(ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อโรงงาน	จำนวนแรงงาน		ค่าจ้าง สูง/ต่ำกว่า กว่ากฎ หมาย	สวัสดิการที่เก ย (จำนวนประเภท)	วิธีการที่ใช้แก้ไขภาวะวิกฤต ที่แรงงานได้รับผลกระทบ (จำนวน/ประเภท)	หมายเหตุ
		คน	เพิ่ม/ลด				
7	ฮิตาซี เคมีคัด (HCAT)	65	ลดลง	สูงกว่า	6	(2) ลด OT ลงบางส่วน / จ้างให้ออก	
8	มิตซูย สยาม (MSC)	160	ลดลง	สูงกว่า	6	(3) ลดชุดทำงานที่แยกจาก 3 ชุดเหลือ 2 ชุด / ลดคุณภาพอุปกรณ์ที่ใช้ในงานและลด OT ทั้งหมด	
9	สยามนิปปอนสตีลไฟท์ (SNP)	160	เท่าเดิม	สูงกว่า	7	(5) ลดค่าเงินเดือน / ลดชุดทำงาน / หยุดกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ / ลด OT ลงบางส่วน และจ้างให้ออก	
10	สยามลาวคเหล็ก (SIW)	250	เท่าเดิม	สูงกว่า	7	(1) ลด OT ลงบางส่วน	
11	สยามสตีลคอร์ด (SSC)	211	เท่าเดิม	สูงกว่า	7	ไม่มีนโยบายให้แรงงานได้รับผลกระทบ	
	ค่าเฉลี่ย(Mean)	312.45	-	-	6.90	1.64 ประเภท	
	มัธยฐาน(Mode)	160	เท่าเดิม	สูงกว่า	7	ลด OT ลงบางส่วน	

5.6 ผลการศึกษาผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านการตลาด

ในการศึกษาผลกระทบวิกฤตต่อปัจจัยการผลิตด้านการตลาดของโรงงานอุตสาหกรรมหลักในนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดระยองทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลกระทบต่อยอดขาย สต็อกผลผลิต ภาวะการชำระหนี้ในการจำหน่ายผลผลิต แนวโน้มด้านการตลาด(ตารางที่ 5.13 และ ตารางที่ 5.14) มีผลวิเคราะห์ดังนี้

1. ผลกระทบต่อยอดขายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 27.27 หรือโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 แห่ง ยอดขายไม่เปลี่ยนแปลง แต่ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.72 หรือโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 แห่ง มียอดขายลดลง โดยโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างมียอดขายเปลี่ยนแปลงลดลงระหว่างร้อยละ 25 -50 และร้อยละ 51 – 75 มีร้อยละ 36.36 หรือ จำนวน 4 แห่ง เท่ากัน สำหรับเหตุผลที่ยอดขายไม่เปลี่ยนแปลงเนื่องจาก มีสัญญาซื้อขายในระยะยาวและส่งผลผลิตเฉพาะในเครือ ร้อยละ 27.28 หรือจำนวน 3 แห่ง สำหรับเหตุผลที่ยอดขายลดลงเนื่องจาก Demand ลดลง คิดเป็นร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่ง

2. ผลกระทบต่อสต็อกผลผลิตทำให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด พบว่า โรงงานกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่ง ต้องลดสต็อกลง และร้อยละ 45.45 หรือจำนวน 5 แห่ง ยังมีสต็อกผลผลิตคงเดิม และเหตุผลที่ต้องเปลี่ยนแปลงสต็อกลดลง พบว่า ร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่งเนื่องจากยอดขายและคำสั่งซื้อลดลง และร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง เนื่องจากต้องการลดต้นทุนการผลิต

3. ผลกระทบต่อภาวะการชำระหนี้ของลูกค้า พบว่า โรงงานกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่งยังคงมีภาวะปกติการชำระหนี้ และร้อยละ 45.45 หรือจำนวน 5 แห่ง ประสบปัญหาชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนดเวลา

4. ประการสุดท้ายผลกระทบต่องบการเงินการผลิตด้านการตลาดทำให้เกิดแนวโน้มการตลาดของโรงงานกลุ่มตัวอย่างอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 81.82 หรือจำนวน 9 แห่ง มีลูกค้าแน่นอน และร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง มีลูกค้าไม่แน่นอน สำหรับแนวโน้มภาวะการแข่งขัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.54 มีภาวะการแข่งขันในระดับต่ำ ร่องลงมาร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่ง มี ภาวะการแข่งขันสูง และร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งมีภาวะการแข่งขันในระดับปานกลาง ตาม ลำดับ

ตารางที่ 5.13 ผลการวิเคราะห์การศึกษาผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านการตลาด

ปัจจัยที่รับผลกระทบ	จำแนกลักษณะ	จำนวน N=11	ร้อยละ	เหตุผล
ยอดขาย ● ระดับความเปลี่ยนแปลง ● ยอดขายลดลงร้อยละ ● เหตุผลการเปลี่ยนแปลง	● เท่าเดิม	3	27.27	
	● ลดลง	8	72.73	
	● 25 -50	4	36.36	
	● 51 - 75	4	63.63	
	● มีสัญญาในเครื่องระยะยาว	3	27.28	
	● Demand ลดลง	8	72.72	
สต็อกผลผลิต ● ระดับความเปลี่ยนแปลง ● เหตุผลความเปลี่ยนแปลง	● ปกติ	5	45.46	
	● ลดลง	6	54.54	
	● ไม่มีปัญหา	5	45.46	
	● ยอดขาย/คำสั่งซื้อลดลง	4	36.36	
	● ลดต้นทุน/สต็อกวัตถุดิบลด	2	18.18	
ภาวะการชำระหนี้ ของลูกค้า	● ปกติ	6	54.55	
	● ไม่ตรงเวลา	5	45.45	
แนวโน้มการตลาด ● ลูกค้า ● ภาวะการแข่งขัน	● มีแน่นอน	9	81.82	
	● มีไม่แน่นอน	2	18.18	
	● สูง	3	27.28	
	● ปานกลาง	2	18.18	
	● ต่ำ	6	54.54	

ตารางที่ 5.14 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านการตลาดจำหน่ายกรวยโรงงาน

ลำดับที่	ชื่อโรงงาน	ยอดขาย		การเปลี่ยนแปลงสต็อก		แนวโน้มน		
		เปลี่ยนแปลง		ระดับ	เหตุผล	ภาวะการชำระหนี้	ลูก้า	ภาวะการ แข่งขัน
		ระดับ	%					
1	โรงกลั่นน้ำมันระยอง (Shell)	เท่าเดิม	-	ปกติ	ไม่มีปัญหา	ปกติ	แน่นอน	ปาน กลาง
2	Thai Oilfield (TOC)	เท่าเดิม	-	ปกติ	ไม่มีปัญหา	ไม่ตรงเวลา และค้างจ่าย	ไม่แน่นอน	สูง
3	ปิโตรเคมีแห่งชาติ (NPC)	เท่าเดิม	-	ปกติ	ไม่มีปัญหา	ปกติ	ไม่แน่นอน	สูง
4	ไอที ฟอว์ริง (IFT)	ลดลง	75	ปกติ	ไม่มีปัญหา	ปกติ	แน่นอน	ต่ำ
5	อัทสุนิทด (ATT)	ลดลง	40	ลดลง	ยอดขายลดลง	ปกติ	แน่นอน	ต่ำ
6	สยามโกธิ (SGM)	ลดลง	25	ปกติ	ไม่มีปัญหา	ปกติ	แน่นอน	สูง

ตารางที่ 5.14 ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านจํานกรายโรงงาน(ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อโรงงาน	ยอดขาย			การเปลี่ยนแปลงสต็อก		ภาวะการชำระหนี้	แนวโน้ม	
		เปลี่ยนแปลง		เหตุผล	ระดับ	เหตุผล		ถูกค่า	ภาวะการแข่งขัน
		ระดับ	%						
7	ฮิคาชิ เคมีกัล (HCAT)	ลดลง	70	Demand ลดลง (รถยนต์)	ลดลง	ลดตามคำสั่งซื้อ	แน่นอน	ปานกลาง	
8	มีคซุย สยาม (MSC)	ลดลง	60	Demand ลดลง (รถยนต์)	ลดลง	ลดตามยอดขาย	แน่นอน	ต่ำ	
9	สยามนิปปอนสตีลไพท์ (SNP)	ลดลง	60	Demand ลดลง (รถยนต์)	ลดลง	ลดต้นทุน /สต็อกวัตถุดิบลดลง	ไม่ตรงเวลา	ปานกลาง	
10	สยามลวดเหล็ก (SIW)	ลดลง	30	Demand ลดลง (งานก่อสร้าง)	ลดลง	ลดต้นทุน	ไม่ตรงเวลา	ต่ำ	
11	สยามสตีลคอร์คอร์ด (SSC)	ลดลง	30	Demand ลดลง (ยางรถยนต์)	ลดลง	ลดตามคำสั่งซื้อ	ไม่ตรงเวลา	สูง	

5.7 ผลการศึกษาผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

จากผลการศึกษาตามตารางที่ 5.2 พบว่าโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มตัวอย่างแบ่งประเภทออกได้ 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์ กลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ และกลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์ ดังนั้นผู้ศึกษาขอจำแนกผลการศึกษาตามประเภทกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบปัจจัยการผลิตแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเงินทุนประกอบการ(ตารางที่ 4.4) ด้านเงินทุนหมุนเวียน(ตารางที่ 5.6) ด้านวัตถุดิบ(ตารางที่ 5.8) ด้านการผลิต(ตารางที่ 5.10) ด้านแรงงาน(ตารางที่ 5.12) และด้านการตลาด(ตารางที่ 5.14) ดังนี้

5.7.1 กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์

1. ผลกระทบต่อเงินทุนประกอบการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้เงินลงทุนจากต่างประเทศ เป็นผลทำให้มูลค่าเงินกู้ที่นำ มาลงทุนเพิ่มขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยน และมูลค่าดอกเบี้ยก็เพิ่มขึ้นด้วยเหตุผลเดียวกัน แหล่งเงินทุนยังคงอัตราดอกเบี้ย และไม่มีการเปลี่ยนแปลงวงเงินและกำหนดการชำระ แต่อย่างใด

2. ผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ และสถาบันการเงินที่ใช้ไม่ใช่ 56 แห่งที่ถูกปิดไปและไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันการเงินที่ใช้อยู่

3. ผลกระทบต่อวัตถุดิบ พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์ใช้วัตถุดิบทั้งในและนอกประเทศ ถ้าวัตถุดิบจากก๊าซธรรมชาติเป็นของในประเทศ ถ้าวัตถุดิบเป็นน้ำมันดิบต้องนำเข้าจากต่างประเทศ จากกลุ่มบริษัทในเครือ ราคาวัตถุดิบส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบสูงขึ้น ซึ่งบางรายใช้การทำสัญญาระยะยาวจึงไม่ได้รับผลกระทบ สต็อกไม่มีผลกระทบใช้ ปริมาณเดิม โดยคงปริมาณและคุณภาพในการใช้เท่าเดิม สำหรับระยะเวลาการให้เครดิตของSuppliers ส่วนใหญ่ยังเหมือนเดิมมีกลุ่มตัวอย่างบางรายขอขยายเวลา ความเที่ยงตรงในการส่งวัตถุดิบยังเที่ยงตรงทั้งจำนวนและเวลา มีบางราย มีการทยอยส่ง สำหรับความสามารถในการชำระหนี้ไม่มีปัญหา มีบางรายขอขยายเวลา

4. ผลกระทบต่อการผลิต พบว่า ต่อปริมาณการผลิตมีบางแห่งทำให้ต้องลดลงเนื่องจาก Demand ลดลง แต่กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เริ่มประกอบการมาไม่นานมีการปรับปรุงเพื่อเพิ่มการผลิตอย่างต่อเนื่องประกอบกับผลผลิตเป็นสินค้าจำเป็นจึงไม่มีผลกระทบมากนัก ส่วนต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบเนื่องจากราคาวัตถุดิบสูงขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงของ Financial utility costs ด้านคุณภาพการผลิตเท่าเดิมเนื่องจากเป็นสินค้าตามมาตรฐานสากล และแนวโน้มส่วนใหญ่เห็นว่าขึ้นอยู่กับสถานการณ์เศรษฐกิจซึ่งมีแนวโน้มลดลง

5. ผลกระทบด้านแรงงาน พบว่า ปริมาณการใช้แรงงานยังมีจำนวนเท่าเดิม ค่าจ้างไม่มีผลกระทบ มีสวัสดิการเกินกฎหมายกำหนดสูงเกินค่าเฉลี่ย(6.90) ไม่มีการดำเนินการลดค่าจ้างและสวัสดิการที่แรงงานได้รับผลกระทบ

6. ผลกระทบด้านการตลาด พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมียอดขายไม่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากได้ทำสัญญาซื้อขายในระยะยาว และขายเฉพาะบริษัทในเครือ การสต็อกผลผลิตไม่เปลี่ยนแปลง ภาวะการชำระหนี้ของลูกค้าส่วนใหญ่ปกติ มีบางส่วนของขยายเวลา และแนวโน้มส่วนใหญ่มีความเห็นไม่แน่นอน เนื่องจากมีภาวะการแข่งขันปานกลาง – สูง

5.7.2 กลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์

1. ผลกระทบเงินทุนประกอบการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้เงินลงทุนจากการกู้เงินจากต่างประเทศ เป็นผลทำให้มูลค่าเงินกู้ที่นำมาลงทุนเพิ่มขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยน กลุ่มตัวอย่างบางรายได้รับผลกระทบสูงขึ้นประมาณ 100 % และมูลค่าดอกเบี้ยก็เพิ่มขึ้นด้วยเหตุผลเดียวกัน ส่วนอัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่ 4 ใน 6 กลุ่มตัวอย่างถูกแหล่งเงินทุนได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 0.5 – 20 % และกลุ่มตัวอย่าง 2 ใน 6 รายถูกลดลงกึ่งลง และกำหนดการชำระไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

2. ผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ มีเพียง 2 ใน 6 เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ และสถาบันการเงินที่ใช้ไม่ใช้ 56 แห่งที่ถูกปิดไปและไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันการเงินที่ใช้อยู่

3. ผลกระทบต่อวัตถุดิบ พบว่า ใช้วัตถุดิบทั้งในและนอกประเทศ โดยส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบในประเทศจากบริษัทในเครือ ถ้าวัตถุดิบนอกเขื่อนำเข้าจากต่างประเทศ ราคาวัตถุดิบได้รับผลกระทบสูงขึ้น สต็อกมีผลกระทบส่วนใหญ่ลดปริมาณลงเพื่อต้องการลดต้นทุน และ Order ที่ได้รับลดลง โดยส่วนใหญ่ยังคุณภาพมีบางรายนำวัตถุดิบในประเทศมาใช้ทำให้คุณภาพลดลง ด้านปริมาณการส่งวัตถุดิบส่วนใหญ่ลดลงเนื่องจาก Order ลดลง สำหรับระยะเวลาการให้เครดิตของSuppliers ส่วนใหญ่ยังเหมือนเดิมมีกลุ่มตัวอย่างบางรายขอขยายเวลา ความเที่ยงตรงในการส่งวัตถุดิบส่วนใหญ่ยังเที่ยงตรงทั้งจำนวนและเวลา มีบางรายมีการทยอยส่งและล่าช้า สำหรับความสามารถในการชำระหนี้ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหามีบางรายขอขยายเวลาเป็นบางครั้ง

4. ผลกระทบต่อการผลิต พบว่า ต้องปริมาณการผลิตมีทิศทางลดลงเนื่องจาก Demand ลดลง ส่วนต้นทุนการผลิตที่ทิศทางเพิ่มขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ด้านคุณภาพการผลิตยังเท่าเดิม มีบาง

รายมีการเพิ่มคุณภาพตามแนวทางแยกลูกค้าขยายตลาด และแนวโน้มมีทิศทางลดลง แต่บางรายก็มีนโยบายขยายตลาดส่งออกต่างประเทศ

5. ผลกระทบด้านแรงงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอุตสาหกรรมร้อยละ 50 หรือจำนวน 3 แห่งได้รับผลกระทบต้องลดจำนวนแรงงานลง ค่าจ้างไม่มีผลกระทบเกินกฎหมายกำหนด มีสวัสดิการเกินกฎหมายกำหนดต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (6.90) สำหรับการใช้วิธีการลดค่าจ้างและสวัสดิการที่แรงงานได้รับผลกระทบ ปรากฏว่ากลุ่มอุตสาหกรรมนี้ร้อยละ 100 หรือทั้ง 6 แห่งมีการดำเนินการน้อยที่สุด 1 วิธี และมากที่สุด 5 วิธี และวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างนี้นำมาใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 หรือจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ วิธีการลดค่าล่วงเวลา

6. ผลกระทบด้านการตลาด พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ย่อยขายได้รับผลกระทบเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง โดยที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ย่อยขายลดลงประมาณร้อยละ 60 – 75 และส่วนที่เกี่ยวข้องกับจักรยานยนต์ย่อยขายลดลงประมาณร้อยละ 25 – 40 เหตุผลเนื่องจาก Demand ลดลง การสต็อกผลผลิตส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง เนื่องจากลดต้นทุน ลดตามคำสั่งซื้อ ลดตามยอดขาย และลดตามสต็อกวัตถุดิบ ภาวะการชำระหนี้ของลูกค้าส่วนใหญ่ปกติ มีบางส่วนขอขยายเวลา และแนวโน้มส่วนใหญ่มีความเห็นมีลูกค้าแน่นอน มีภาวะการแข่งขันในระดับต่ำ ร้อยละ 50 หรือจำนวน 3 แห่ง รองลงมาระดับปานกลาง ร้อยละ 33.33 หรือจำนวน 2 แห่ง และน้อยที่สุด ร้อยละ 16.67 ระดับสูง

5.7.3 กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์

1. ผลกระทบเงินทุนประกอบการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้เงินลงทุนจากการกู้เงินจากต่างประเทศ เป็นผลทำให้มูลค่าเงินกู้ที่นำมาลงทุนเพิ่มขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยนและ กลุ่มตัวอย่างบางรายได้รับผลกระทบสูงขึ้นประมาณ 50 % และมูลค่าดอกเบี้ยกู้เพิ่มขึ้นด้วยเหตุผลเดียวกัน ส่วนอัตราดอกเบี้ยยังคงที่ สำหรับวงเงินกู้และกำหนดการชำระไม่มีการเปลี่ยนแปลง

2. ผลกระทบต่อเงินทุนหมุนเวียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ มีเพียง 2 ใน 6 เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ และสถาบันการเงินที่ใช้ไม่ใช่ 56 แห่งที่ถูกปิดไปและมีกลุ่มตัวอย่างบางแห่งการเปลี่ยนแปลงสถาบันการเงินที่ใช้อยู่

3. ผลกระทบต่อวัตถุดิบ พบว่า ใช้วัตถุดิบนอกประเทศ เนื่องจากวัตถุดิบหลักคือเหล็กประเทศไทยไม่มีจึงต้องสั่งจากต่างประเทศ ราคาวัตถุดิบได้รับผลกระทบสูงขึ้น สต็อกมีผลกระทบลดปริมาณลงคุณภาพเท่าเดิม ด้านปริมาณการสั่งวัตถุดิบ ลดลงเนื่องจาก Order ลดลง สำหรับระยะเวลาการให้เครดิต

ของ Suppliers ส่วนใหญ่ยังเหมือนเดิมมีกลุ่มตัวอย่างบางราย Suppliers ให้ชำระล่วงหน้า ความเที่ยงตรงในการส่งวัตถุดิบส่วนใหญ่ยังเที่ยงตรงทั้งจำนวนและเวลา สำหรับความสามารถในการชำระหนี้ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา

4. ผลกระทบต่อการผลิต พบว่า ปริมาณการผลิตมีทิศทางลดลง บางรายไม่ได้รับผลกระทบ เนื่องจากมีการขยายการผลิตเพื่อการส่งออก ด้านต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา มีสวัสดิการที่เกินกว่ากฎหมายกำหนดเกินกว่าค่าเฉลี่ย ไม่มีการใช้วิธีการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อแรงงาน

5. ผลกระทบด้านแรงงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอุตสาหกรรม ไม่ได้รับผลกระทบ ไม่มีการลดจำนวนแรงงานลง ค่าจ้างไม่มีผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ทั้งหมดจ่ายค่าจ้างเกินกว่ากฎหมายกำหนด มีสวัสดิการเกินกฎหมายกำหนดสูงกว่าค่าเฉลี่ย (6.90) สำหรับการใช้วิธีการลดค่าจ้างและสวัสดิการที่แรงงานได้รับผลกระทบ ปรากฏว่ากลุ่มอุตสาหกรรมนี้ร้อยละ 50 หรือจำนวน 1 ใน 2 แห่งมีการดำเนินการ และวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างนี้นำมาใช้ คิดเป็นร้อยละ 50 หรือจำนวน 1 ใน 2 แห่งได้แก่ วิธีการลดค่าล่วงเวลา

6. ผลกระทบด้านการตลาด พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์อลูมิเนียมได้รับผลกระทบเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง ร้อยละ 30 เหตุผลเนื่องจาก Demand ลดลง การสต็อกผลผลิตส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง เนื่องจากลดต้นทุน ลดตามคำสั่งซื้อ ภาวะการชำระหนี้ของลูกค้าไม่ตรงเวลา และแนวโน้มการตลาดส่วนใหญ่มีความเห็นมีลูกค้าแน่นอน มีภาวะการแข่งขันในระดับต่ำกับผลิตภัณฑ์ลวดใช้กับงานก่อสร้างงานก่อสร้างใหญ่ และในระดับสูงกับผลิตภัณฑ์ลวดเหล็ก

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจไทยต่อปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมหลักในเขตนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1.เพื่อศึกษาผลกระทบของสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจมีผลอย่างไรต่อกลุ่มอุตสาหกรรมหลักในจังหวัดระยอง 2.เพื่อศึกษาปัจจัยการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมหลักของจังหวัดที่ได้ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจ 3.เพื่อศึกษาแนวทางการวางแผนการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมหลักเพื่อรับผลกระทบที่เกิดจากวิกฤตเศรษฐกิจ

กรอบแนวคิดในการการศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรปัญหา หรือตัวแปรตาม ได้แก่ผลกระทบสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตในภาคอุตสาหกรรมหลักในเขตนิคมอุตสาหกรรม ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตในภาคอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็น 1) เงินทุน ประกอบด้วย เงินทุนประกอบการ และเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากกู้เงินจากต่างประเทศ 2) วัตถุดิบ ประกอบด้วย แหล่งวัตถุดิบ การจัดหา และราคา 3) การผลิต ประกอบด้วย ปริมาณ คุณภาพ ต้นทุนต่อหน่วย และแนวโน้ม 4) แรงงาน ประกอบด้วย จำนวน ค่าจ้าง สวัสดิการ และวิธีการแก้ไขจากผลกระทบ 5) การตลาด ได้แก่ ยอดขาย สต็อกผลผลิต ภาวะการชำระหนี้ในการจำหน่ายผลผลิต แนวโน้มด้านการตลาด

วิธีการศึกษาได้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ เลือกผู้บริหารของโรงงานอุตสาหกรรม ประเภทปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์ ประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ และประเภทเหล็กและผลิตภัณฑ์ จำนวนประเภทละ 6 แห่ง รวม 18 แห่ง โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Sampling) เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โครงสร้าง แบ่งออกได้เป็น 2 หัวข้อ 7 ตอน ดังนี้ หัวข้อที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น ตอนที่ 1 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังส่วนบุคคล ได้แก่ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรมที่ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อโรงงาน ประเภทอุตสาหกรรม ลักษณะหรือประเภทผลผลิต ระยะเวลาดำเนินการ และการได้รับการส่งเสริมการลงทุน หัวข้อที่ 2 ปัจจัยการผลิตที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ตอนที่ 3 ประเด็นคำถามเกี่ยวข้องกับเงินทุน เงินทุนประกอบการ เงินทุนหมุนเวียนที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลของค่าเงินบาทลดลง การใช้สถาบันการเงิน สินเชื่อ ตอนที่ 4 ประเด็นคำถามเกี่ยวข้องกับวัตถุดิบ ได้แก่ แหล่งที่มา ราคา ปริมาณสต็อก คุณภาพและการจัดส่งของ supplierมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร ความสามารถในการชำระค่าวัตถุดิบ ตอนที่ 5 ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับด้านการผลิต ได้แก่ ปริมาณการผลิต ต้นทุนต่อหน่วย คุณภาพการผลิต และแนวโน้ม

ในอนาคต ตอนที่ 6 ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับด้านแรงงาน ได้แก่ จำนวนลูกจ้าง ค่าจ้าง วิธีการที่แก้ไข ปัญหาผลกระทบต่อด้านแรงงาน และแนวโน้ม เช่น การลดจำนวนลูกจ้าง วิธีการลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน ตอนที่ 7 ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับภาวะการ ตลาดปัจจุบัน ได้แก่ ยอดการจำหน่ายปริมาณสต็อกของ สินค้า ภาวะการชำระหนี้ของลูกค้า แนวโน้มการผลิตและจำหน่าย ในการศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่(Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ตามลักษณะข้อมูลเพื่อบรรยายตัวแปรต่าง ๆ

6.1 สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษาข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายทั้งหมด มีอายุเฉลี่ย 39.90 ปี ระดับอายุร้อยละ 45.45 มีอายุ 21-30 ปี และ 31-40 ปี จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 9.09 มีระดับ อายุต่ำกว่า 30 ปี กลุ่มตัวอย่างมีอายุ น้อยที่สุด 28 ปี และมากที่สุด 47 ปี ระดับการศึกษาร้อยละ 63.63 จบการ ศึกษาปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 27.27 จบปริญญาโท และจบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีน้อยที่สุดร้อยละ 9.09 ประสบการณ์ในการทำงานเฉลี่ย 14.09 ปี โดยร้อยละ 36.36 มีประสบการณ์ในการทำงาน 1- 10 ปี และ 11- 20 ปีเท่ากัน น้อยที่สุด ร้อยละ 27.27 มีประสบการณ์ 20 ปีขึ้นไป ตำแหน่งกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.45 มีตำแหน่งเป็นผู้จัดการฝ่าย และร้อยละ 27.27 เป็นผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายและเจ้าหน้าที่ อาวุโสจำนวนเท่ากัน ประเภทอุตสาหกรรม ร้อยละ 54.54 เป็นอุตสาหกรรมประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ รอง ลงมาร้อยละ 27.27 ประเภทปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์ และน้อยที่สุดร้อยละ 18.18 ได้แก่ประเภทเหล็กและ ผลิตภัณฑ์

2. ผลการศึกษาผลกระทบต่อวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิต

2.1 ผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินทุนประกอบการ

จากการศึกษา พบว่า เงินลงทุนประกอบการได้รับผลกระทบ 100% โดยร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่ง กู้เงินจากต่างประเทศมาลงทุน ร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่ง ใช้เงินลงทุนจากต่างประเทศ และ ร้อย ละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง ใช้เงินลงทุนและเงินกู้จากต่างประเทศ ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเงินตรา ทำให้ค่าเงินบาทลดลง จึงทำให้วงเงินกู้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นไปด้วยโดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่ง และมูลค่าของดอกเบี้ยเงินกู้ก็ได้รับผลกระทบ ร้อยละ 100 หรือทั้ง 11 โรงงาน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 45.45 หรือจำนวน 5 แห่ง มูลค่าของดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 36.36 หรือ จำนวน 4 แห่ง อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น แหล่งเงินกู้ ร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่งยังคงอัตราดอกเบี้ย นอก จากนั้นร้อยละ 18.18 ถูกปรับลดวงเงินกู้และลดกำหนดการชำระให้สั้นลง

2.2 ผลการศึกษาผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินทุนหมุนเวียน

การศึกษาผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านเงินทุนหมุนเวียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่งยังมีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ และร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่งมีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ กลุ่มตัวอย่างใช้บริการด้านเงินทุนหมุนเวียนจากสถาบันการเงินร้อยละ 100 หรือ 11 แห่งไม่มี 1 ใน 56 แห่งที่ถูกปิดกิจการไป และร้อยละ 9.09 หรือเพียง 1 แห่งที่เปลี่ยนสถาบันการเงินที่ใช้บริการเงินทุนหมุนเวียน ร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่ง สถาบันการเงินยังให้ปริมาณสินเชื่อในการใช้เงินทุนหมุนเวียนเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่ง ถูกสถาบันการเงินลดปริมาณสินเชื่อที่ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนลง ร้อยละ 90.91 หรือจำนวน 10 แห่ง ได้รับสินเชื่อไม่เพียงพอในการใช้เงินลงทุนหมุนเวียน ร้อยละ 63.63 หรือ จำนวน 7 แห่ง อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน เพิ่มอัตราขึ้น ร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่ง อัตราดอกเบี้ยใช้สินเชื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนยังคงเดิม ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่งระยะเวลาของสินเชื่อยังไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 4 แห่ง ถูกลดระยะเวลาของสินเชื่อเพื่อเงินทุนหมุนเวียน หนังสือยืนยันการสั่งซื้อ Letter of credit เพื่อไปขอสินเชื่อในรูปแบบ Packing credit ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการขอสินเชื่อดังกล่าว

2.3 ผลการศึกษาผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านวัตถุดิบ

การศึกษาผลกระทบต่อวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านวัตถุดิบ พบว่า ผลกระทบต่อสัดส่วนของแหล่งที่มาของวัตถุดิบ ภายใน : ต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จากในประเทศมากกว่าต่างประเทศ และต่างประเทศมากกว่าในประเทศมีร้อยละ 36.36 หรือ จำนวน 4 แห่งเท่ากัน รองลงมาร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งใช้ เฉพาะจากต่างประเทศ และร้อยละ 9.09 หรือ จำนวน 1 แห่งใช้ เฉพาะในประเทศ ส่วนผลกระทบต่อแหล่งที่มาจากบริษัทในเครือหรือจากภายนอกทั่วไป พบว่า ร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่งใช้วัตถุดิบจากแหล่งในเครืออย่างเดียว และรองลงมาร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่ง ใช้วัตถุดิบจากภายนอกทั่วไปและร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งใช้วัตถุดิบจากทั้ง 2 แหล่ง ผลกระทบต่อราคา ร้อยละ 90.91 หรือจำนวน 10 แห่ง ราคาสูงขึ้นทำให้ ร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่ง ลดปริมาณสต็อกวัตถุดิบลง การลดคุณภาพวัตถุดิบ ร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่ง ลดคุณภาพวัตถุดิบลงเนื่องจากใช้ ในประเทศแทนปริมาณการสั่งซื้อวัตถุดิบ ร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่ง ลดปริมาณลง ผลกระทบกับSuppliers ที่จัดส่งวัตถุดิบให้ ร้อยละ 63.63 หรือ จำนวน 7 แห่งเครดิตคงเดิม ร้อยละ 18.18 จำนวน 2 แห่งขอขยายเวลาเครดิตเป็นบางกรณี และร้อยละ 9.09 หรือจำนวนอย่างละ 1 แห่งเท่ากันขอขยายเวลาทั้งหมดและต้องชำระล่วงหน้า ความเที่ยงตรงในการส่งวัตถุดิบในมิติจำนวน ร้อยละ 81.82หรือจำนวน 9 แห่งที่Suppliers จัดส่งครบและ ร้อยละ 9.09 หรือ จำนวน 1 แห่งเท่ากัน ส่งไม่ครบและทอยส่งเนื่องจากตัวSuppliers เองขาดสภาพคล่องเงินทุนหมุนเวียน การส่งวัตถุดิบในมิติเวลา ร้อยละ 90.91 หรือจำนวน 10 แห่งส่งตรงเวลา ความสามารถ

การชำระหนี้ด้านวัตถุดิบ ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่ง ยังสามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งขอขยายบางกรณี และร้อยละ 9.09 หรือ เพียง 1 แห่ง ขอขยายเวลาชำระหนี้

2.4 ผลการศึกษาผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านการผลิต

จากการศึกษาผลกระทบต่อปริมาณการผลิต พบว่า ผลกระทบต่อปริมาณการผลิต ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่ง ปริมาณการผลิตลดลง รองลงมา ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง เพิ่มขึ้นเนื่องจากต้องการปรับปรุงการผลิตและต้องการขยายส่งออก ร้อยละ 9.09 หรืออย่างละ 1 แห่ง คงปริมาณการผลิตเท่าเดิม ผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต ร้อยละ 91.92 หรือจำนวน 10 แห่ง สูงขึ้น ร้อยละ 9.09 หรือ จำนวน 1 แห่ง ต้นทุนการผลิตคงเดิม ผลกระทบต่อคุณภาพการผลิต ร้อยละ 81.81 หรือจำนวน 9 แห่งยังคงคุณภาพการผลิตเท่าเดิม มีเพียงร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง พัฒนาการผลิตให้คุณภาพการผลิตสูงขึ้น สำหรับแนวโน้มการผลิต ร้อยละ 45.45 หรือ จำนวน 5 แห่ง มีแนวโน้มลดลง รองลงมา ร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่ง เห็นว่าน่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีความเห็นเท่าเดิม และขึ้นอยู่กับ Demand ร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่งเท่ากัน

2.5 ผลการศึกษาผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตด้านแรงงาน

ในการศึกษาผลกระทบต่อจำนวนแรงงาน พบว่า จำนวนแรงงาน ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่งมีจำนวน 100 – 499 คน รองลงมา ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง มีจำนวนแรงงาน 500 คนขึ้นไป น้อยที่สุดร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่ง มีจำนวนไม่เกิน 99 คน โดยมีค่าเฉลี่ย = 312.45 และค่ามัธยฐาน = 160 ผลกระทบทำให้ จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงาน ร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่งจำนวนแรงงานยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่ง ลดจำนวนแรงงานลง และร้อยละ 9.09 หรือ จำนวน 1 แห่ง มีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการขยายการผลิต ผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างแรงงาน ร้อยละ 100 หรือ 11 แห่งทั้งหมดอัตราค่าจ้างสูงกว่ากฎหมายกำหนด สวัสดิการที่ให้แก่สูงกว่ากฎหมายแรงงานกำหนด ให้มากที่สุด 9 ประเภท และน้อยที่สุด 5 ประเภท โดยมีค่าเฉลี่ย = 6.90 และค่ามัธยฐาน = 7 หากจำแนกประเภทออกเป็น 2 ระดับ ร้อยละ 90.91 หรือ จำนวน 10 แห่ง มีสวัสดิการเกินกฎหมายกำหนด 6 - 10 ประเภท และร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่ง มีสวัสดิการ 1 – 5 ประเภท วิธีการที่ใช้แก้ไขภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่แรงงานได้รับผลกระทบ ร้อยละ 63.63 หรือ จำนวน 7 แห่ง วิธีการแก้ไขปัญหที่แรงงานได้รับผลกระทบ ร้อยละ 36.36 หรือจำนวน 4 แห่ง ไม่มีนโยบายใช้วิธีการแก้ไขปัญหที่แรงงานได้รับผลกระทบ ถ้าจำแนกจำนวนวิธีการแก้ไขปัญห ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง ใช้วิธีการ 1 ประเภท และ 2 ประเภทเท่ากัน ใช้วิธีแก้ไขปัญห 3 ประเภท, 4 ประเภท และ 5 ประเภท ร้อยละ 9.09 หรือจำนวน 1 แห่งเท่ากัน ประเภทที่โรงงานเลือกวิธีการมากที่สุด ได้แก่ การลดค่าล่วงเวลา ร้อยละ 63.63 หรือจำนวน 7 แห่ง รองลงมา ร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่ง เลือกใช้วิธีการลดเงินเดือน และการจ้างให้ออกเหมือนกัน ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง เลือกใช้วิธีการลดสวัสดิการเลื่อนทำงาน วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดร้อยละ 9.09 หรือ จำนวน 1 แห่งเท่ากัน ได้แก่ วิธีการลดคุณภาพอุปกรณ์ที่ใช้และวิธีการหยุดกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

2.6. ผลการศึกษาผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตด้านการตลาด

ในการศึกษาผลกระทบด้านการตลาด พบว่า ผลกระทบต่อยอดขาย ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่ง มียอดขายลดลง โดยลดลงระหว่างร้อยละ 25 -50 และร้อยละ 51 – 75 มีร้อยละ 36.36 หรือ จำนวน 4 แห่งเท่ากัน ร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่ง ยอดขายไม่เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 27.28 หรือจำนวน 3 แห่ง มีเหตุผลมีสัญญาซื้อขายในระยะยาวและส่งผลผลิตเฉพาะในเครือ ร้อยละ 72.72 หรือจำนวน 8 แห่งมีเหตุผล Demand ลดลง ผลกระทบต่อสต็อกผลผลิต ร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่ง ต้องลดสต็อกลง ร้อยละ 45.45 หรือจำนวน 5 แห่ง สต็อกผลผลิตคงเดิม ผลกระทบต่อภาวะการชำระหนี้ของลูกค้า ร้อยละ 54.54 หรือจำนวน 6 แห่ง มีภาวะปกติ ร้อยละ 45.45 หรือจำนวน 5 แห่ง ประสบปัญหาชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนดเวลา แนวโน้มการตลาดของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 81.82 หรือจำนวน 9 แห่ง มีลูกค้าแน่นอน และ ร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่ง มีลูกค้าไม่แน่นอน แนวโน้มภาวะการแข่งขัน ร้อยละ 54.54 มีภาวะการแข่งขันในระดับต่ำ รองลงมา ร้อยละ 27.27 หรือจำนวน 3 แห่ง มีภาวะการแข่งขันสูง และร้อยละ 18.18 หรือจำนวน 2 แห่งมีภาวะการแข่งขันในระดับปานกลาง

2.7. ผลการศึกษาผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจต่อปัจจัยการผลิตจําแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

1) กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์ เงินทุนประกอบการ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้เงินลงทุนจากต่างประเทศ เป็นผลทำให้มูลค่าเงินกู้ที่นำมาลงทุนและมูลค่าดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยน แหล่งเงินทุนยังคงอัตราดอกเบี้ย และไม่มีการเปลี่ยนแปลงวงเงินและกำหนดการชำระ เงินทุนหมุนเวียน ส่วนใหญ่มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ และสถาบันการเงินที่ใช้ไม่ใช้ 56 แห่งที่ถูกปิดไปและไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันการเงิน วัตถุประสงค์ของกลุ่มอุตสาหกรรมนี้ใช้วัตถุประสงค์ทั้งในและนอกประเทศ ถ้าวัตถุประสงค์เป็นกําชาธรรมชาติใช้ในประเทศ ถ้าวัตถุประสงค์เป็นนํ้ามันดิบต้องนําเข้าจากต่างประเทศและจากกลุ่มบริษัทในเครือ ราคาวัตถุดิบสูงขึ้น บางรายใช้การทำสัญญาระยะยาวไม่ได้รับผลกระทบ สต็อกไม่มีผลกระทบใช้ปริมาณเดิม ปริมาณและคุณภาพในการใช้เท่าเดิม ระยะเวลาการให้เครดิตของ Suppliers คงเดิม บางรายขอขยายเวลา ความเที่ยงตรงในการส่งวัตถุดิบเที่ยงตรงทั้งจำนวนและเวลา มีบางราย มีการทอยส่ง สำหรับความสามารถในการชำระหนี้ไม่มีปัญหามีบางรายขอขยายเวลา การผลิต ปริมาณการผลิตมีบางแห่งต้องลดลงเนื่องจาก Demand ลดลง กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี มีการปรับปรุงเพื่อเพิ่มการผลิตอย่างต่อเนื่อง ผลผลิตเป็นสินค้าจำเป็นจึงไม่มีผลกระทบมากนัก ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบเนื่องจากราคาวัตถุดิบสูงขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงของ Financial utility costs คุณภาพการผลิตเท่าเดิมเนื่องจากเป็นสินค้าตามมาตรฐานสากล และแนวโน้ม ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เศรษฐกิจซึ่งมีแนวโน้มลดลง ด้านแรงงาน ปริมาณแรงงานมีจำนวนเท่าเดิม ค่าจ้างไม่มีผลกระทบ มีสวัสดิการเกินกฎหมายกำหนดสูงเกินค่าเฉลี่ย (6.90) ไม่มีการดำเนินการลดค่าจ้างและสวัสดิการที่แรงงานได้รับผลกระทบ ด้านการตลาด ยอดขายไม่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากได้ทำสัญญาซื้อขายในระยะยาวและขายเฉพาะบริษัทในเครือ การสต็อก

ผลผลิตไม่เปลี่ยนแปลง ภาวะการชำระหนี้ของลูกค้าส่วนใหญ่ปกติ และแนวโน้มไม่แน่นอน เนื่องจากรณีภาวะการแข่งขันปานกลาง – สูง

2. กลุ่มอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ เงินทุนประกอบการ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้เงินลงทุนจากการกู้เงินจากต่างประเทศ เป็นผลทำให้มูลค่าเงินกู้และมูลค่าดอกเบี้ยที่นำมาลงทุนเพิ่มขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยส่วนใหญ่ 4 ใน 6 กลุ่มตัวอย่างอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 0.5 – 20 % และ 2 ใน 6 รายถูกลดลงกึ่งถึง กำหนดการชำระไม่มีการเปลี่ยนแปลง เงินทุนหมุนเวียน ส่วนใหญ่มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอ มีเพียง 2 ใน 6 ไม่เพียงพอ และสถาบันการเงินที่ใช้ไม่ใช่ 56 แห่งที่ถูกปิดไปและไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันการเงินที่ใช้ วัตถุประสงค์ ใช้วัตถุประสงค์ทั้งในและนอกประเทศ โดยส่วนใหญ่ใช้วัตถุประสงค์ในประเทศ จากบริษัทในเครือ ถ้าวัตถุประสงค์นอกเครือต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ราคาวัตถุดิบสูงขึ้น สต็อกส่วนใหญ่ลดปริมาณลง คุณภาพมีบางรายใช้วัตถุประสงค์ในประเทศ ทำให้คุณภาพลดลง ปริมาณการส่งวัตถุดิบส่วนใหญ่ลดลง ระยะเวลาการให้เครดิตของSuppliers ส่วนใหญ่คงเดิม บางรายขอขยายเวลา ความเที่ยงตรงในการส่งวัตถุดิบส่วนใหญ่ยังเที่ยงตรงทั้งจำนวนและเวลา ความสามารถในการชำระหนี้ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา การผลิต ปริมาณการผลิตมีทิศทางลดลง ต้นทุนการผลิตที่ทิศทางเพิ่มขึ้น คุณภาพการผลิตยังเท่าเดิม มีบางรายมีการเพิ่มคุณภาพ แนวโน้มมีทิศทางลดลง แต่บางรายพยายามแก้ไขโดยการขยายตลาดส่งออกต่างประเทศ ด้านแรงงาน ร้อยละ 50 หรือจำนวน 3 แห่ง ลดจำนวนแรงงานลง ค่าจ้างไม่มีผลกระทบต่อกฎหมายกำหนด มีสวัสดิการเกินกฎหมายกำหนด ค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ย (6.90) การใช้วิธีการลดค่าจ้างและสวัสดิการที่แรงงานได้รับผลกระทบ ร้อยละ 100 หรือทั้ง 6 แห่งมีการดำเนินการน้อยที่สุด 1 วิธี และมากที่สุด 5 วิธี และวิธีการที่ใช้มากที่สุด ร้อยละ 100 หรือจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ วิธีการลดค่าล่วงเวลาด้านการตลาด ขอดขยายเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง เกี่ยวข้องกับรถยนต์ ลดลงประมาณร้อยละ 60 – 75 และ เกี่ยวข้องกับจักรยานยนต์ ลดลงประมาณร้อยละ 25 – 40 เหตุผล Demand ลดลง การสต็อกผลผลิตส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง ภาวะการชำระหนี้ของลูกค้าส่วนใหญ่ปกติ มีบางส่วนของขยายเวลา แนวโน้มส่วนใหญ่ ลูกค้าแน่นอน ภาวะการแข่งขัน ร้อยละ 50 หรือจำนวน 3 แห่ง ระดับต่ำ รองลงมาระดับปานกลาง ร้อยละ 33.33 หรือจำนวน 2 แห่ง และน้อยที่สุด ร้อยละ 16.67 ระดับสูง

3. กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์ เงินทุนประกอบการ ใช้เงินลงทุนจากการกู้เงินจากต่างประเทศ เป็นผลทำให้มูลค่าเงินกู้และมูลค่าดอกเบี้ยที่นำมาลงทุนเพิ่มขึ้นตามอัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยยังคงที่ วงเงินกู้และกำหนดการชำระไม่เปลี่ยนแปลง เงินทุนหมุนเวียน พบว่า ส่วนใหญ่มีเพียงพอ มี 2 ใน 6 ไม่เพียงพอ และสถาบันการเงินที่ใช้ไม่ใช่ 56 แห่งที่ถูกปิดไปและมีบางแห่งเปลี่ยนแปลงสถาบันการเงินที่ใช้ วัตถุประสงค์ ใช้วัตถุประสงค์นอกประเทศ เหล็กประเทศไทยไม่มีจึงต้องนำเข้า ราคาวัตถุดิบได้รับผลกระทบสูงขึ้นสต็อกลดปริมาณลง คุณภาพเท่าเดิม ด้านปริมาณการส่งวัตถุดิบ ลดลง ระยะเวลาการให้เครดิตของSuppliers ส่วนใหญ่คงเดิมมี บางราย Suppliersให้ชำระล่วงหน้า ความเที่ยงตรงในการส่ง

วัตถุดิบส่วนใหญ่ยังเที่ยงตรงทั้งจำนวนและเวลา สำหรับความสามารถในการชำระหนี้ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ด้านการผลิต ปริมาณการผลิตมีทิศทางลดลง บางรายแก้ไขโดยการขยายการผลิตส่งออก ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ประเภทสวัสดิการที่เกินกว่ากฎหมายกำหนดเกินกว่าค่าเฉลี่ย(6.90) ไม่มีการใช้วิธี การแก้ไข ปัญหาที่มีผล กระทบต่อแรงงาน ด้านแรงงาน ไม่ได้รับผลกระทบ ไม่มีการลดจำนวนแรงงานลง ค่าจ้างไม่มีผลกระทบ และจ่ายค่าจ้างเกินกว่ากฎหมายกำหนด มีสวัสดิการเกินกฎหมายกำหนดสูงกว่าค่าเฉลี่ย(6.90) การใช้วิธีการลดค่าจ้างและสวัสดิการที่แรงงานได้รับผลกระทบ ร้อยละ 50 หรือจำนวน 1 ใน 2 แห่งมีการดำเนินการวิธี การที่นำมาใช้ ร้อยละ 50 หรือจำนวน1ใน 2 แห่งได้แก่ วิธีการลดค่าล่วงเวลา ด้านการตลาด ยอดขายเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลงร้อยละ30 การสต็อกผลผลิตส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง ภาวะการชำระหนี้ของลูกค้าไม่ตรงเวลา แนวโน้มการตลาดส่วนใหญ่ลูกค้าแน่นอน มีภาวะการแข่งขันในระดับต่ำกับผลิตภัณฑ์ลวดเหล็กที่ใช้กับงานก่อสร้างใหญ่ๆ และในระดับสูงกับผลิตภัณฑ์ลวดเหล็กใช้ผลิตยางรถยนต์

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจไทยต่อปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมหลักในเขตนิกมอุตสาหกรรมจังหวัดระยองทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจการสัมภาษณ์ จึงมีข้อ เสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. โรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิกมอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดระยอง จะเป็นโรงงานที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน และอยู่เป็นกลุ่มก้อน อาทิเช่น กลุ่มโรงงานปิโตรเคมี มีโรงงานตั้งต้นได้แก่ โรงงานแยกก๊าซ เมื่อแยกก็จะมีโรงงานรับก๊าซชนิดต่างๆ ไปผลิตต่อ เช่น โรงงานผลิตเม็ดพลาสติกโรงงานอโรเมติก เป็นต้น สำหรับกลุ่มชิ้นส่วนยานยนต์ก็เช่นกัน จะมีโรงงานแม่ได้แก่โรงงานประกอบรถยนต์ โรงงานประกอบชิ้นส่วนต่าง ๆ ก็จะมาอยู่ใกล้เคียงเพื่อผลิตชิ้นส่วน อะไหล่ ต่าง ๆ ป้อนโรงงานประกอบ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าหากบริษัทหรือ โรงงานแม่ได้รับผลกระทบจาก Demand ลดลง โรงงานผลิตชิ้นส่วนและอะไหล่ก็ย่อมได้รับผลกระทบไปด้วย อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ทำให้ได้ทราบว่าโรงงานดังกล่าวจะมีบริษัทแม่ถือหุ้นอยู่ทุกบริษัท ดังนั้น เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจขึ้น บริษัทแม่ก็จะให้ความช่วยเหลือโดยการจัดส่ง Order จากต่างประเทศมาช่วยเหลือ และบางรายก็จัดส่งเงินทุนหมุนเวียนมาเสริมเพื่อบรรเทาผลกระทบ

2. จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงงาน พบว่า ผลกระทบต่อปัจจัยการผลิตที่มีความสัมพันธ์ด้วยกัน 2 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ วัตถุดิบ และการตลาด เนื่องจากหากวัตถุดิบต้องสั่งนำเข้าจากต่างประเทศแล้วจะได้รับความกระทบมากหากผลผลิตจำหน่ายภายในประเทศ เนื่องจากวัตถุดิบสั่งเข้าด้วยเงินตราต่างประเทศ และเมื่อขายในสกุลเงินบาท จะทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ทำให้ราคาขายต้องสูงตาม โดยเฉพาะได้มีการสั่งซื้อและทำสัญญาล่วงหน้า ทำให้ประสบภาวะขาดทุน แต่ถ้าหากผลผลิตส่งออกแล้วจะได้รับ

ผลกระทบน้อย เนื่องจากวัตถุดิบสั่งเข้าและผลผลิตส่งออกโดยใช้เงินสกุลต่างประเทศเช่นกัน ดังนั้นโรงงานจำเป็นต้องติดตามเฟ้าระวังอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นประจำ

3. ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านแรงงาน พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 3 กลุ่ม ถ้าแบ่งตามลักษณะการใช้แรงงาน จะเห็นได้ว่า กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง ใช้แรงงานที่มีความรู้มีลักษณะการทำงานควบคุมเครื่องจักรทำงานซึ่งเครื่องจักรถูกควบคุมกระบวนการผลิต การขนถ่ายสินค้าเป็นของเหลวและก๊าซไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานคนมากนัก ดังนั้น แรงงานจึงเป็น ต้นทุนการผลิตต่ำ โรงงานประเภทนี้เรียกว่า Capital Intensive Manufacturing Industries สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมจีนส่วนยานยนต์และอุตสาหกรรมเหล็กและผลิตภัณฑ์ ถึงแม้โรงงานกลุ่มตัวอย่างจะเป็นโรงงานที่ทันสมัยและใช้เทคโนโลยีสูงเช่นกัน แต่กระบวนการผลิตมีรายละเอียดสูงและผลผลิตเป็นวัตถุดิบไม่ใช่ของเหลวจึงจำเป็นต้องใช้แรงงานมากพอสมควร จึงมีทั้งลักษณะ Capital Intensive Manufacturing Industries และ Labour Intensive Manufacturing Industries อยู่ในโรงงานเดียวกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ค่าแรงและสวัสดิการกลุ่มตัวอย่างทุกโรงงานสูงกว่าโรงงานทั่วไป แต่กลุ่มโรงงาน 2 ประเภทหลัง ผลการศึกษาพบว่า มีการเลือกใช้วิธีการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อแรงงาน ขณะเดียวกันกลุ่มปิโตรเคมีไม่ได้เลือกใช้วิธีการดังกล่าว ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าในจังหวัดระยองยังมีโรงงานประเภท Labour Intensive Manufacturing Industries เป็นจำนวนไม่น้อย จะเป็นการดีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมควรจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปแนะนำมาตรการและแนวทางแก้ไขทางออกเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อแรงงานน้อยที่สุด โดยเฉพาะวิธีการเลิกจ้างจะทำให้เศรษฐกิจฐานรากเสียหาย คนระดับล่างขาดอำนาจการซื้อ จะทำให้ลูกโซ่แห่งผลกระทบยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

